

Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2017 r.

Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2017 r.

Demographic situation of Małopolskie voivodship in 2017

Rok XVII Year XVII

Kraków 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Oddział w Tarnowie
Statistical Office in Kraków, Branch in Tarnów

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Niemiec (opracowanie analityczne)
Urszula Nieboga, Elżbieta Niemiec, Anna Stawarz, Małgorzata Szopa (opracowanie tabelaryczne)

Kierujący

Supervised

Agnieszka Szlubowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Elżbieta Niemiec, Maria Penpeska, Małgorzata Piwowarczyk

Tłumaczenie

Translation

Wojciech Marczak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Nowak

Projekt okładki

Cover design

Magdalena Koziak-Podsiadło

ISSN 2545-2657

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publication available on website:

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazujemy Państwu publikację pt. *Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2017 r.* opracowaną przez zespół Urzędu Statystycznego w Krakowie w serii wydawniczej Analizy statystyczne.

Zakres tematyczny oraz forma prezentacji danych jest kontynuacją wydawanych co roku publikacji pt. *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie małopolskim*, co umożliwia analizę zjawisk demograficznych zachodzących w regionie na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat.

Zaprezentowane w opracowaniu procesy demograficzne opatrzone komentarzem analitycznym zostały przedstawione na tle kraju oraz w podziale na podregiony, powiaty i gminy województwa małopolskiego.

Oddając w Państwa ręce niniejszą publikację pragnę wyrazić podziękowanie wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane informacje umożliwiające wzbogacenie jej treści. Mam nadzieję, że informacje zawarte w wydawnictwie będą użytecznym źródłem wiedzy o zjawiskach i procesach demograficznych obserwowanych w województwie małopolskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Kraków, lipiec 2018 r.

Preface

We present you the publication entitled *Demographic situation of Małopolskie voivodship in 2017* elaborated by the team of the Statistical Office in Kraków in the publishing series of statistical analyses.

Thematic scope and form of data presentation is the continuation of yearly published publication *Population, vital statistics and migration in Małopolskie voivodship*, which enables analysis of demographic phenomena occurring in the region for last several years.

Demographic processes presented in the elaboration provided with analytical commentary were presented against the background of Poland as well as in division by subregions, powiats and gminas of Małopolskie voivodship.

With this publication I would like to express my gratitude to all persons and institutions for provided information, which contributed to the enrichment of its content. I hope that information contained in the publication will be a useful source of knowledge about the phenomena and demographic processes observed in Małopolskie voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Kraków, July 2018

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface . . . . .</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	12
<i>Symbols. Major abbreviations . . . . .</i>	<i>12</i>
Wstęp	13
<i>Introduction . . . . .</i>	<i>13</i>
Synteza	14
<i>Executive summary . . . . .</i>	<i>19</i>
Rozdział 1. Stan ludności i jej rozmieszczenie w układzie terytorialnym	24
<i>Chapter 1. Size of population and its structure in territorial layout . . . . .</i>	<i>24</i>
Rozdział 2. Struktury ludności	32
<i>Chapter 2. Structures of population . . . . .</i>	<i>32</i>
2.1. Struktura według płci	32
2.1. <i>Structure by sex . . . . .</i>	<i>32</i>
2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku	33
2.2. <i>Structure by economic age groups . . . . .</i>	<i>33</i>
2.3. Struktura według edukacyjnych grup wieku	43
2.3. <i>Structure by educational age groups . . . . .</i>	<i>43</i>
Rozdział 3. Ruch naturalny ludności	48
<i>Chapter 3. Vital statistics of population . . . . .</i>	<i>48</i>
3.1. Przyrost naturalny	48
3.1. <i>Natural increase . . . . .</i>	<i>48</i>
3.2. Urodzenia i dzietność kobiet	51
3.2. <i>Births and female fertility . . . . .</i>	<i>51</i>
3.3. Umieralność	55
3.3. <i>Deaths . . . . .</i>	<i>55</i>
3.4. Trwanie życia	61
3.4. <i>Life expectancy . . . . .</i>	<i>61</i>
3.5. Małżeństwa, rozwody i separacje	62
3.5. <i>Marriages, divorces and separations . . . . .</i>	<i>62</i>
Rozdział 4. Migracje	69
<i>Chapter 4. Migration . . . . .</i>	<i>69</i>
4.1. Migracje wewnętrzne stałe	71
4.1. <i>Permanent internal migration . . . . .</i>	<i>71</i>
4.2. Migracje zagraniczne	72
4.2. <i>International migration . . . . .</i>	<i>72</i>
4.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni	74
4.3. <i>Persons registered temporarily and residents temporarily absent . . . . .</i>	<i>74</i>
Uwagi metodologiczne (ogólne)	78
<i>Methodological notes (general) . . . . .</i>	<i>84</i>

Spis tablic przeglądowych

List of review tables

Tablica I.	Ludność, ruch naturalny i saldo migracji według województw w 2017 r.	xlsx
Table I.	Population, vital statistics and net migration by voivodships in 2017	xlsx
Tablica II.	Ludność	xlsx
Table II.	Population	xlsx
Tablica III.	Ruch naturalny ludności	xlsx
Table III.	Vital statistics of population	xlsx
Tablica IV.	Migracje ludności	xlsx
Table IV.	Migration of population	xlsx
Tablica V.	Wybrane dane demograficzne o województwie małopolskim i podregionach na tle kraju	xlsx
Table V.	Selected demographic data regarding Małopolskie voivodship, subregions and the country	xlsx

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Ludność według płci, grup wieku w 2017 r.	xlsx
Table 1.	Population by sex, age groups in 2017	xlsx
Tablica 2.	Ruch naturalny ludności w 2017 r.	xlsx
Table 2.	Vital statistics of population in 2017	xlsx
Tablica 3.	Rozwody i separacje orzeczone w 2017 r.	xlsx
Table 3.	Divorces and separations adjudicated in 2017	xlsx
Tablica 4.	Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2017 r.	xlsx
Table 4.	Internal and international migration of population for permanent residence in 2017	xlsx
Tablica 5.	Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały według kierunków w 2017 r.	xlsx
Table 5.	Internal and international migration of population for permanent residence by directions in 2017	xlsx
Tablica 6.	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt czasowy ponad 3 miesiące w 2017 r.	xlsx
Table 6.	Internal migration of population for temporary stay above 3 months in 2017	xlsx
Tablica 7.	Lokaty powiatów i gmin według podstawowych wskaźników demograficznych w 2016 r.	xlsx
Table 7.	Positions of powiats and gminas by basic demographic rates in 2016	xlsx
Tablica 8.	Lokaty powiatów i gmin według podstawowych wskaźników demograficznych w 2017 r.	xlsx
Table 8.	Positions of powiats and gminas by basic demographic rates in 2017	xlsx

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Współczynniki na 1 tys. ludności według wybranych cech demograficznych w 2017 r.	15
Chart 1. Rates per 1 thous. population according to selected demographic characteristics in 2017	20
Wykres 2. Roczny przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej według miejsca zamieszkania w 2017 r.	24
Chart 2. Annual real increase, natural increase and permanent net migration by place of residence in 2017	24
Wykres 3. Dynamika liczby ludności według województw w 2017 r.	31
Chart 3. Dynamics of population number by voivodships in 2017	31
Wykres 4. Udział powierzchni województwa w ogólnej powierzchni kraju w 2017 r.	31
Chart 4. Share of the voivodship's area in the total area of the country in 2017	31
Wykres 5. Gęstość zaludnienia według województw w 2017 r.	31
Chart 5. Density of population by voivodships in 2017	31
Wykres 6. Współczynnik urbanizacji według województw w 2017 r.	31
Chart 6. Urbanization rate by voivodships in 2017	31
Wykres 7. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2017 r.	33
Chart 7. Difference between number of females and number of males by age in 2017	33
Wykres 8. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.	34
Chart 8. Median of age of population by sex and place of residence in 2017	34
Wykres 9. Mediana wieku ludności według powiatów	34
Chart 9. Median of age of population by powiats	34
Wykres 10. Wskaźnik starości	36
Chart 10. Ageing ratio	36
Wykres 11. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego	36
Chart 11. Intergenerational support ratio	36
Wykres 12. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci w 2017 r.	38
Chart 12. Structure of population by economic age groups and sex in 2017	38
Wykres 13. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2017 r.	39
Chart 13. Population by sex, economic age groups and place of residence in 2017	39
Wykres 14. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2017 r.	40
Chart 14. Structure of population by economic age groups and powiats in 2017	40
Wykres 15. Współczynnik obciążenia demograficznego według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.	41
Chart 15. Demographic load coefficient by sex and place of residence in 2017	41
Wykres 16. Dynamika liczby ludności według edukacyjnych grup wieku	44
Chart 16. Dynamics of population number by educational age groups	44
Wykres 17. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w 2017 r.	44
Chart 17. Structure of population by educational age groups in 2017	44
Wykres 18. Dzieci w grupie wieku 0–2 lata	45
Chart 18. Children in the 0–2 age group	45
Wykres 19. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach w 2017 r.	46
Chart 19. Structure of population by educational age groups in powiats in 2017	46

Wykres 20. Współczynnik feminizacji według województw w 2017 r.	47
Chart 20. <i>Femininity ratio by voivodships in 2017</i>	47
Wykres 21. Mediana wieku ludności według województw w 2017 r.	47
Chart 21. <i>Median of age of population by voivodships in 2017</i>	47
Wykres 22. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w województwach w 2017 r.	47
Chart 22. <i>Structure of population by economic age groups in voivodships in 2017</i>	47
Wykres 23. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w województwach w 2017 r.	47
Chart 23. <i>Structure of population by educational age groups in voivodships in 2017</i>	47
Wykres 24. Ruch naturalny ludności	48
Chart 24. <i>Vital statistics of population</i>	48
Wykres 25. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	49
Chart 25. <i>Natural increase per 1 thous. population by powiats in 2017</i>	49
Wykres 26. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	51
Chart 26. <i>Live births per 1 thous. population by powiats in 2017</i>	51
Wykres 27. Współczynnik płodności	53
Chart 27. <i>Female fertility rate</i>	53
Wykres 28. Współczynnik dzietności ogólnej	54
Chart 28. <i>Total fertility rate</i>	54
Wykres 29. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2017 r.	55
Chart 29. <i>Total fertility rate by powiats in 2017</i>	55
Wykres 30. Zgony na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	56
Chart 30. <i>Deaths per 1 thous. population by powiats in 2017</i>	56
Wykres 31. Struktura zgonów według przyczyn w 2016 r.	57
Chart 31. <i>Structure of deaths by causes in 2016</i>	57
Wykres 32. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia	59
Chart 32. <i>Deaths caused by selected diseases of the circulatory system</i>	59
Wykres 33. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych	60
Chart 33. <i>Deaths caused by selected neoplasms</i>	60
Wykres 34. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet	61
Chart 34. <i>Life expectancy of males and females</i>	61
Wykres 35. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet w podregionach w 2016 r.	62
Chart 35. <i>Life expectancy of males and females in subregions in 2016</i>	62
Wykres 36. Małżeństwa i rozwody	62
Chart 36. <i>Marriages and divorces</i>	62
Wykres 37. Małżeństwa na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	63
Chart 37. <i>Marriages per 1 thous. population by powiats in 2017</i>	63
Wykres 38. Struktura małżeństw według rodzaju	64
Chart 38. <i>Structure of marriages by type</i>	64
Wykres 39. Nowożeńcy według płci i wieku w 2017 r.	64
Chart 39. <i>Newlyweds by sex and age in 2017</i>	64
Wykres 40. Nowożeńcy według płci i poziomu wykształcenia w 2017 r.	65
Chart 40. <i>Newlyweds by sex and educational level in 2017</i>	65
Wykres 41. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w powiatach w 2017 r.	66
Chart 41. <i>Divorces per 1 thous. population aged 20 years and more in powiats in 2017</i>	66

Wykres 42. Rozwiedzeni według płci i wieku w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	66
Chart 42. <i>Divorced by sex and age at the time the petition was filled in 2017</i>	66
Wykres 43. Rozwiedzeni według płci i poziomu wykształcenia w 2017 r.	67
Chart 43. <i>Divorced by sex and educational level in 2017</i>	67
Wykres 44. Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie w 2017 r.	67
Chart 44. <i>Divorces by the number of underage children in the marriage in 2017</i>	67
Wykres 45. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.	68
Chart 45. <i>Natural increase per 1 thous. population by voivodships in 2017</i>	68
Wykres 46. Współczynnik dzietności według województw w 2017 r.	68
Chart 46. <i>Total fertility rate by voivodships in 2017</i>	68
Wykres 47. Małżeństwa na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.	68
Chart 47. <i>Marriages per 1 thous. population by voivodships in 2017</i>	68
Wykres 48. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej według województw w 2017 r.	68
Chart 48. <i>Divorces per 1 thous. population aged 20 years and more by voivodships in 2017</i>	68
Wykres 49. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.	70
Chart 49. <i>Permanent net migration per 1 thous. population by powiats in 2017</i>	70
Wykres 50. Migracje wewnętrzne ludności	71
Chart 50. <i>Internal migration of the population</i>	71
Wykres 51. Migracje zagraniczne ludności	72
Chart 51. <i>International migration of the population</i>	72
Wykres 52. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania	73
Chart 52. <i>International migration of the population by the place of residence</i>	73
Wykres 53. Saldo migracji czasowej	75
Chart 53. <i>Temporary net migration</i>	75
Wykres 54. Saldo migracji czasowej według powiatów w 2017 r.	75
Chart 54. <i>Temporary net migration by powiats in 2017</i>	75
Wykres 55. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.	77
Chart 55. <i>Permanent net migration per 1 thous. population by voivodships in 2017</i>	77
Wykres 56. Saldo migracji czasowej na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.	77
Chart 56. <i>Temporary net migration per 1 thous. population by voivodships in 2017</i>	77

Spis schematów

List of figures

	Str. Page
Schemat 1. Stan ludności, ruch naturalny i migracje w 2017 r.	14
Figure 1. Size of population, vital statistics and migration in 2017	19
Schemat 2. Aktywność demograficzna według powiatów zgodna z typologią Webba w 2017 r.	16
Figure 2. Demographic activity by powiats according to typology of Webb in 2017	21
Schemat 3. Ekonomiczne grupy wieku według powiatów zgodne z typologią trójkąta Osanna w 2017 r.	17
Figure 3. Economic age groups by powiats according to typology of Osanna Triangle in 2017	22
Schemat 4. Lokata województwa małopolskiego wśród województw według wybranych wskaźników w 2017 r.	18
Figure 4. Position of Małopolskie voivodship among voivodships by selected rates in 2017	23

Spis rysunków

List of drawings

	Str. Page
Rysunek 1. Kierunki migracji na pobyt stały według kontynentów w 2017 r.	73
Drawing 1. Directions of permanent migration by continents in 2017	73
Rysunek 2. Kierunki migracji na pobyt stały według wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej w 2017 r.	74
Drawing 2. Directions of permanent migration by selected countries memberships of the European Union in 2017.....	74

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Dynamika liczby ludności według powiatów w 2017 r.	25
Map 1. Dynamics of population number by powiats in 2017	25
Mapa 2. Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2017 r.	25
Map 2. Share of population of powiats in total number of the voivodship population in 2017.....	25
Mapa 3. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2017 r.	27
Map 3. Density of population by powiats in 2017	27
Mapa 4. Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2017 r.	28
Map 4. Demographics typology of powiats according to Webb in 2017	28
Mapa 5. Typologia demograficzna gmin według Webba w 2017 r.	29
Map 5. Demographics typology of gminas according to Webb in 2017	29
Mapa 6. Mediana wieku ludności według gmin w 2017 r.	35
Map 6. Median of age of population by gminas in 2017	35
Mapa 7. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2017 r.	37
Map 7. Intergenerational support ratio by powiats in 2017	37

Mapa 8.	Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r.	41
Map 8.	<i>Demographic load coefficient by powiats in 2017</i>	41
Mapa 9.	Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2017 r. ...	42
Map 9.	<i>Classification of powiats by economic age groups – Osanna Triangle in 2017</i>	42
Mapa 10.	Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2017 r.	43
Map 10.	<i>Classification of gminas by economic age groups – Osanna Triangle in 2017</i>	43
Mapa 11.	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.	50
Map 11.	<i>Natural increase per 1 thous. population by gminas in 2017</i>	50
Mapa 12.	Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2017 r.	50
Map 12.	<i>Demographics dynamics ratio by powiats in 2017</i>	50
Mapa 13.	Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.	52
Map 13.	<i>Live births per 1 thous. population by gminas in 2017</i>	52
Mapa 14.	Współczynnik płodności według powiatów w 2017 r.	53
Map 14.	<i>Female fertility rate by powiats in 2017</i>	53
Mapa 15.	Zgony na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.	57
Map 15.	<i>Deaths per 1 thous. population by gminas in 2017</i>	57
Mapa 16.	Małżeństwa na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.	63
Map 16.	<i>Marriages per 1 thous. population by gminas in 2017</i>	63
Mapa 17.	Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.	70
Map 17.	<i>Permanent net migration per 1 thous. population by gminas in 2017</i>	70
Mapa 18.	Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2017 r.	71
Map 18	<i>Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2017</i>	71
Mapa 19.	Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2017 r.	71
Map 19.	<i>Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2017</i>	71
Mapa 20.	Dynamika liczby ludności zameldowanej na pobyt czasowy według gmin w 2017 r.	76
Map 20.	<i>Dynamics of population number registered for temporary stay by gminas in 2017</i>	76

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
m.	gmina miejska <i>urban gmina</i>
gm. w.	gmina wiejska <i>rural gmina</i>
gm. m-w.	gmina miejsko-wiejska <i>urban-rural gmina</i>
pow.	powiat <i>powiat</i>
woj.	województwo <i>voivodship</i>
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
poz.	pozycja <i>position</i>
tabl.	tablica <i>table</i>
ust.	ustęp
Dz. U.	Dziennik Ustaw
r.	rok <i>year</i>
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>
nr (Nr) <i>No</i>	numer <i>number</i>
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności <i>Universal Electronic System for Registration of the Population</i>
ONZ <i>UN</i>	Organizacja Narodów Zjednoczonych <i>United Nations Organization</i>
STRATEG	nazwa Systemu monitorowania rozwoju <i>name of the Development monitoring system</i>

Wstęp

Introduction

W niniejszej publikacji przedstawiono sytuację demograficzną województwa małopolskiego w 2017 r.

Publikacja składa się z syntezy i czterech rozdziałów. Synteza zawiera opis podstawowych tendencji charakteryzujących sytuację demograficzną województwa małopolskiego, a zamieszczone dodatkowo schematy znacznie ułatwiają analizę opisywanych zjawisk.

W rozdziale I opisano stan ludności, a zastosowana typologia według J.W. Webba pozwoliła na zakwalifikowanie powiatów oraz gmin do aktywnych, bądź nieaktywnych demograficznie.

W rozdziale II przedstawiono struktury ludności według płci, ekonomicznych i edukacyjnych grup wieku. Opisano także czynniki, które miały wpływ na powolny proces starzenia się ludności. Zgodnie z typologią demograficzną trójkąta Osanna, dokonano kwalifikacji powiatów i gmin do trzech typów demograficznych: młodość, stabilizacja i starość demograficzna.

Rozdział III zawiera analizę ruchu naturalnego. Przyrost naturalny, urodzenia, zgony, małżeństwa, rozwody i separacje opisano z uwzględnieniem współczynników natężenia.

W rozdziale IV omówiono zmiany w ruchu wędrownym ludności na pobyt stały i czasowy, a także wskazano kierunki migracji zagranicznych na pobyt stały według kontynentów oraz wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Publikację wzbogacono o wykresy przedstawiające województwo małopolskie na tle kraju i innych województw według wybranych tematycznie cech.

Niniejsza publikacja została opracowana na podstawie:

- bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000 i 2010), przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
- rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL);
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

Synteza

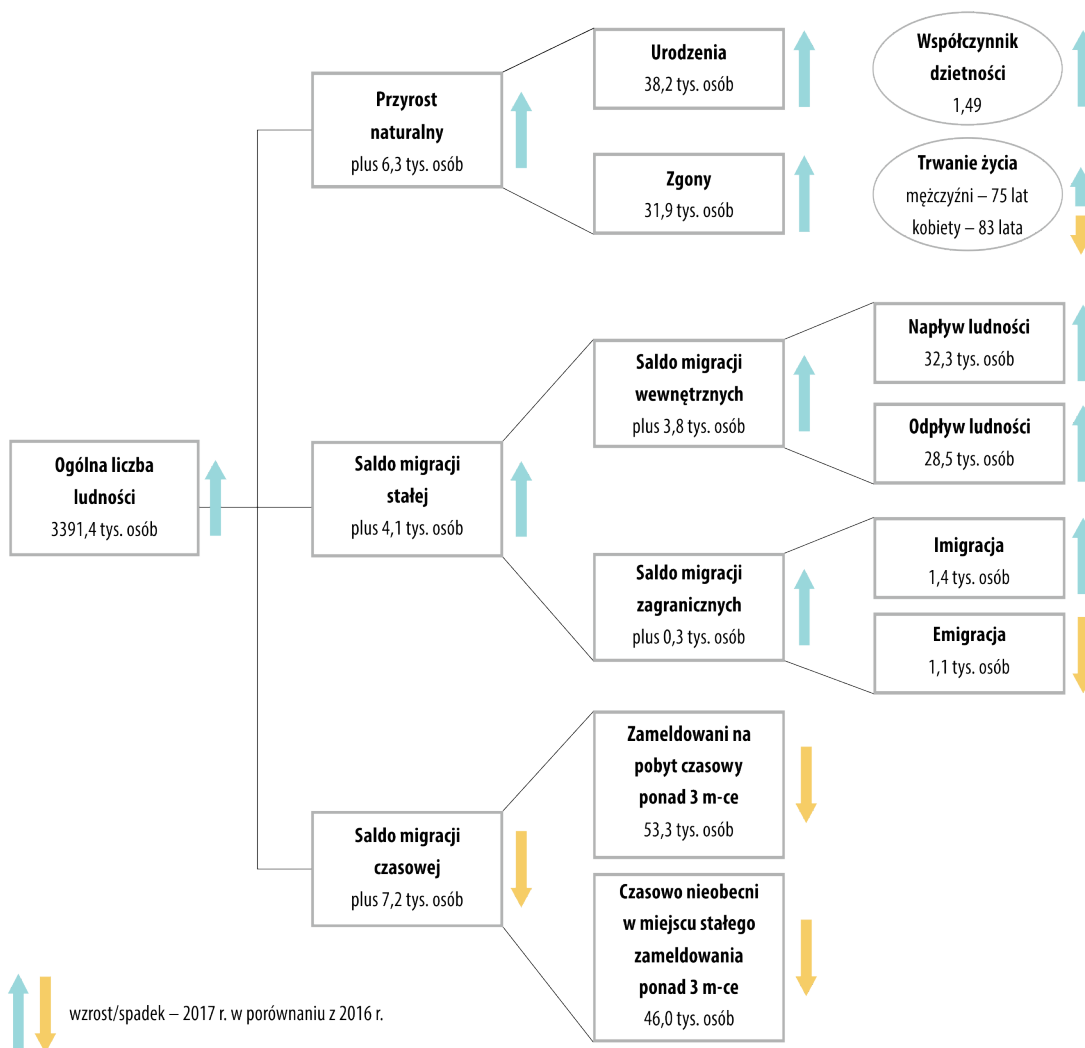
W 2017 r. po raz kolejny odnotowano wzrost liczby ludności oraz zwiększenie udziału ludności zamieszkującej obszary wiejskie w województwie małopolskim. W końcu analizowanego roku mieszkało w regionie 3391,4 tys. osób – w miastach 1637,9 tys., a na wsi – 1753,5 tys.

Roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się dodatnie wartości przyrostu naturalnego i salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych wynosił 9,1 tys. osób.

Ponad połowę (51,5%) mieszkańców województwa małopolskiego stanowiły kobiety. W ostatnich latach współczynnik feminizacji wynosił 106 kobiet na 100 mężczyzn. Przewaga liczebna kobiet była większa w miastach niż na wsi (miasta – 111 kobiet, na wsi 101 kobiet na 100 mężczyzn).

Zgodnie z klasyfikacją J.W. Webba województwo małopolskie osiągnęło typ B i zaliczone zostało do aktywnych demograficznie co oznaczało, że wzrost liczby ludności był konsekwencją dodatniego przyrostu naturalnego przewyższającego dodatni przyrost migracyjny.

Schemat 1. Stan ludności, ruch naturalny i migracje w 2017 r.

Korzystny typ demograficzny to rezultat wyższego niż w roku ubiegłym i w dalszym ciągu dodatniego przyrostu naturalnego (6,3 tys. osób). Dodatni przyrost naturalny był następstwem przewagi liczby urodzeń (38,2 tys. osób) nad liczbą zgonów (31,9 tys. osób).

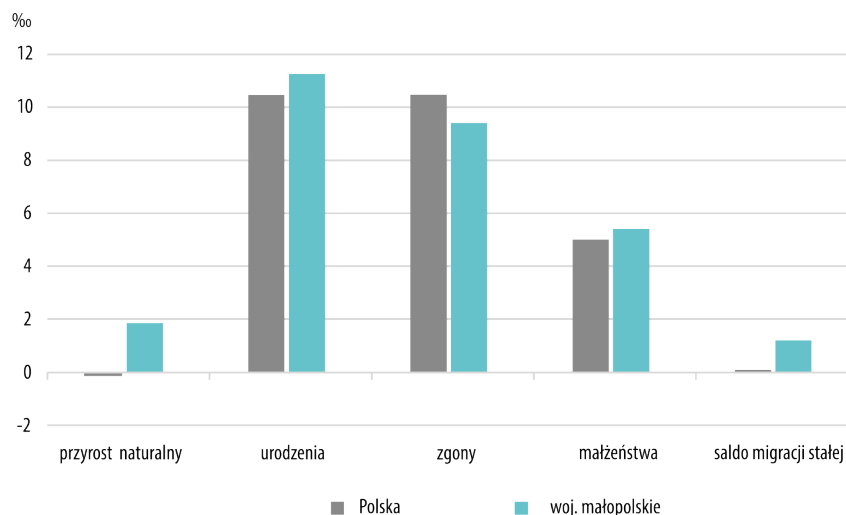
W 2017 r. współczynnik dzietności kobiet, nie gwarantujący prostej zastępowalności pokoleń (mniejszy od poziomu 2,10) był wyższy niż w roku poprzednim i wyniósł 1,49.

W relacji do średniej krajowej mieszkańcy województwa małopolskiego statystycznie żyli dłużej – mężczyźni o 1 rok i 4 miesiące, a kobiety o blisko 1 rok.

Drugim ważnym czynnikiem warunkującym wzrost ludności obok dodatniego przyrostu naturalnego było dodatnie saldo migracji stałej, które od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2017 r. wynosiło plus 4,1 tys. osób. Dodatnie saldo migracji stałej było uzależnione od salda migracji między województwami i od salda migracji zagranicznych. Liczba mieszkańców, którzy przybyli z innych województw była wyższa od liczby mieszkańców opuszczających województwo (saldo migracji wewnętrznej – plus 3,8 tys. osób). Zmianie uległa tendencja w zakresie migracji zagranicznej. W 2017 r. saldo migracji zagranicznej było dodatnie i wynosiło plus 0,3 tys. osób. Najwięcej osób wyjechało na stałe do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Wielkiej Brytanii i Austrii.

W 2017 r. współczynniki ruchu naturalnego i wędrownego województwa małopolskiego kształtowały się korzystniej niż w Polsce. W województwie małopolskim dodatni przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosił plus 1,9‰, podczas gdy w Polsce był ujemny – minus 0,02‰. Podobnie jak w kraju współczynnik salda migracji stałej na 1 tys. ludności był dodatni, przy czym w województwie był wyższy i wynosił plus 1,2‰ (kraj – plus 0,04‰).

Wykres 1. Współczynniki na 1 tys. ludności według wybranych cech demograficznych w 2017 r.

Niskie od wielu lat wartości współczynnika dzietności oraz wydłużanie życia powodują pogarszanie się struktur wiekowych ludności. Podobnie jak w całym kraju, mieszkańcy województwa małopolskiego starzeją się, a proces ten szybciej postępuje w miastach niż na wsi. Z roku na rok mediana wieku mieszkańców województwa była coraz wyższa. W 2017 r. średni wiek mieszkańca województwa wynosił 39 lat. Statystycznie mieszkańcy miast byli starsi o 3,5 roku od mieszkańców wsi, średni wiek mieszkańca miast wynosił 41 lat. Statystyczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 2 miesiące młodszy od mieszkańca Polski.

Poziom zaawansowania procesów starzenia się ludności odzwierciedla także wskaźnik starości, który wynosił 0,77. Oznacza to, że na 100 dzieci i młodzieży w wieku do 19 lat przypadało 77 osób w wieku 65 lat i więcej.

W województwie małopolskim obserwuje się niekorzystne zmiany struktur ludności według ekonomicznych grup wieku, pomimo że w porównaniu do przeciętnych w Polsce zgodnie z typologią trójkąta Osanna województwo określono jako młode demograficznie (typ III).

Od wielu lat obserwowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, tym niemniej w końcu 2017 r. liczba dzieci i młodzieży (17 lat i mniej) w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 0,5%. W końcu 2017 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 642,5 tys., a udział tej grupy w ogólnej populacji utrzymał się na podobnym poziomie jak w 2016 r. i wyniósł 18,9%.

Od 2010 r. liczba osób w wieku produkcyjnym, stanowiących zasoby pracy, obniża się, co jest konsekwencją procesu przesuwania do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego pierwszej połowy lat 50. ubiegłego wieku. W 2017 r. liczba osób w wieku produkcyjnym wynosiła 2086,0 tys. osób, co stanowiło 61,5% w ogólnej liczbie ludności. W porównaniu z 2016 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym mobilnym zmniejszyła się o 9,9 tys. osób, a liczba osób w wieku produkcyjnym niemobilnym o 1,3 tys. osób. Niekorzystnemu zmniejszaniu się liczby ludności w wieku produkcyjnym towarzyszy proces starzenia się zasobów siły roboczej.

W ostatnich latach odnotowano także dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej). W końcu 2017 r. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wynosiła 662,9 tys. osób (o 17,1 tys. więcej niż w 2016 r.), a jej udział w ogólnej populacji wyniósł 19,6%.

Relacje między poszczególnymi grupami wieku ekonomicznego ludności uwidacznia współczynnik obciążenia demograficznego. W 2017 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie małopolskim przypadają 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w 2016 r. – 61 osób).

W przekroju powiatów i gmin obserwuje się duże zróżnicowanie przebiegu procesów demograficznych. Podobnie jak w ubiegłym roku, również w 2017 r. spośród 22 powiatów województwa małopolskiego ponad połowę zakwalifikowano do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się (Typ A, Typ B, Typ C). We wszystkich tych powiatach odnotowano dodatni przyrost naturalny. Dodatni przyrost naturalny wystąpił głównie w powiatach południowej i środkowej części województwa, a także w Krakowie i w dwóch powiatach sąsiadujących objętych procesami suburbanizacji: krakowskim i wielickim, które stają się atrakcyjnym miejscem zamieszkania szczególnie dla młodych rodzin.

Schemat 2. Aktywność demograficzna według powiatów zgodna z typologią Webba¹ w 2017 r.

Powiaty aktywne demograficznie			
Typ A	Typ B	Typ C	Typ D
brzeski	bocheński	m. Kraków	zjawisko nie wystąpiło
limanowski	myślenicki	krakowski	
nowosądecki	suski	wielicki	
nowotarski			
tarnowski			
tatrzański			
wadowicki			
Powiaty nieaktywne demograficznie			
Typ E	Typ F	Typ G	Typ H
proszowicki	m. Tarnów	chrzanowski	dąbrowski
	oświęcimski	miechowski	gorlicki
		olkuski	m. Nowy Sącz

¹ Patrz uwagi metodologiczne str. 80.

Ubytek ludności odnotowano w przemysłowych powiatach zachodniej części województwa, w rolniczych powiatach północnych, a także w Tarnowie.

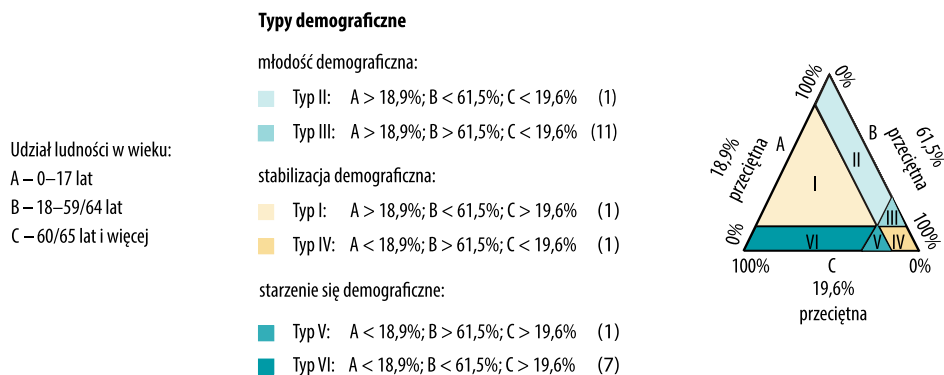
Niska aktywność demograficzna powiatu proszowickiego to następstwo ujemnego przyrostu naturalnego nierekompensowanego przez dodatnie saldo migracji (typ E).

Główną przyczyną ubytku ludności w Tarnowie oraz powiatach: oświęcimskim, chrzanowskim, miechowskim i olkuskim był ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (typ F i typ G). Ujemne saldo migracji nierekompensowane przez dodatni przyrost naturalny spowodowały, że powiaty: dąbrowski, gorlicki i Nowy Sącz zakwalifikowano do jednostek nieaktywnych demograficznie (typ H).

W porównaniu z poprzednim rokiem niekorzystnym zjawiskiem było przesunięcie Nowego Sącza z typu A (aktywny) do typu H (nieaktywny).

W powiatach północnych i zachodnich województwa małopolskiego oraz Tarnowie (typ F) i w Nowym Sączu (typ H) wystąpiło zjawisko starzenia się demograficznego ludności. Powiat gorlicki, pomimo uzyskania typu H (nieaktywny demograficznie) zaliczany był do młodych demograficznie, a w powiecie dąbrowskim (typ H) odnotowano stabilizację demograficzną.

Schemat 3. Ekonomiczne grupy wieku według powiatów zgodne z typologią trójkąta Osanna² w 2017 r.

Młodość demograficzna		Stabilizacja demograficzna		Starość demograficzna	
Typ II	Typ III	Typ I	Typ IV	Typ V	Typ VI
limanowski	bocheński	tatrański	dąbrowski	proszowicki	chrzanowski
	brzeski				miechowski
	gorlicki				olkuski
	krakowski				oświęcimski
	myślenicki				m. Kraków
	nowosądecki				m. Nowy Sącz
	nowotarski				m. Tarnów
	suski				
	tarnowski				
	wadowicki				
	wielicki				

² Patrz uwagi metodologiczne str. 80.

Powiaty środkowej i południowej części województwa, aktywne demograficznie ze wzrostem ludności to w przeważającej mierze powiaty młode demograficznie. Jedynie w powiecie tatrzańskim przy wzroście ludności odnotowano stabilizację demograficzną. Odmiennie kształtuje się sytuacja demograficzna w Krakowie, w którym odnotowano najwyższy wzrost liczby ludności przy równoczesnym zakwalifikowaniu miasta do grupy starzenia się demograficznego. Dostępne dane GUS nie obejmują jednak niezameldowanych w Krakowie osób młodych studiujących i pracujących w mieście. Proces starzenia się ludności w Krakowie może być zatem mniej zaawansowany niż wynika to z danych rejestrowych.

W 2017 r. statystycznie najmłodszy mieszkańcy województwa małopolskiego mieszkali w powiecie limanowskim, w którym mediana wieku wynosiła 35 lat, a najstarsi w Tarnowie – 43 lata.

Najniższy wskaźnik starości obserwowano w powiatach: limanowskim i nowosądeckim (odpowiednio po 0,49), a najwyższy w Tarnowie (1,12).

Województwo małopolskie to atrakcyjne miejsce zamieszkania. Pomimo niekorzystnych prognoz demograficznych na następne lata, które przewidują ubytek ludności, w minionym roku obserwowano korzystne zmiany demograficzne, zwłaszcza na tle kraju. Wzrosła liczba ludności, na co szczególny wpływ miał dodatni przyrost naturalny spowodowany przewagą liczby urodzeń nad liczbą zgonów oraz dodatnie saldo migracji stałej wynikające z nadwyżki zameldowań nad wymeldowaniami. W porównaniu z poprzednim rokiem mniej par rozwiązało małżeństwo przez rozwód czy separację, a więcej par zawarło związki małżeńskie. Niekorzystnym zjawiskiem był wzrost liczby zgonów, w tym zgonów niemowląt, a postępujący proces starzenia się społeczeństwa potwierdziły: wzrost mediany wieku, wskaźników: starości i wsparcia międzypokoleniowego oraz rosnący odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Pomimo obserwowanego w 2017 r. dodatniego salda migracji zagranicznych, poziom emigracji ludzi młodych, mobilnych, był wysoki, co w przyszłości może być jedną z przyczyn ubywania ludności i postępującego procesu starzenia się mieszkańców. Najkorzystniejsza sytuacja może wystąpić w tych powiatach, w których będzie obserwowany wzrost liczby ludności i będą one kwalifikować się do grupy młodych demograficznie.

Schemat 4. Lokata województwa małopolskiego wśród województw według wybranych wskaźników w 2017 r.

Wskaźnik	Lokata
Gęstość zaludnienia	2
Małżeństwa na 1 tys. ludności	2
Mediana wieku	2
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	3
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności	3
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	3
Zgony na 1 tys. ludności	3
Urodzenia żywe na 1 tys. ludności	4
Wskaźnik starości	4
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	5
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności	8
Współczynnik obciążenia demograficznego	8
Kobiety na 100 mężczyzn	9

Executive summary

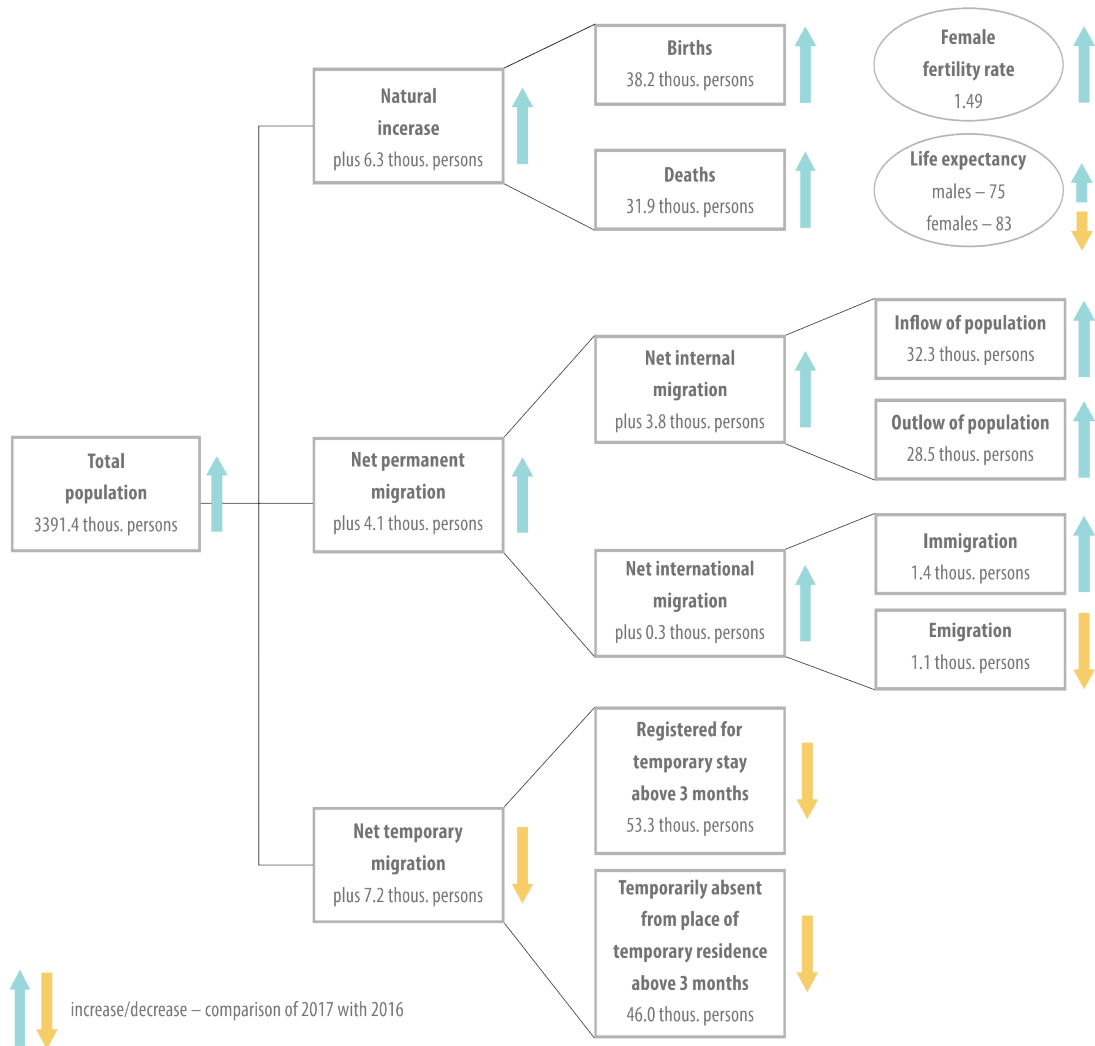
The year 2017 was another year of population growth and increase of the share of the population living in rural areas in Małopolskie voivodship. At the end of analysed year 3391.4 thous. persons lived in the region – 1637.9 thous. in urban areas, in rural areas – 1753.5 thous.

Annual real increase, on which consisted positive natural increase and positive net permanent migration as well as negative net temporary migration amounted to 9.1 thous. people.

Females accounted for more than half population of Małopolskie voivodship (51,5%). In recent years feminization rate amounted to 106 females towards 100 males. Females numerous domination was bigger in urban than in rural areas (urban areas – 111, rural areas 101 females per 100 males).

According to Webb classification Małopolskie voivodship achieved the B-type and has been in a group of demographically active voviodships which means that the increase of the number of population was the consequence of a positive natural increase surpassing a positive net permanent migration.

Figure 1. Size of population, vital statistic and migration in 2017

Favourable demographic type is the effect of higher than the year before and continued positive natural increase (6.3 thous. persons). The positive natural increase has been caused by superiority of the number of births (38.2 thous. persons) over the number of deaths (31.9 thous. persons).

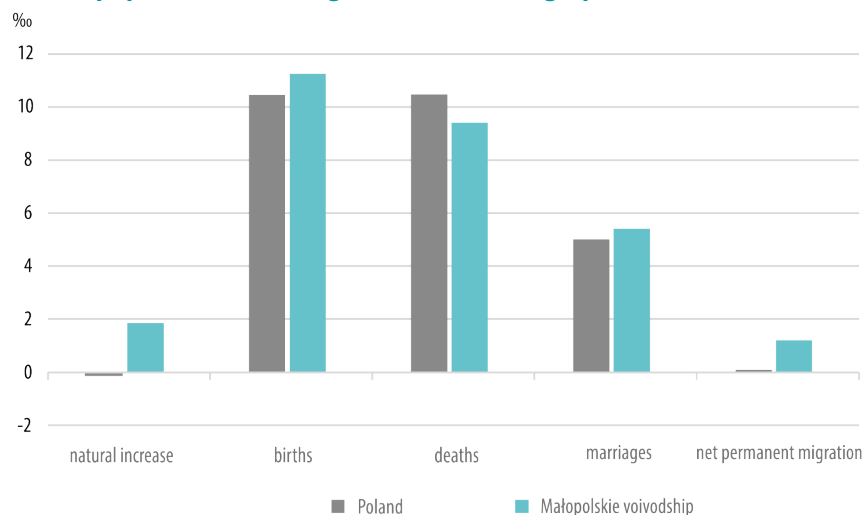
In 2017 female fertility rate which has not guaranteed the simple replacement of generations (lower than 2.10) was higher than in the year before and amounted to 1.49.

In relation to the country average, inhabitants of Małopolskie voivodship live longer, statistically. A statistical male inhabitant of Małopolskie voivodship has lived longer by 1 year and 4 months and a statistical female – by about 1 year.

The second important factor that determines population increase apart from positive natural increase was positive permanent net migration, which for several years has remained at similar level. In 2017 amounted to plus 4.1 thous. persons. Positive permanent net migration was addicted to net migration among voivodships and international net migration. Number of inhabitants, who have come from other voivodships was higher than the number of inhabitants leaving the voivodship (net internal migration – plus 3.8 thous. persons). Tendency in the scope of international migration has changed. In 2017 net international migration was positive and amounted to plus 0.3 thous. persons. The most persons left for permanent residence to the United States, Great Britain and Austria.

In 2017 rates of vital and migration statistics shaped more favourable for Małopolskie voivodship than Poland. In Małopolskie voivodship the positive natural increase calculated per 1 thous. population amounted to plus 1.9‰, while in Poland it was negative – minus 0.02‰. In Małopolskie voivodship as well as in Poland the rate of permanent net migration per 1 thous. population was positive but higher and amounted to plus 1.2‰ (in Poland – plus 0.04‰).

Chart 1. Rates per 1 thous. population according to selected demographic characteristic in 2017

For many years low value of fertility rate and increasing life expectancy have influenced on worsening age structures. Like in the whole country, every year inhabitants of Małopolskie voivodship becomes older and older and this process goes faster in urban areas than in rural areas. Year on year the median of age of voivodship inhabitants was higher and higher. In 2017 the average age of the voivodship inhabitant exceeded 39. Statistically, inhabitants of cities were older than inhabitants of rural areas by 3.5 years, an average inhabitant was 41 years old. A statistical inhabitant of Małopolskie voivodship was younger than a statistical inhabitant of Poland by 1 year and 2 months.

Ageing ratio, which amounted to 0.77, also illustrates the level of advance of ageing processes. It means that there were 77 persons aged 65 and more per 100 children and youth aged up to 19.

In Małopolskie voivodship one can observe disadvantageous changes of structures of population by economic age groups, although in comparison with the averages in Poland according to typology of Osanna triangle the voivodship is defined as demographically young (III-type).

For many years the number of pre-working population was decreasing, although at the end of 2017 the number of children and youth (aged 17 and less) in comparison to 2016 increased by 0.5%. At the end of 2017 there were 642.5 thous. of pre-working age population, and their share in total population stayed at a similar level like in 2016 and amounted to 18.9%.

Since 2010 the number of working age population, being labour force, has decreased, what has been the consequence of the process of moving to the group of post-working age numerous generations of people born in the period of population boom in the first half of the fifties last century. In 2017 the number of working age population amounted to 2086.0 thous. persons, what constituted 61.5% of total population. In comparison with 2016 the number of working mobility age population decreased by 9.9 thous. persons, and the number of working non-mobility age population by 1.3 thous. persons. As a result, the process of labour force ageing accompanies the unfavourable diminishing of the number of working age population.

Last years, further increase of the number of post-working age population was noted (65 and more for males, 60 and more for females). At the end of 2017 post-working age population numbered 662.9 thous. persons (17.1 thous. people more than in 2016), and its share in total population amounted to 19.6%.

Relations between particular economic age groups of population are demonstrated by a demographic load coefficient. In 2017 there was 63 non-working age persons per 100 persons of working age (in 2016 – 61 persons).

In powiat and gmina layout a big differentiation of demographic processes is observed. In 2017, like the year before, among 22 powiats of Małopolskie voivodship, more than half was qualified as demographically active, that is populating (A-type, B-type, C-type). In all these powiats a positive natural increase was recorded. A positive natural increase was recorded mainly in powiats of southern and middle part of the voivodship as well as in Kraków and in two neighbouring powiats covered by suburbanization processes: krakowski and wielicki, which become an attractive place of residence especially for young families.

Figure 2. Demographic activity by powiats according to typology of Webb¹ in 2017

Powiats demographically active			
A-type	B-type	C-type	D-type
brzeski	bocheński	Kraków	the phenomenon did not occur
limanowski	myślenicki	krakowski	
nowosądecki	suski	wielicki	
nowotarski			
tarnowski			
tatrzański			
wadowicki			
Powiats demographically non-active			
E-type	F-type	G-type	H-type
proszowicki	Tarnów	chrzanowski	dąbrowski
	oświęcimski	miechowski	gorlicki
		olkuski	Nowy Sącz

¹ See methodological notes p. 87.

A decrease of population was recorded in industrial powiats of western part of the voivodship, in agricultural northern powiats, and also in Tarnów.

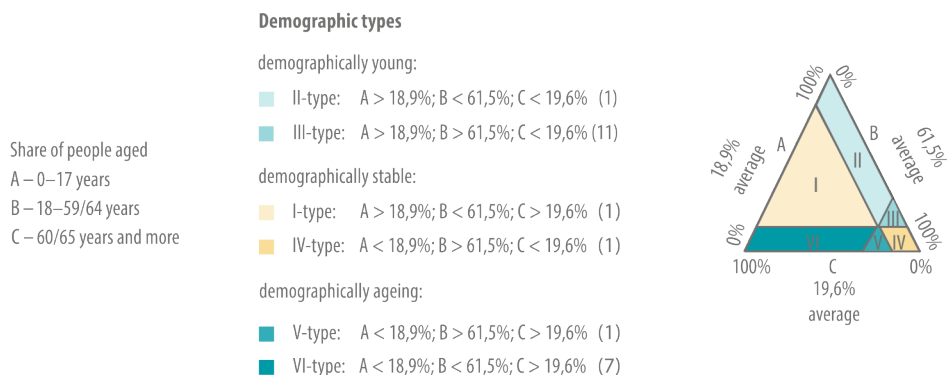
A low demographic activity of proszowicki powiat is the consequence of a negative natural increase non-compensated by a positive net permanent migration (E-type).

The main cause of the diminution of population in Tarnów and powiats: oświęcimski, chrzanowski, miechowski and olkuski, was a negative population increase as well as a negative net migration (F-type and G-type). A negative net migration non-compensated by a positive natural increase caused, that powiats: dąbrowski, gorlicki as well as Nowy Sącz was qualified to demographically non-active units (H-type).

Unfavourable phenomena in comparison with the year before was conversion of Nowy Sącz from A-type (active) to H-type (non-active).

In northern and western powiats of Małopolskie voivodship as well as in Tarnów (F-type) and Nowy Sącz (H-type) occurred demographic ageing phenomenon. Gorlicki powiat, despite being qualified to demographically non-active units (H-type), was included to demographically young, and in dąbrowski powiat (H-type) a demographically stable situation has been observed.

Figure 3. Economic age groups by powiats according to typology of Osanna Triangle² in 2017

Demographically young		Demographically stable		Demographically ageing	
II-type	III-type	I-type	IV-type	V-type	VI-type
limanowski	bocheński	tatrzański	dąbrowski	proszowicki	chrzanowski
	brzeski				miechowski
	gorlicki				olkuski
	krakowski				oświęcimski
	myślenicki				m. Kraków
	nowosądecki				m. Nowy Sącz
	nowotarski				m. Tarnów
	suski				
	tarnowski				
	wadowicki				
	wielicki				

² See methodological notes p. 86.

Powiats of the middle and southern part of the voivodship, demographically active with the increase of the population are in general demographically young. Only in tatrzański powiat a demographic stability with an increase of population was recorded. Demographic situation shapes differently in Kraków, where the highest increase of population was recorded with simultaneous qualification the city as demographically ageing. However, available CSO data do not include not registered young people studying and working in Kraków. So the ageing process of population in Kraków is less advanced than it results from official data.

In 2017 statistically youngest inhabitants of Małopolskie voivodship lived in limanowski powiat, where the median of age stayed at the level of 35 and the oldest inhabitants lived in Tarnów – median of age 43.

The lowest ageing ratio was observed in powiats: limanowski i nowosądecki (by 0,49 both), and highest in Tarnów (1,12).

Małopolskie voivodship is an attractive place of residence. Despite unfavourable demographical prognosis for further years, which predict a depopulation, in previous year favourable demographical changes has been observed, especially against the background of Poland. Number of population increased, on which mainly impact had positive natural increase (advantage of the number of live births over deaths) as well as positive net permanent migration (advantage of the number of registrations over deregistrations). In comparison to the year before the number of recorded divorces and separations decreased, and more marriages were contracted. Unfavourable phenomena was an increase of number of deaths, of which deaths of newborns, and the ageing process has been confirmed by: increase of median of age, ageing and intergenerational support rates as well as higher percentage of post-working population. Despite the positive net international migration observed in 2017, the level of the emigration of young, mobile inhabitants was high, which in future may be one of reasons of depopulation and proceeding ageing of inhabitants process. The most favourable situation may occur in the future in powiats with the increasing number of population, which can be qualify as demographically young.

Figure 4. Position of Małopolskie voivodship among voivodships by selected rates in 2017

Rate	Position
Density of population	2
Marriages per 1 thous. population	2
Median of age	2
Natural increase per 1 thous. population	3
Net permanent migration per 1 thous. population	3
Share of pre-working age population in total population	3
Deaths per 1 thous. population	3
Live births per 1 thous. population	4
Ageing ratio	4
Share of post-working age population in total population	5
Share of working age population in total population	8
Demographic load coefficient	8
Females per 100 males	9

Rozdział 1

Chapter 1

Stan ludności i jej rozmieszczenie w układzie terytorialnym

Size of population and its structure in territorial layout

W 2017 r. w województwie małopolskim odnotowano wzrost liczby ludności oraz zwiększenie udziału ludności zamieszkującej obszary wiejskie.

Zgodnie z klasyfikacją J.W. Webba województwo małopolskie osiągnęło typ B i zaliczone zostało do aktywnych demograficznie co oznacza, że wzrost liczby ludności był konsekwencją dodatniego przyrostu naturalnego przewyższającego dodatni przyrost migracyjny.

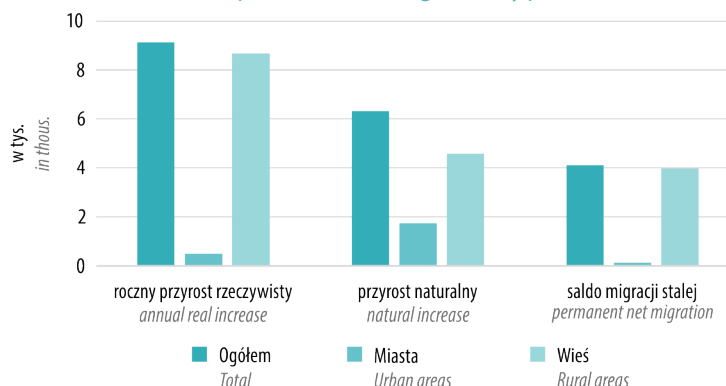
W województwie małopolskim liczba ludności na koniec grudnia 2017 r. wynosiła 3391,4 tys. osób, co stanowiło 8,8% ogólnej liczby ludności kraju.

Roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się dodatnie wartości przyrostu naturalnego i salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych, wyniósł 9,1 tys. osób (kraj – 0,6 tys. osób). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, na wsi odnotowano przyrost rzeczywisty wyższy o 8,2 tys. osób niż w miastach.

Roczny przyrost rzeczywisty to suma przyrostu naturalnego, salda migracji stałej i różnicy w saldach migracji czasowych.

Wykres 2. Roczny przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej według miejsca zamieszkania w 2017 r.

Chart 2. Annual real increase, natural increase and permanent net migration by place of residence in 2017

Prognoza ludności GUS na lata 2014–2050 przewiduje, że wzrost liczby mieszkańców województwa małopolskiego będzie następował jeszcze przez około 12 lat, przy czym tempo tego wzrostu będzie coraz wolniejsze. Według prognozy, w 2050 r. województwo będzie liczyło 3279,4 tys. mieszkańców. Porównując z liczbą ludności odnotowaną w 2017 r. może nastąpić spadek liczby ludności o około 3,3% (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r-1,5.html>).

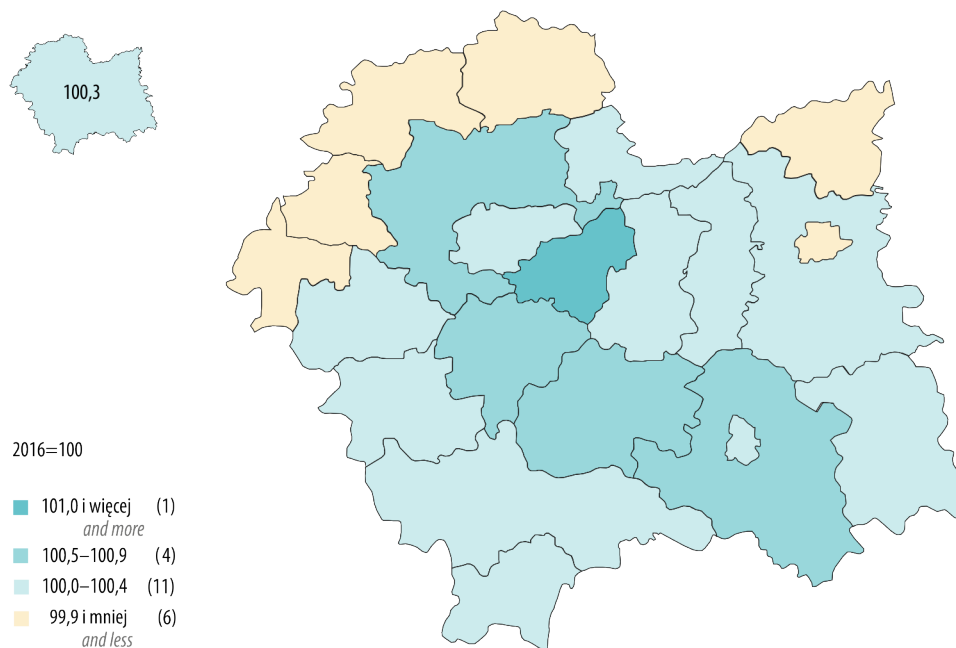
W większości, spośród 22 powiatów województwa małopolskiego w 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zaobserwowano wzrost liczby ludności, przy czym najwyższy odnotowano w powiecie

wielickim – o 1,6%. W sześciu powiatach ubyło mieszkańców, największy ubytek odnotowano w powiecie miechowskim i mieście Tarnowie (odpowiednio po 0,4%).

Mapa 1. Dynamika liczby ludności według powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

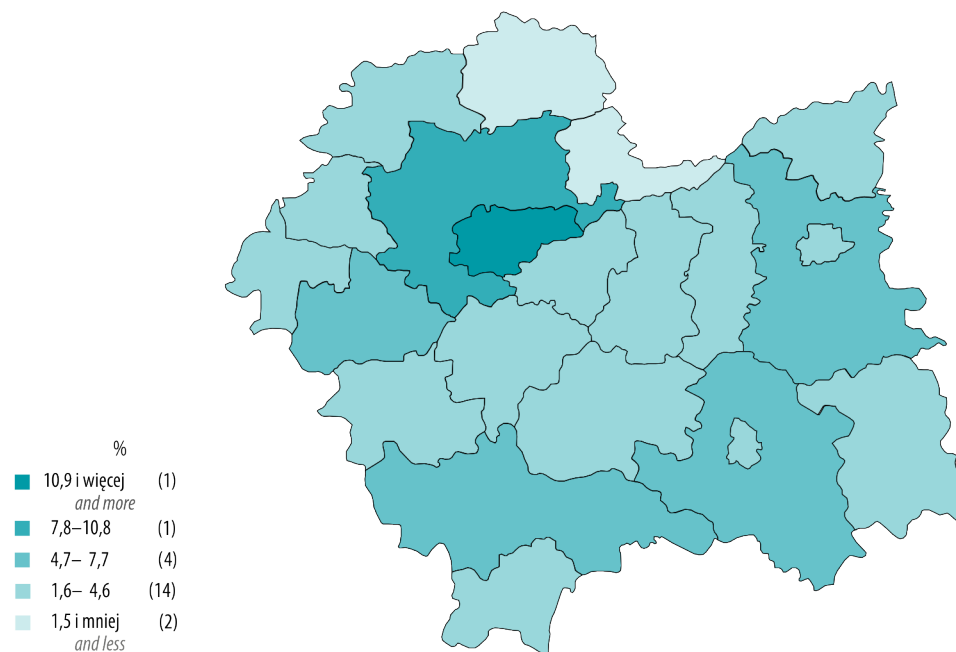
Map 1. Dynamics of population number by powiats in 2017
As of 31 XII

Mapa 2. Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 2. Share of population of powiats in total number of the voivodship population in 2017
As of 31 XII

W 2017 r. największej ludności liczył Kraków – miasto na prawach powiatu, w którym mieszkało 767,3 tys. osób (22,6% ogólnej liczby ludności województwa), a drugim pod względem liczby ludności był powiat krakowski – 274,8 tys. osób (8,1% ogólnej liczby populacji).

Do powiatów, w których liczba mieszkańców nie przekroczyła 50 tys., a udział ludności w ogólnej zbiorowości – 1,5% należały powiaty: miechowski – 49,3 tys. (1,5%) i proszowicki – 43,7 tys. (1,3%).

Spośród 179 gmin, w grupie gmin miejsko-wiejskich najliczniejszą gminą była Wieliczka w powiecie krakowskim, w której mieszkało 58,4 tys. osób (1,7% ogólnej liczby mieszkańców województwa), a najmniej osób tj. 5,8 tys. mieszkało w gminie powiatu proszowickiego – Nowym Brzesku (0,2% ogólnej liczby ludności województwa).

Wśród pozostałych gmin (tj. miejskich i wiejskich), najliczniejszą było miasto Oświęcim (38,7 tys. osób – udział liczby ludności w ogólnej populacji wynosił 1,1%), a najmniej liczną Raławice – gmina wiejska należąca do powiatu miechowskiego (2,5 tys. osób – udział mieszkańców w całej populacji wynosił 0,1%).

W końcu 2017 r. w miastach województwa małopolskiego mieszkało 1637,9 tys. osób, a na wsi 1753,5 tys. osób. W porównaniu z 2016 r. miał miejsce wzrost liczby mieszkańców zarówno miast jak i wsi, tj. odpowiednio o 0,5 tys. osób i 8,7 tys. osób (w kraju: w miastach spadek o 20,2 tys. osób; na wsi wzrost o 20,8 tys. osób).

Współczynnik urbanizacji wyrażony jest poprzez udział ludności zamieszkałej w miastach w ogólnej liczbie ludności, natomiast **współczynnik ruralizacji** to udział ludności zamieszkałej na wsi w ogólnej liczbie ludności.

Współczynnik urbanizacji w województwie małopolskim był o 0,1 p. proc. niższy niż rok wcześniej i wynosił 48,3% (kraj – 60,1%). Wyższe współczynniki od średniej wojewódzkiej odnotowano w powiatach: chrzanowskim (61,7%), oświęcimskim (52,9%) i olkuskim (48,8%). W pięciu powiatach mieszkańcy miast stanowili mniej niż 20% ogólnej liczby ludności i były to powiaty: proszowicki (17,8%), limanowski (17,6%), nowosądecki (17,1%), krakowski (16,4%) i tarnowski (11,9%).

Ludność wiejska stanowiła 51,7% ogólnej liczby ludności województwa małopolskiego (w kraju – 39,9%).

Współczynnik ruralizacji powyżej średniej wojewódzkiej osiągnęło 16 powiatów, w tym najwyższe udziały odnotowano w powiatach sąsiadujących z miastami na prawach powiatu: tarnowskim (88,1%), krakowskim (83,6%) i nowosądeckim (82,9%). Ponadto, wysoki udział ludności wiejskiej w ogólnej zbiorowości obserwowano także w powiatach: limanowskim i proszowickim (odpowiednio: 82,4% i 82,2%).

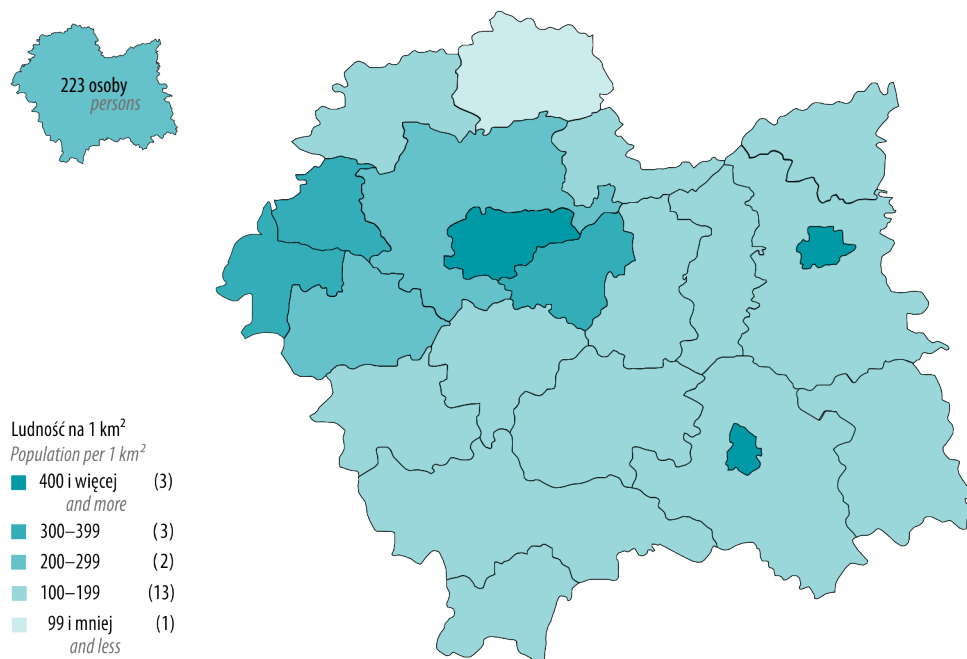
Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium – wyrażana najczęściej w osobach na 1 km² (również w osobach na 1 ha – przy bardzo dużym zaludnieniu np. w aglomeracjach).

W 2017 r., podobnie jak przed rokiem, gęstość zaludnienia wynosiła 223 osoby na 1 km² (kraj – 123 osoby/km²).

Wśród powiatów odnotowano znaczne zróżnicowanie omawianego wskaźnika, od najwyższego w miastach na prawach powiatu: Krakowie (2348 osób/km²), Tarnowie (1515 osób/km²) i Nowym Sączu (1460 osób/km²) do najniższego w powiecie miechowskim – 73 osoby/km².

Mapa 3. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 3. *Density of population by powiats in 2017
As of 31 XII*

Przyrost rzeczywisty ludności to wypadkowa trzech czynników – przyrostu naturalnego, salda migracji stałej i różnicy w saldach migracji czasowej.

W niniejszym opracowaniu dwa pierwsze czynniki stanowiły podstawę typologii demograficznej jednostek przestrzennych według J.W. Webba³. Obserwacja zależności między przyrostem naturalnym i saldem migracji stałej pozwoliła na ocenę występowania w danym województwie, powiecie i gminie określonego typu przyrostu lub ubytku rzeczywistego ludności.

Podobnie jak w poprzednim roku, zgodnie z klasyfikacją Webba, w 2017 r. województwo małopolskie znalazło się w grupie województw aktywnych demograficznie. Wzrost liczby ludności był konsekwencją dodatniego przyrostu naturalnego przewyższającego dodatnie saldo migracji (typ B).

Klasyfikacja wyróżnia 8 typów oznaczonych literami od A do H.

Pierwsze cztery typy A–D, charakteryzują jednostki aktywne demograficznie (rozwojowe), natomiast typy E–H oznaczają jednostki nieaktywne (depopulacyjne).

Typy demograficzne według Webba – jednostki AKTYWNE:

- Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- Typ D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny.

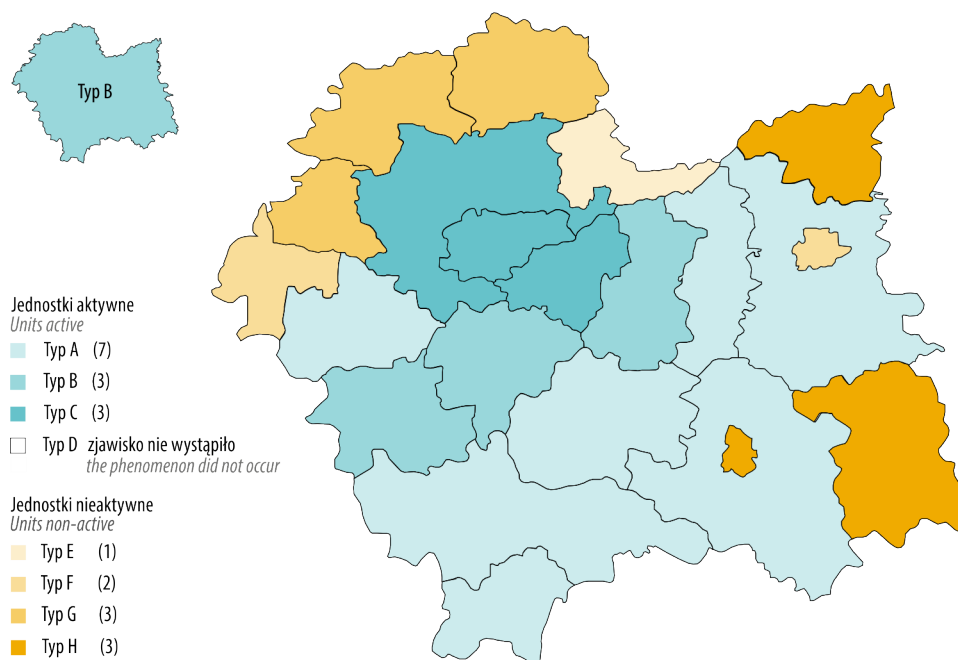
³ Patrz uwagi metodologiczne str. 80.

Typy demograficzne według Webba – jednostki NIEAKTYWNE:

- Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- Typ F – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji,
- Typ G – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie większym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji,
- Typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W 2017 r., spośród 22 powiatów województwa małopolskiego ponad połowę (13 powiatów) zakwalifikowano do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się (typ A, typ B, typ C). Przewaga przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (typ A) wystąpiła w siedmiu powiatach: brzeskim, limanowskim, nowosądeckim, nowotarskim, tarnowskim, tatrzańskim i wadowickim. W porównaniu z rokiem 2016, powiaty: nowosądecki i tatrzański zmieniły status z typu B na typ A; powiat suski z typu A na typ B. Niekorzystnym zjawiskiem było przejście powiatu Nowy Sącz z typu A (aktywny) na typ H (nieaktywny). Powiaty: Kraków, krakowski i wielicki zakwalifikowane w 2016 r. do typu C, w dalszym ciągu pozostały wśród aktywnych demograficznie osiągając ten sam typ.

Mapa 4. Typologia demograficzna powiatów według Webba^a w 2017 r.
Map 4. Demographics typology of powiats according to Webb^a in 2017

a Oznaczenia typów demograficznych – Patrz uwagi metodologiczne str. 80.
a Demographic types – see methodological notes page 87.

Do typu D, gdzie dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny nie został zakwalifikowany żaden z powiatów województwa.

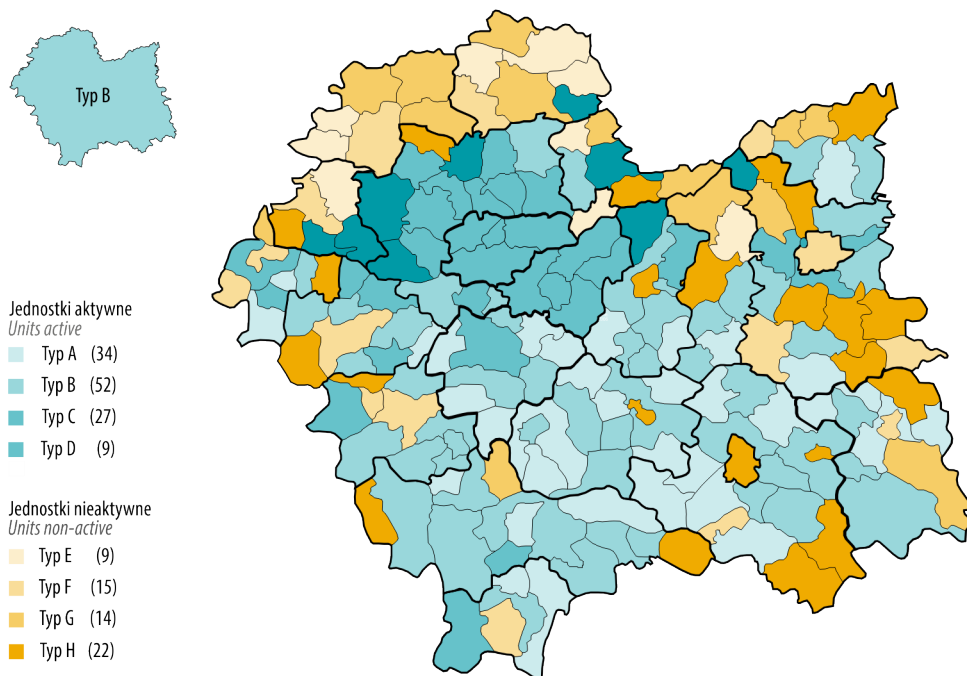
Powolny proces wyludniania odnotowano w dziewięciu powiatach: proszowickim (typ E); oświęcimskim i Tarnowie (typ F); chrzanowskim, miechowskim i olkuskim (typ G). Ujemne saldo migracji nie zostało zrekomensowane przez dodatni przyrost naturalny w powiatach: dąbrowskim, gorlickim i Nowym Sączu (typ H).

Wśród powiatów nieaktywnych demograficznie, w porównaniu z 2016 r., powiat dąbrowski zmienił status z typu F na typ H.

Typologię demograficzną Webba zastosowano także w odniesieniu do gmin, co pozwoliło na identyfikację gmin aktywnych i nieaktywnych demograficznie.

Mapa 5. Typologia demograficzna gmin według Webba^a w 2017 r.

Map 5. Demographics typology of gminas according to Webb^a in 2017

a Oznaczenia typów demograficznych – Patrz uwagi metodologiczne str. 80.
a Demographic types – see methodological notes page 87.

W 2017 r. spośród 182 gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) województwa małopolskiego, 122 zakwalifikowano do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się (2016 r. – 117 gmin). Dodatni przyrost naturalny, który przewyższał ujemne saldo migracji (typ A) odnotowano w 34 gminach położonych głównie we wschodniej i południowej części województwa. Równoczesny dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji (typ B i C) odnotowano w 79 gminach położonych w środkowej i południowej części województwa. Dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensujące ujemny przyrost naturalny (typ D) wystąpiło łącznie w dziewięciu gminach. Należały do nich cztery gminy miejsko-wiejskie: Alwernia (pow. chrzanowski), Krzeszowice (pow. krakowski), Proszowice (pow. proszowicki), Skała (pow. krakowski) oraz pięć gmin wiejskich: Babice (pow. chrzanowski), Czernichów (pow. krakowski), Drwinia (pow. bocheński), Raclawice (pow. miechowski) i Wietrzychowice (pow. tarnowski).

W badanym roku, do nieaktywnych demograficznie zaliczono 60 gmin (2016 r. – 65 gmin). Ubytek liczby ludności spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym odnotowano w 38 gminach (2016 r. – 45 gmin), głównie północnej części województwa małopolskiego, z tego w 29 gminach równocześnie wystąpiło ujemne saldo migracji (typ F i G), a w 9 gminach nawet dodatnie saldo migracji (typ E) nie rekompensowało ujemnego przyrostu naturalnego. Ujemne saldo migracji nierekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H) było powodem ubytku ludności w 22 gminach (2016 r. – 20 gmin). Do tych gmin należały cztery miasta: Bochnia (pow. bocheński), Grybów (pow. nowosądecki), Limanowa (pow. limanowski), Nowy Sącz; 13 gmin miejsko-wiejskich: Andrychów (pow. wadowicki); Biecz (pow. gorlicki); Brzesko (pow. brzeski); dwie gminy powiatu nowosądeckiego: Krynica-Zdrój i Muszyna; Libiąż (pow. chrzanowski); Nowe Brzesko (pow. proszowicki); trzy gminy powiatu tarnowskiego: Ryglice, Tuchów i Żabno;

Szczawnica (pow. nowotarski), Szczucin (pow. dąbrowski), Zator (pow. oświęcimski), a także pięć gmin wiejskich: Lipnica Wielka (pow. nowotarski); Pleśna, Rzepiennik Strzyżewski (pow. tarnowski), Sułoszowa (pow. krakowski), Zembrzyce (pow. suski).

Jak wspomniano wcześniej, do typologii wzięto pod uwagę dwa czynniki – przyrost naturalny i saldo migracji stałej. Z powodu wystąpienia równowagi wartości w jednym z dwóch zjawisk, cztery gminy w województwie małopolskim zakwalifikowano do jednostek aktywnych bądź nieaktywnych biorąc pod uwagę tylko jeden z czynników.

W gminie wiejskiej Sułoszowa (pow. krakowski), w której liczba urodzeń równoważyła się z liczbą zgonów uwzględniono wyłącznie ujemne saldo migracji i zaliczono ją do grupy gmin nieaktywnych demograficznie (typ H). W mieście Mszana Dolna (pow. limanowski) i w dwóch gminach wiejskich: Bystra-Sidzina (pow. suski) i Nowy Targ (pow. nowotarski) z powodu równowagi liczby zameldowań i wymeldowań, wzięto pod uwagę wyłącznie dodatni przyrost naturalny i zakwalifikowano je do aktywnych demograficznie (typ B).

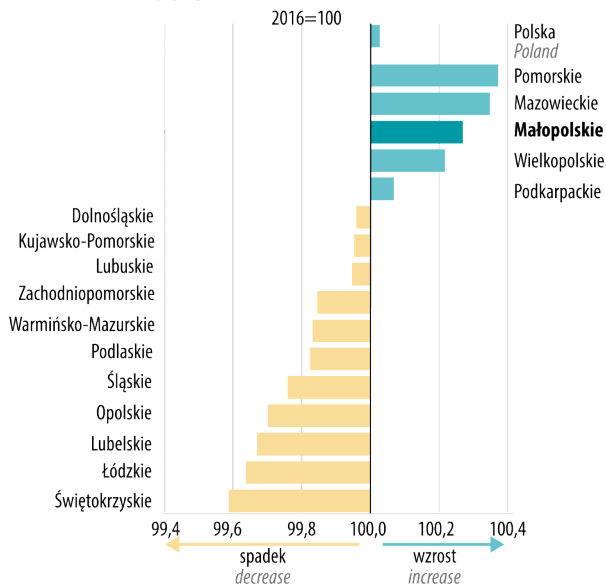
Województwo na tle kraju i pozostałych województw – stan ludności

Voivodship against the background of the country and other voivodships – size of population

Wykres 3. Dynamika liczby ludności według województw w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

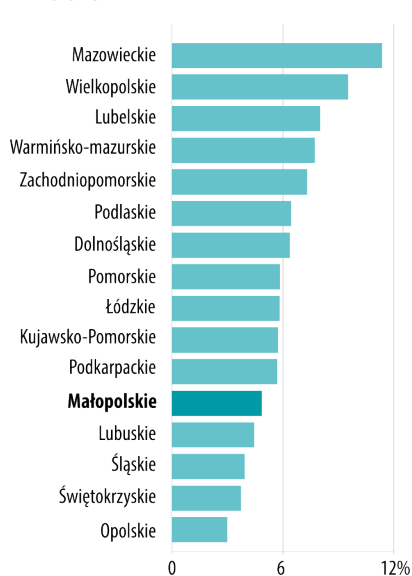
Chart 3. Dynamics of population number by voivodships in 2017
As of 31 XII

Wykres 4. Udział powierzchni województwa w ogólnej powierzchni kraju w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

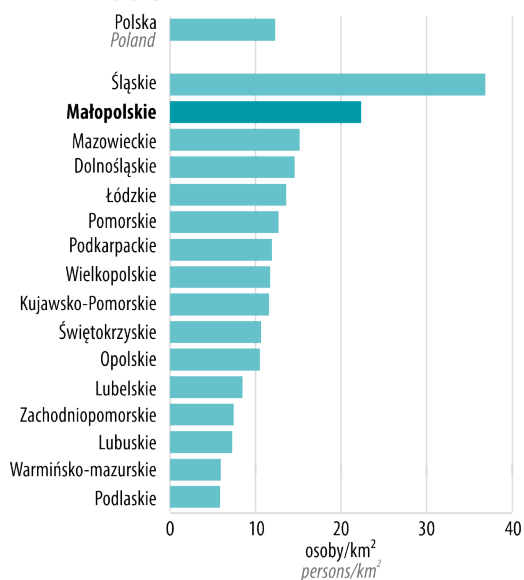
Chart 4. Share of the voivodship's area in the total area of the country in 2017
As of 31 XII

Wykres 5. Gęstość zaludnienia według województw w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 5. Density of population by voivodships in 2017
As of 31 XII

Wykres 6. Współczynnik urbanizacji według województw w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 6. Urbanization rate by voivodships in 2017
As of 31 XII

Rozdział 2

Chapter 2

Struktury ludności

Structures of population

W 2017 r., ponad połowę ludności województwa małopolskiego stanowiły kobiety. Współczynnik feminizacji utrzymał się w dalszym ciągu na niezmiennym poziomie.

Widoczne były niekorzystne zmiany struktur ludności według ekonomicznych grup wieku, pomimo że w porównaniu do przeciętnych w Polsce zgodnie z typologią trójkąta Osanna województwo określono jako młode demograficznie (typ III).

Postępujący proces starzenia się mieszkańców potwierdziły: wzrost mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego oraz rosnący odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

W końcu 2017 r. w porównaniu z 2016 r. wzrosła liczba dzieci i młodzieży, podczas gdy od wielu lat obserwowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym, stanowiących zasoby pracy w dalszym ciągu uległa obniżeniu. Niekorzystnemu zmniejszaniu się liczby ludności w wieku produkcyjnym towarzyszy proces starzenia się zasobów siły roboczej, stąd też odnotowano dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku wykazała, że w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby osób wyłącznie w grupie wieku 7–12 lat. W pozostałych grupach edukacyjnych liczba dzieci i młodzieży obniżyła się.

2.1. Struktura według płci

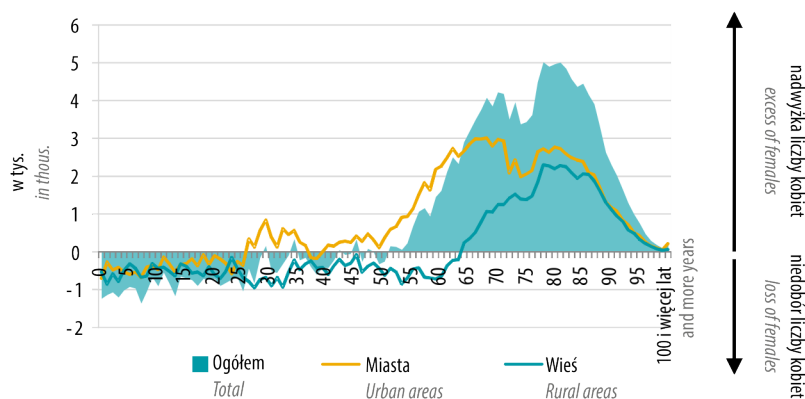
2.1. Structure by sex

W 2017 r., podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowę ludności, tj. 51,5% województwa małopolskiego stanowiły kobiety. Współczynnik feminizacji utrzymywał się od kilku lat na niezmiennym poziomie i wynosił 106 kobiet (kraj – 107 kobiet). Przewaga liczebna kobiet była większa w miastach niż na wsi (miasta – 111 kobiet na 100 mężczyzn, na wsi – 101 kobiet), szczególnie widoczna w wieku poprodukcyjnym kobiet (60 lat i więcej), gdyż na 100 mężczyzn w tym samym wieku przypadało średnio 138 kobiet.

Współczynnik feminizacji jest to relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn na danym obszarze, pomnożona przez 100; wskazuje ile kobiet przypada na 100 mężczyzn.

Wykres 7. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 7. *Difference between number of females and number of males by age in 2017*
As of 31 XII

W 2017 r. w 21 powiatach wystąpiła przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Najwyższą dysproporcję płci, przewyższającą średnią w województwie, zaobserwowano w miastach na prawach powiatu: Krakowie, gdzie współczynnik feminizacji wynosił 114, Tarnowie – 112 i Nowym Sączu – 109 kobiet oraz w powiatach: tatrzańskim i chrzanowskim (odpowiednio po 107 kobiet). Podobnie jak w poprzednim roku, wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym odnotowano o 76 mężczyzn więcej niż kobiet (wskaźnik maskulinizacji, tj. liczba mężczyzn przypadająca na 100 kobiet, wynosił dokładnie 100,1 mężczyźni).

W przekrojach gmin (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), największą przewagę kobiet nad mężczyznami zaobserwowano – podobnie jak rok wcześniej – w gminach miejsko-wiejskich: Chrzanów (pow. chrzanowski) i Rabka-Zdrój (pow. nowotarski) – odpowiednio po 109 kobiet na 100 mężczyzn. Wśród pozostałych gmin, tj. miejskich i wiejskich: w Zakopanem (pow. tatrzański) – 115 kobiet i Oświęcimiu (pow. oświęcimski) – 111 kobiet na 100 mężczyzn. W 47 gminach województwa małopolskiego odnotowano przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W gminie powiatu nowosądeckiego – Łabowa wskaźnik maskulinizacji wynosił 106,4 mężczyzn przypadających na 100 kobiet.

2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku

2.2. Structure by economic age groups

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku staje się podstawą do podejmowania niektórych społecznych i ekonomicznych działań obecnie jak również na przyszłość. Informacje te są wykorzystywane między innymi do prognozowania liczby miejsc pracy, miejsc w szkołach, w przedszkolach jak również do określenia potrzeb mieszkaniowych dla przyszłych małżeństw. W strukturach ludności według ekonomicznych grup wieku widoczny był również postępujący z roku na rok powolny proces starzenia się populacji. Potwierdziła to utrzymująca się tendencja wzrostowa mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego oraz współczynnika starości demograficznej mieszkańców województwa małopolskiego.

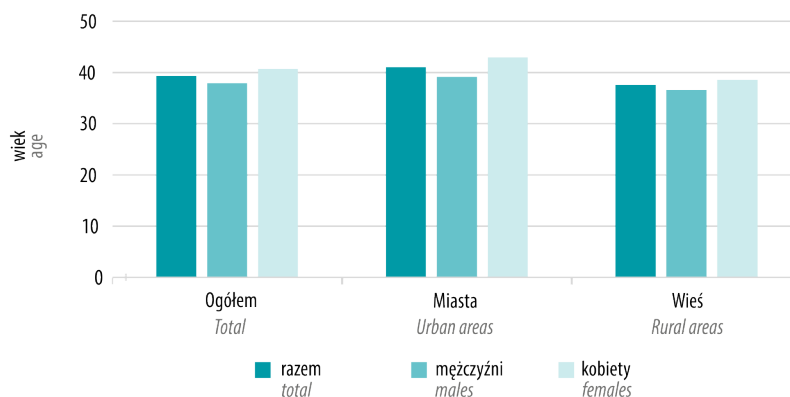
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Na koniec 2017 r. mediana wieku w województwie małopolskim wynosiła 39 lat (w kraju – 41 lat). Statystyczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 2 miesiące młodszy od mieszkańca w kraju.

Wykres 8. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 8. Median of age of population by sex and place of residence in 2017
As of 31 XII

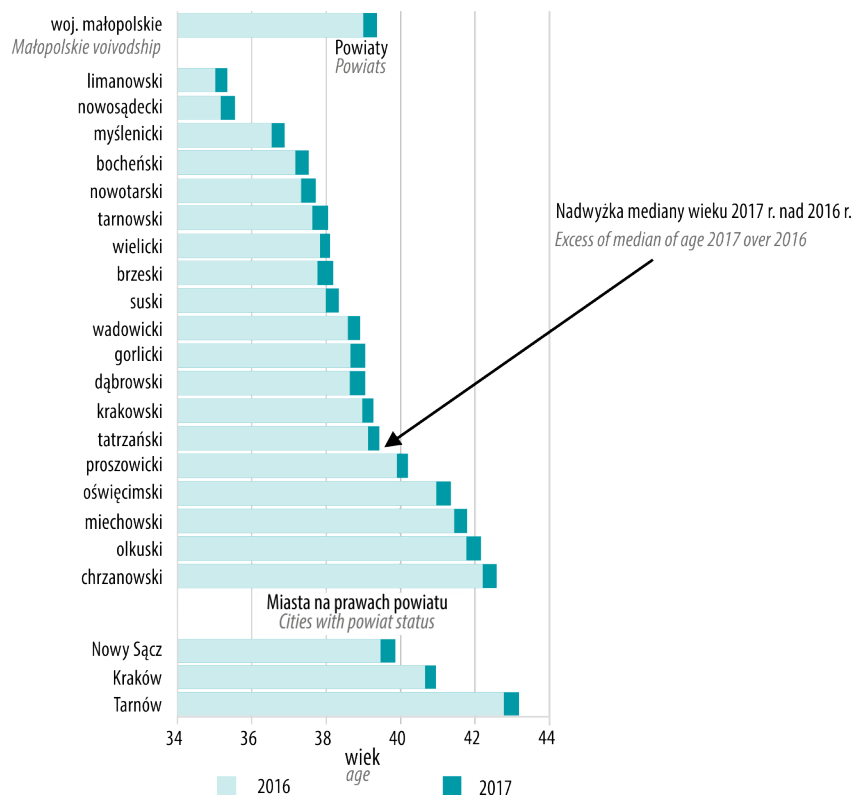

Przeciętnie ludność w miastach województwa była starsza o 3,5 roku od ludności mieszkającej na wsi. Średni wiek mieszkańca miast wynosił 41 lat (kraj – blisko 42 lata). W województwie, statystyczny mężczyzna był młodszy od kobiety o blisko 3 lata.

Wykres 9. Mediana wieku ludności według powiatów^a

Stan w dniu 31 XII

Chart 9. Median of age of population by powiats^a
As of 31 XII

a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości mediany w 2016 r. do najwyższej. Wykres został sporządzony z wykorzystaniem dokładniejszych danych – bez zaokrągleń.

a Powiats have been ordered from the lowest value of median in 2016 to the highest. The chart has been made using more accurate data, i.e. without rounding.

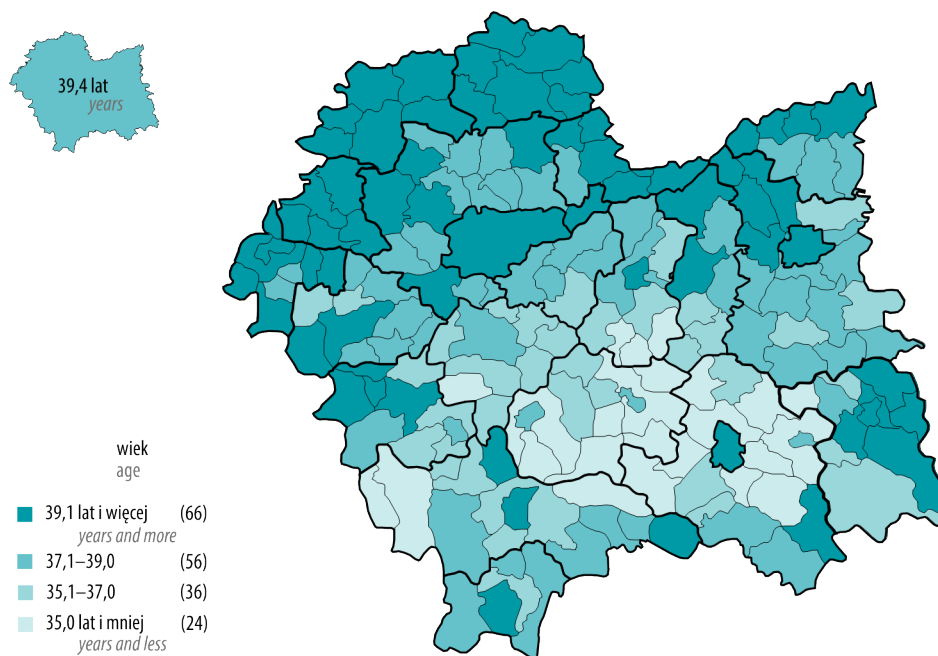
Statystycznie najmłodsi mieszkańcy województwa małopolskiego mieszkali w powiecie limanowskim, gdzie mediana wieku wynosiła 35,3 lat, a najstarsi w Tarnowie – 43,2 lata.

Zdecydowanie większe zróżnicowanie średniego wieku mieszkańców widoczne było na poziomie gmin. W 2017 r. najmłodszymi mieszkańcami byli mieszkańcy gminy wiejskiej Słupnice (pow. limanowski) – mediana wieku wynosiła tam 31,7 lat. Natomiast najstarszymi, w których mediana wieku przekroczyła 44 lata byli mieszkańcy gminy miejskiej Bukowno (pow. olkuski) – 44,5 lata i gminy wiejskiej Gręboszów (pow. dąbrowski) – 44,1 lata.

Mapa 6. Mediana wieku ludności według gmin w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 6. Median of age of population by gminas in 2017
As of 31 XII

Wskaźnik starości to relacja liczby ludności w wieku 60 lub 65 lat i więcej do liczby dzieci i młodzieży do lat 19 – opis pojęcia obowiązujący do 31.12.2017 r. Od 2018 r. jest to relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

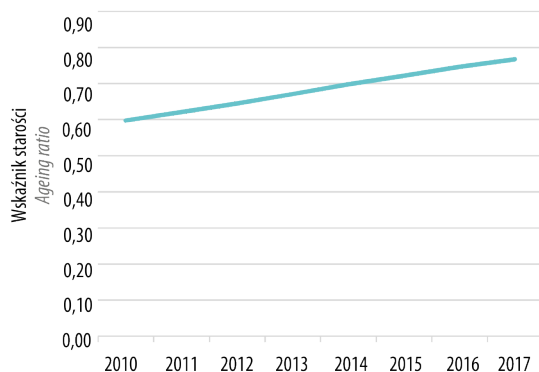
Wskaźnik starości⁴ w województwie małopolskim w 2017 r. wyniósł 0,77 (kraj – 0,85). Oznacza to, że na 100 dzieci i młodzieży do 19 lat przypadało 77 osób w wieku 65 lat i więcej, tj. o 2 osoby więcej w porównaniu z 2016 r.

Wśród powiatów, najniższy wskaźnik starości obserwowano w powiatach: limanowskim i nowosądeckim (odpowiednio po 0,49), a najwyższy w Tarnowie (1,12).

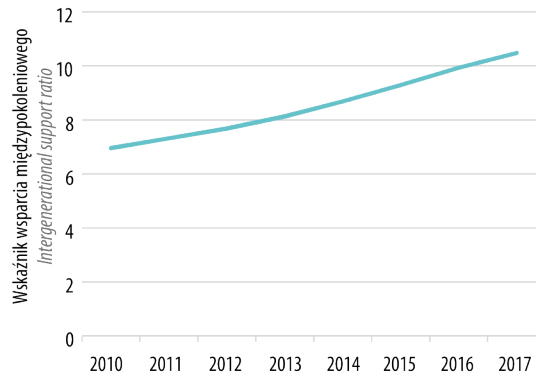
⁴ Analiza danych w publikacji dotyczy 2017 r., w związku z tym do opisu wskaźnika zastosowano pojęcie obowiązujące do 31 XII 2017 r. W opracowaniach ONZ stosuje się dla kobiet i mężczyzn wiek jednolity – 65 lat i taki próg przyjęto w niniejszej informacji <http://stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3938,pojcie.html>.

Wykres 10. Wskaźnik starości

Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Ageing ratio
As of 31 XII**Wykres 11. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego^a**

Stan w dniu 31 XII

Chart 11. Intergenerational support ratio^a
As of 31 XII

a Wykres został sporządzony z wykorzystaniem dokładniejszych danych tzn. bez zaokrągleń.

a The chart has been made using more accurate data, i.e. without rounding.

Wskaźnikiem, który pozwala na określenie potrzeb związanych między innymi z opieką społeczną i ochroną zdrowia jest wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany wskaźnikiem wsparcia najstarszych⁵.

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

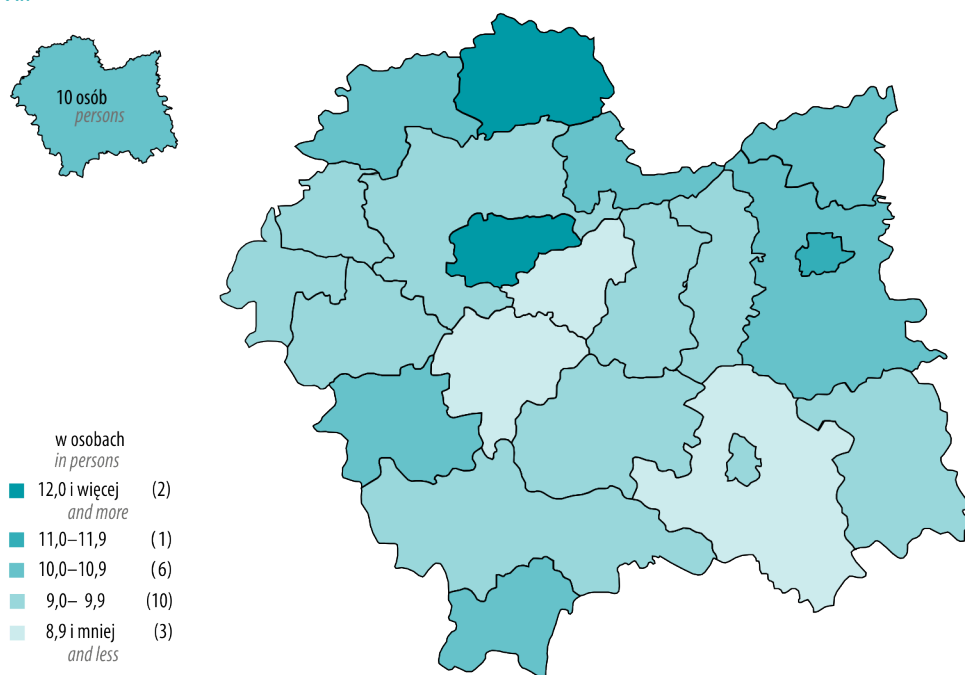
W 2017 r. wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego w województwie małopolskim wynosił (podobnie jak w kraju) 10 osób. Oznacza to, że 10 osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50–64 lata.

W 2017 r. obserwowano duże zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika, który w Krakowie i powiecie miechowskim wynosił odpowiednio: 14 i 13 osób, natomiast w powiecie myślenickim – 8 osób.

⁵ Atlas demograficzny str. 25. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/atlas-demograficzny-polski,28,1.html>.

Mapa 7. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 7. Intergenerational support ratio by powiats in 2017
As of 31 XII

Kolejnym wyznacznikiem starzenia się mieszkańców jest współczynnik starości demograficznej. W 2017 r. w województwie małopolskim osoby w wieku starszym (tj. 65 lat i więcej) stanowiły 16,2% w ogólnej liczbie ludności, więcej o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2016 r. Poziom współczynnika w województwie był o 0,8 p. proc. niższy od krajowego (17,0%).

Współczynnik starości demograficznej to udział osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W opracowaniu wzięto pod uwagę ludność w wieku 65 lat i więcej.

Wśród powiatów najwyższy udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności odnotowano w Tarnowie (19,9%), natomiast najniższy w powiecie nowosądeckim (12,5%).

Następstwem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa jest stopniowe zmniejszanie się udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

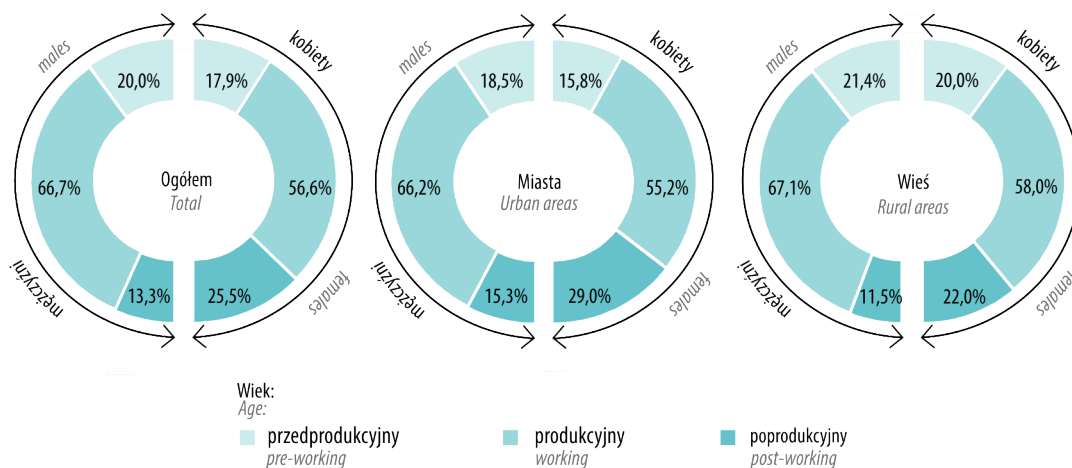
Tym niemniej, w końcu 2017 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w województwie małopolskim wynosiła 642,5 tys. osób i w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosła o 0,5%. Udział ludności tej grupy ekonomicznej w ogólnej zbiorowości utrzymał się na tym samym poziomie jak w 2016 r. i wynosił 18,9% (kraj – 18,0%).

Biorąc pod uwagę płeć, udział mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mężczyzn był większy od udziału kobiet w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie kobiet o 2,1 p. proc. i wynosił 20,0%. Wyższy udział mężczyzn obserwowano zarówno w miastach jak i na wsi (odpowiednio: o 2,7 p. proc. i o 1,4 p. proc.).

Wykres 12. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 12. Structure of population by economic age groups and sex in 2017
As of 31 XII

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w końcu 2017 r. w województwie małopolskim wynosiła 2086,0 tys. osób i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Udział tej grupy ludności w ogólnej liczbie ludności wyniósł 61,5% (kraj – 61,2%).

Biorąc pod uwagę płeć, udział mężczyzn w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mężczyzn był większy od udziału kobiet w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie kobiet o 10,1 p. proc. i wynosił 66,7%. Wyższy udział mężczyzn obserwowano zarówno w miastach jak i na wsi (odpowiednio: o 11,0 p. proc. i 9,1 p. proc.).

Od kilku lat obserwuje się zmniejszanie liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy proporcjonalnym zmniejszaniu liczby ludności w składowych tej grupy ekonomicznej, tj. w wieku mobilnym (18–44 lata) i niemobilnym (45–59/64 lata). Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym w końcu omawianego okresu w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 9,9 tys. osób, tj. o 0,7%. Udział ludności tej grupy w ogólnej zbiorowości na koniec 2017 r. wynosił 39,6% (2016 r. – 40,0%).

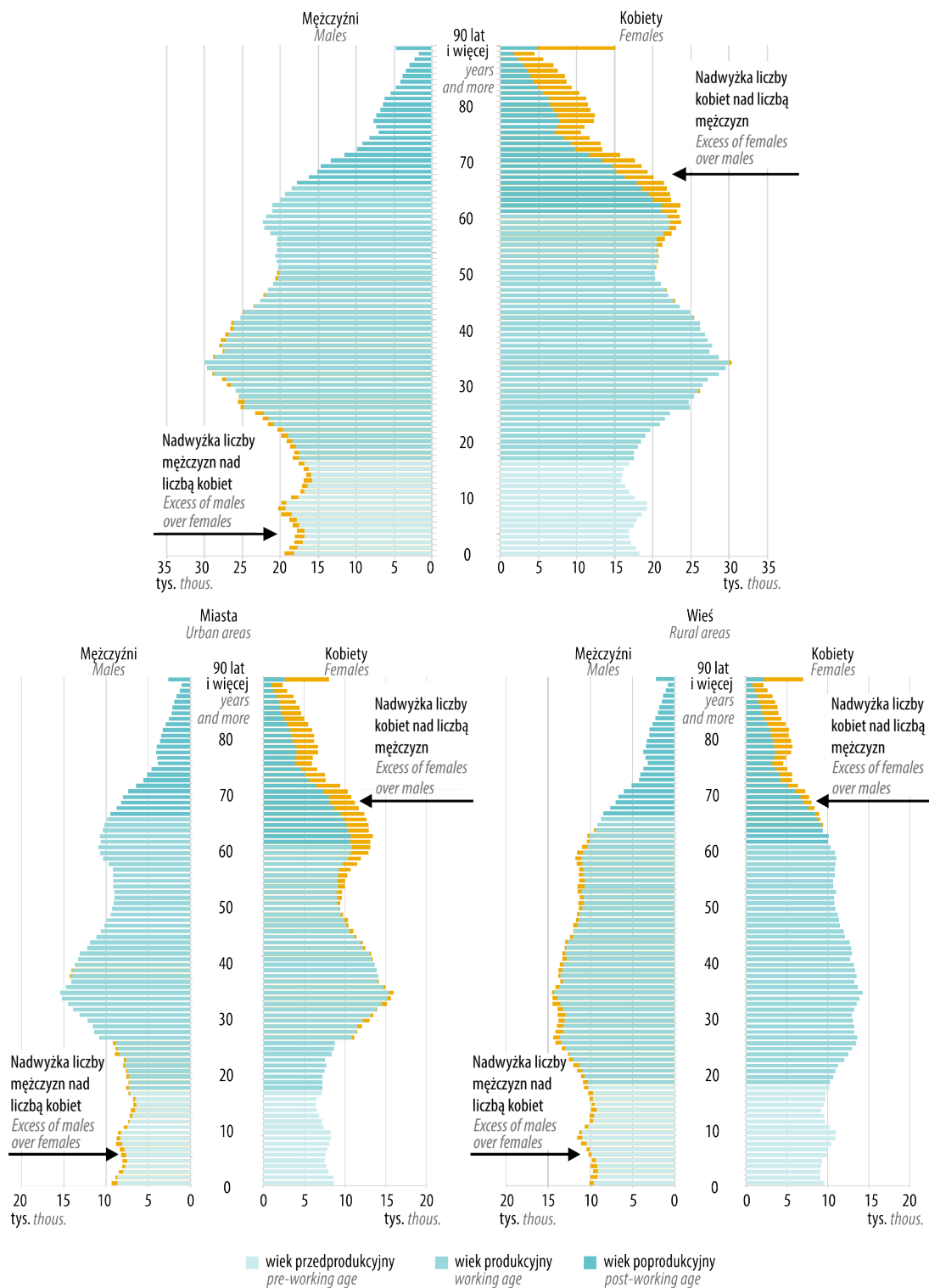
Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 1,3 tys. osób, tj. o 0,2%, a udział ludności tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 21,9% (2016 r. – 22,0%).

W dalszym ciągu obserwowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Do grupy tej zaliczani są mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej. W końcu analizowanego okresu grupa ta liczyła 662,9 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. wzrosła o 2,6%. Udział omawianej grupy w ogólnej liczbie ludności w końcu 2017 r. wyniósł 19,6% (kraj – 20,8%).

Ze względu na płeć, udział kobiet w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie kobiet był większy od udziału mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mężczyzn o 12,2 p. proc. i wynosił 25,5%. Wyższy udział kobiet obserwowano zarówno w miastach jak i na wsi (odpowiednio: o 13,7 p. proc. i 10,5 p. proc.).

Wykres 13. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 13. Population by sex, economic age groups and place of residence in 2017
As of 31 XII

W powiatach województwa małopolskiego najwyższy udział dzieci i młodzieży (17 lat i mniej) w ogólnej zbiorowości danego powiatu odnotowano w powiecie limanowskim (23,4%), natomiast najniższy udział – 15,7% stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym w Tarnowie.

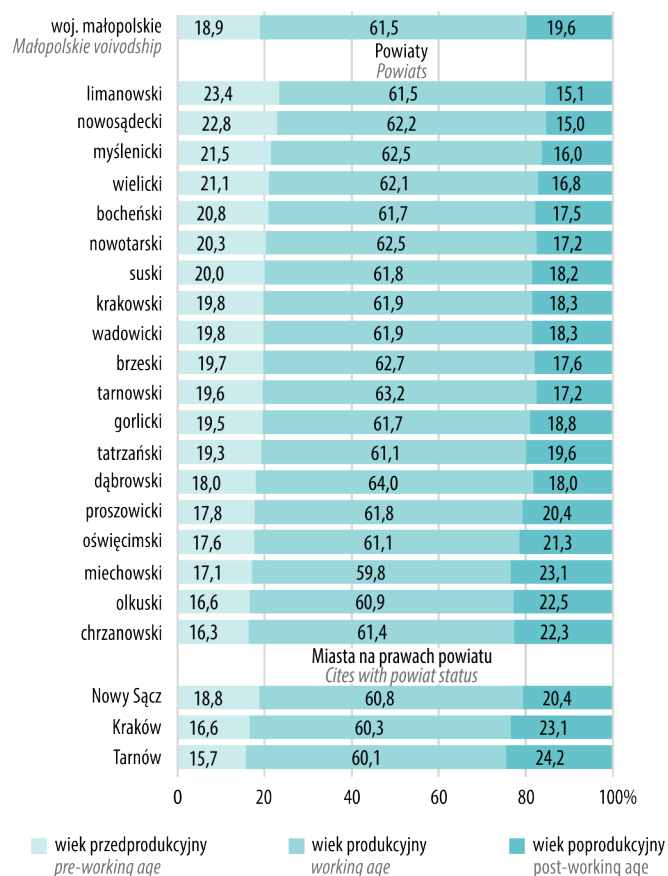
Najwyższy udział ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie dąbrowskim (64,0%). W powiecie miechowskim ludność w wieku produkcyjnym stanowiła najmniej, tj. 59,8% ogólnej liczby ludności w tym powiecie.

W kolejnej ekonomicznej grupie wieku, najniższy udział ludności starszej (w wieku poprodukcyjnym) w ogólnej liczbie ludności obserwowano w powiecie nowosądeckim (15,0%), a najwyższy poziom w Tarnowie (24,2%).

Wykres 14. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku^a i powiatów w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 14. Structure of population by economic age groups^a and powiats in 2017
As of 31 XII

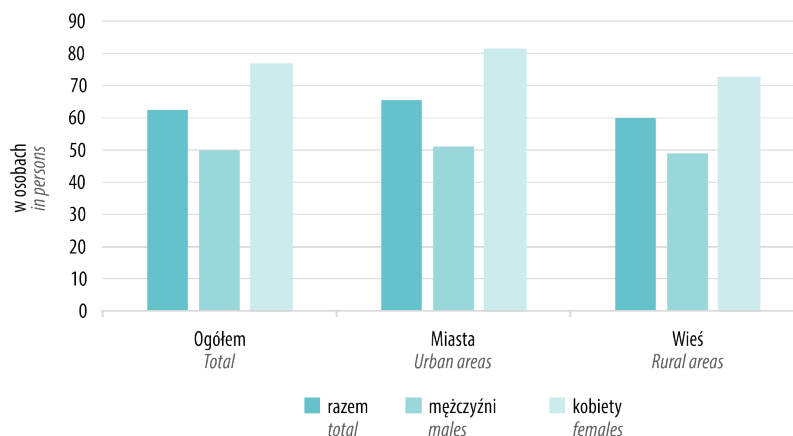
a Powiatsy uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku przedprodukcyjnego do najniższej.
a Powiats were ordered from the highest value of the pre-working age group to the lowest.

Współczynnik obciążenia demograficznego to relacja między liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Podobnie jak w kraju, w województwie małopolskim utrzymała się tendencja wzrostowa współczynnika obciążenia demograficznego, a jego wartość w 2017 r. osiągnęła 63 osoby w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym wobec 61 osób w 2016 r.

Wykres 15. Współczynnik obciążenia demograficznego według płci i miejsca zamieszkania w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 15. Demographic load coefficient by sex and place of residence in 2017
As of 31 XII

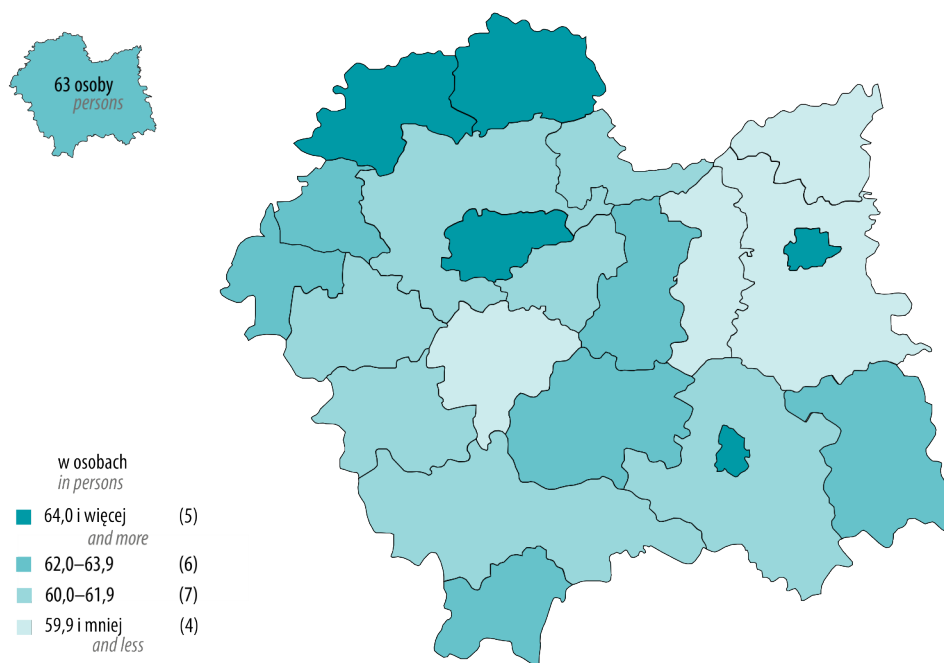

Zróznicowanie współczynnika obserwowano pod względem miejsca zamieszkania i płci. W omawianym roku, w miastach województwa małopolskiego współczynnik wynosił 66 osób i był wyższy o 6 osób niż na wsi. W miastach, 81 kobiet w wieku nieprodukcyjnym przypadało na 100 kobiet w wieku produkcyjnym, tj. o dziewięć więcej niż na wsi. Wśród mężczyzn, współczynnik obciążenia demograficznego w miastach wynosił 51 i był wyższy o 2 niż na wsi.

Na poziomie powiatów, w 2017 r. wartość tego współczynnika była zróżnicowana i wahała się od 56 osób w powiecie dąbrowskim do 67 osób w powiecie miechowskim.

Mapa 8. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

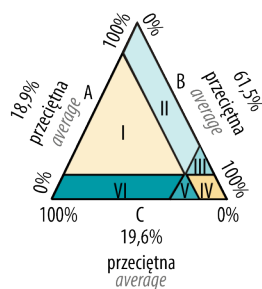
Map 8. Demographic load coefficient by poviats in 2017
As of 31 XII

Pomimo wolno postępującego procesu starzenia się społeczeństwa w województwie małopolskim – typologia trójkąta Osanna⁶, uwzględniająca strukturę ekonomicznych grup wieku, pozwoliła na zakwalifikowanie województwa małopolskiego do grupy województw młodych demograficznie. Województwo zaliczono do typu młodości demograficznej (typ III) ponieważ udział dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat był większy od przeciętnego w kraju o 0,9 p. proc. i wynosił 18,9%, udział ludności w wieku 18–59/64 lat był większy o 0,3 p. proc. i wynosił 61,5% a udział ludności w wieku 60/65 lat i więcej był mniejszy o 1,2 p. proc. od średniego w kraju i wynosił 19,6%.

Ponad połowa powiatów województwa małopolskiego zakwalifikowała się do młodych demograficznie. Oznacza to, że udział dzieci i młodzieży był większy od przeciętnego w województwie (18,9%), a udział ludności w wieku 60/65 lat i więcej był mniejszy od przeciętnego (19,6%). Powiaty młode demograficznie to powiaty sąsiadujące z Krakowem oraz niektóre powiaty położone w południowej i wschodniej części województwa. Do typów V i VI oznaczających starzenie się demograficzne należało osiem powiatów położonych w północnej części województwa oraz trzy miasta na prawach powiatu: Kraków, Nowy Sącz i Tarnów. W tych powiatach udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy niż przeciętny w województwie. Podobnie jak w roku poprzednim powiaty: dąbrowski i tatrzański wykazały się stabilizacją demograficzną.

Mapa 9. Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2017 r.
Map 9. Classification of powiats by economic age groups – Osanna Triangle in 2017

Udział ludności w wieku:
 Share of population aged:
 A – 0–17 lat
 years
 B – 18–59/64 lat
 years
 C – 60/65 lat i więcej
 years and more

Typy demograficzne
 Demographic types

młodość demograficzna:
 demographically young:

Typ II: A > 18,9%; B < 61,5%; C < 19,6% (1)

Typ III: A > 18,9%; B > 61,5%; C < 19,6% (11)

stabilizacja demograficzna:
 demographically stable:

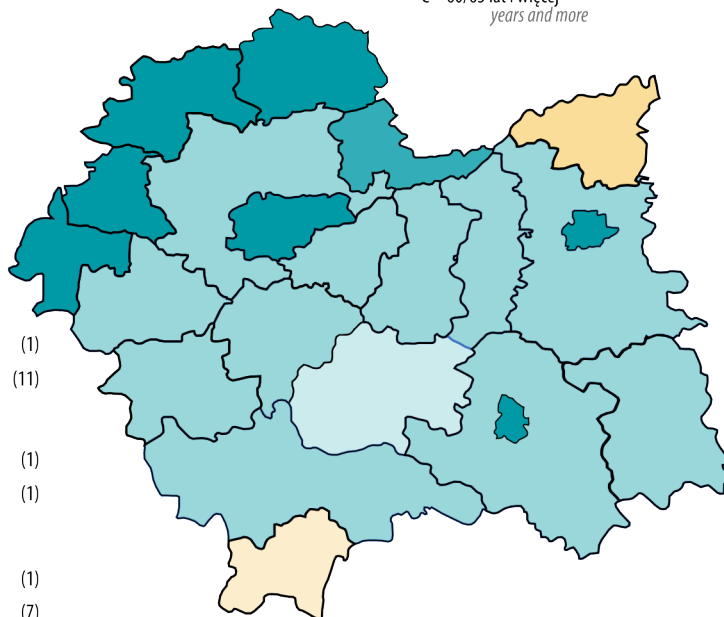
Typ I: A > 18,9%; B < 61,5%; C > 19,6% (1)

Typ IV: A < 18,9%; B > 61,5%; C < 19,6% (1)

starzenie się demograficzne:
 demographically ageing:

Typ V: A < 18,9%; B > 61,5%; C > 19,6% (1)

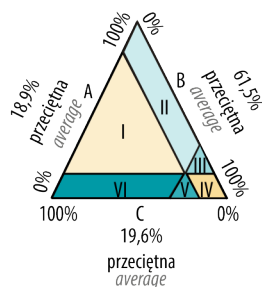
Typ VI: A < 18,9%; B < 61,5%; C > 19,6% (7)

W 2017 r., spośród 182 gmin (w tym gminy miejskie o statusie miast na prawach powiatu), w województwie małopolskim, do młodych demograficznie zaliczono 115 gmin. Gminy, w których udział dzieci i młodzieży był większy od przeciętnego w województwie (18,9%) a udział ludności w wieku 60/65 lat i więcej był mniejszy od przeciętnej (19,6%) położone były głównie w południowej i wschodniej części województwa.

⁶ Patrz uwagi metodologiczne str. 80.

Mapa 10. Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2017 r.
 Map 10. Classification of gminas by economic age groups – Osanna Triangle in 2017

Udział ludności w wieku:
 Share of population aged:
 A – 0–17 lat
 years
 B – 18–59/64 lat
 years
 C – 60/65 lat i więcej
 years and more

Typy demograficzne

Demographic types

młodość demograficzna:

demographically young:

- Typ II: A > 18,9%; B < 61,5%; C < 19,6% (24)
- Typ III: A > 18,9%; B > 61,5%; C < 19,6% (91)

stabilizacja demograficzna:

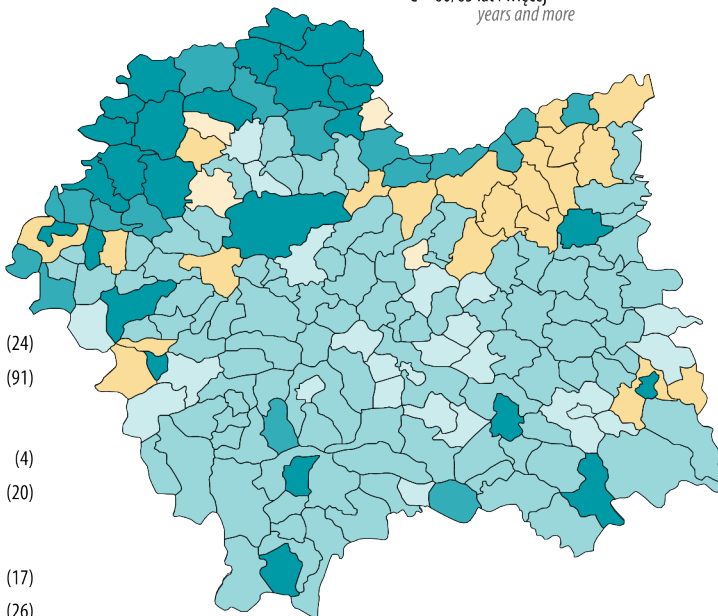
demographically stable:

- Typ I: A > 18,9%; B < 61,5%; C > 19,6% (4)
- Typ IV: A < 18,9%; B > 61,5%; C < 19,6% (20)

starzenie się demograficzne:

demographically ageing:

- Typ V: A < 18,9%; B > 61,5%; C > 19,6% (17)
- Typ VI: A < 18,9%; B < 61,5%; C > 19,6% (26)

Do typów V i VI, które oznaczają starzenie się ludności należały 43 gminy. Gminy, w których udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy niż przeciętny w województwie, położone były głównie w północnej części województwa. Do typu starzenia demograficznego zakwalifikowano trzy miasta na prawach powiatu: Kraków, Nowy Sącz, Tarnów oraz sześć gmin miejskich: Bukowno (pow. olkuski), Gorlice (pow. gorlicki), Oświęcim (pow. oświęcimski), Nowy Targ (pow. nowotarski), Suchą Beskidzką (pow. suski) i Zakopane (pow. tatrzański). Pozostałe 24 gminy wykazały się stabilizacją demograficzną.

2.3. Struktura według edukacyjnych grup wieku⁷

2.3. Structure by educational age groups

Zmiany w strukturze ludności według wieku można rozpatrywać nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także ze względu na potrzeby oświatowo-wychowawcze. W tym celu przedstawiono struktury edukacyjnych grup wieku, które obejmują dzieci i młodzież w wieku przedszkolnym i szkolnym, a także potencjalnych studentów szkół wyższych. W 2017 r. populacja ta liczyła 808,6 tys. osób i w porównaniu z 2016 r. zmniejszyła się o 10,9 tys. osób (w kraju – spadek o 126,9 tys.).

W 2017 r. liczba dzieci w wieku przedszkolnym 3–6 lat wynosiła 142,4 tys. osób. W relacji do 2016 r. nastąpił spadek o 2,3%. Dzieci w tym wieku stanowiły 17,6% ogólnej liczby ludności zaliczanej do edukacyjnych grup wieku (kraj – 17,5%).

⁷ Przystawione udziały kolejnych grup wiekowych obliczono w zbiorowości grup edukacyjnych, która wyniosła 808,6 tys. osób, wyjątek stanowiły udziały grupy dzieci od 0–2 lat, które obliczono w liczbie ludności wieku przedprodukcyjnego – 642,5 tys. osób.

Kolejna grupa to dzieci w wieku szkolnym, tj. 7–12 lat, która w 2017 r. liczyła 221,5 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby dzieci o 2,7%. W zbiorowości grup edukacyjnych, populacja ta stanowiła 27,4% (kraj – 27,8%).

W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. obserwowano spadek o 1,6% w grupie dzieci w wieku 13–15 lat. Grupa ta liczyła 98,5 tys. dzieci i stanowiła 12,2% ogólnej liczby badanej zbiorowości (kraj – 12,1%).

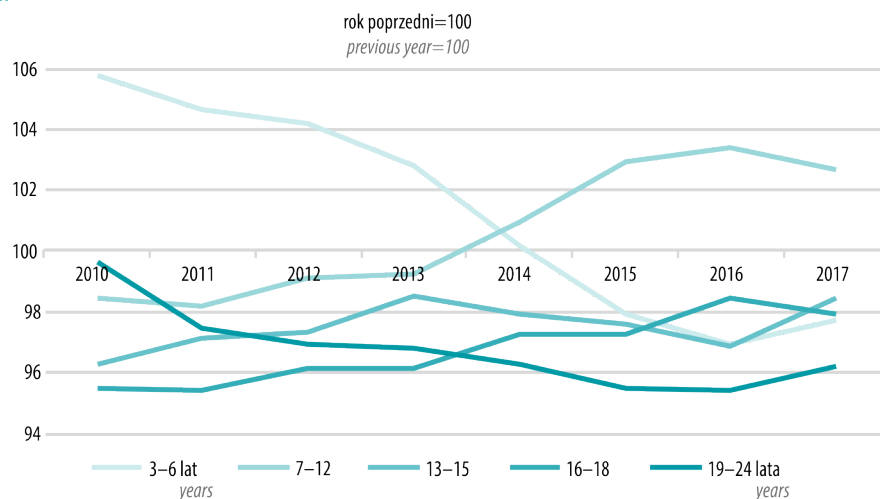
W starszej grupie tj. 16–18 lat liczba młodzieży wynosiła 106,2 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem spadła o 2,1%, stanowiąc 13,1% ogólnej liczby badanej zbiorowości (kraj – 12,8%).

Wykres 16. Dynamika liczby ludności według edukacyjnych grup wieku

Stan w dniu 31 XII

Chart 16. Dynamics of population number by educational age groups

As of 31 XII

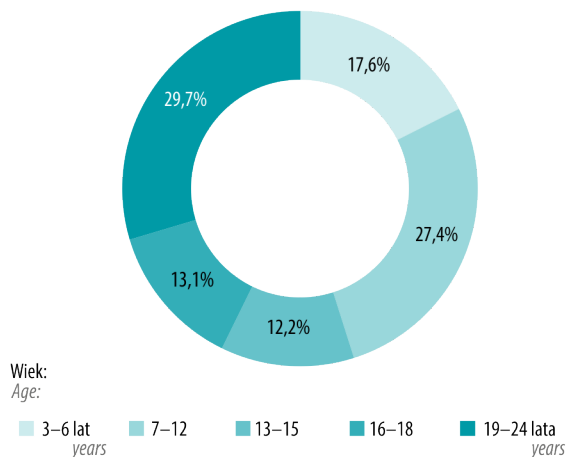
Najliczniejsza grupa edukacyjna (19–24 lata), która wyniosła w analizowanym roku 240,0 tys. osób to potencjalni studenci szkół wyższych. Stanowili oni blisko 30% ogólnej liczby badanej zbiorowości (kraj – 29,7%), a w 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano jej spadek o 3,8%.

Wykres 17. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 17. Structure of population by educational age groups in 2017

As of 31 XII

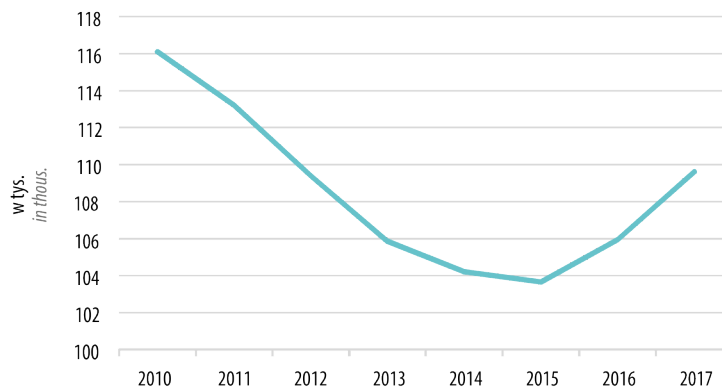
Na potrzeby tej publikacji przedstawiono również dane dla licznej, najmłodszej grupy dzieci będących w wieku 0–2 lat. Nie zalicza się ich do grupy edukacyjnej, ale dane zawarte w tabelicy 1. mogą pozwolić na określenie potrzeb i wynikających z nich zadań w zakresie edukacji i ochrony zdrowia.

Przez kilka lat, aż do 2015 r. obserwowano spadek liczby dzieci w wieku 0–2 lat. W końcu 2017 r. w porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost o 3,5%. Grupa ta liczyła 109,6 tys. dzieci, wobec 105,9 tys. w 2016 r. Liczba dzieci tej grupy wieku stanowiła 17,1% liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (kraj – 16,6%).

Wykres 18. Dzieci w grupie wieku 0–2 lata

Stan w dniu 31 XII

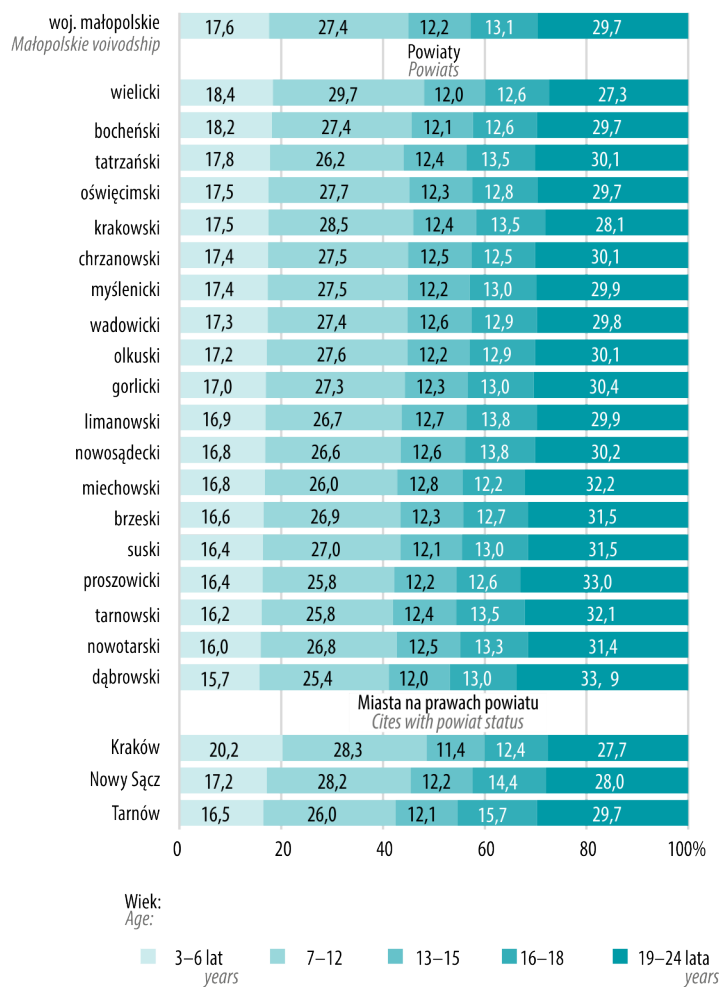
Chart 18. Children in the 0–2 age group
As of 31 XII

Zróżnicowanie edukacyjnych grup wieku obserwowano również na poziomie powiatowym. W grupie dzieci 3–6 lat, wyższe udziały od średniej wojewódzkiej odnotowano w czterech powiatach: Krakowie (20,2%), wielickim (18,4%), bocheńskim (18,2%) i tatrzańskim (17,8%). W drugiej grupie wiekowej (7–12 lat) wartości wyższe od przeciętnego udziału w województwie wystąpiły w 10-ciu powiatach (najwyższe w powiecie wielickim – 29,7%). W grupie wiekowej 13–15 lat w ponad połowie powiatów udział ten przekraczał poziom wojewódzki – najwyższą wartość osiągnął w powiecie miechowskim – 12,8%. Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku od 16–18 lat. Udział tej grupy wiekowej w ogólnej zbiorowości przekraczał poziom wojewódzki w ośmiu powiatach, a najwyższy był w mieście na prawach powiatu Tarnowie (15,7%). Wyższy od udziału wojewódzkiego udział grupy tzw. potencjalnych studentów (19–24 lat) w ogólnej zbiorowości stwierdzono w 17-tu powiatach, w tym najwyższy udział odnotowano w powiecie dąbrowskim (33,9%).

Wykres 19. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach^a w 2017 r.
 Stan w dniu 31 XII

Chart 19. Structure of population by educational age groups in powiats^a in 2017
 As of 31 XII

^a Powiaty uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku 3-6 lat do najniższej.
^a Powiats were ordered from the highest value of the age group 3-6 years to the lowest.

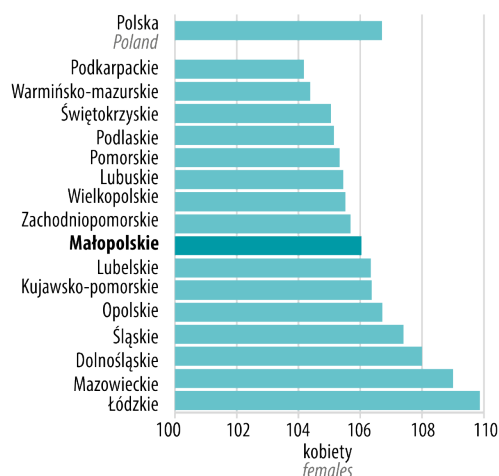
Województwo na tle kraju i pozostałych województw – struktury ludności

Voivodship against the background of the country and other voivodships – structure of population

Wykres 20. Współczynnik feminizacji^a według województw w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

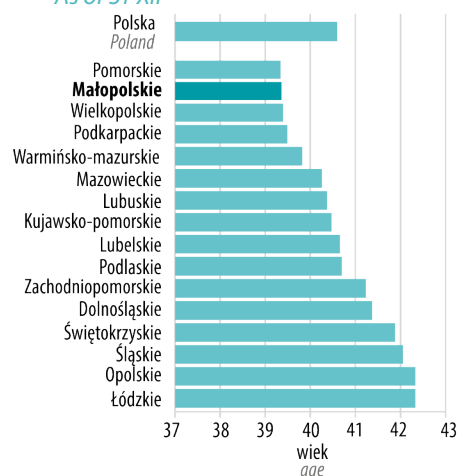
Chart 20. Femininity ratio^a by voivodships in 2017
As of 31 XII

Wykres 21. Mediana wieku ludności^a według województw w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 21. Median of age of population^a by voivodships in 2017
As of 31 XII

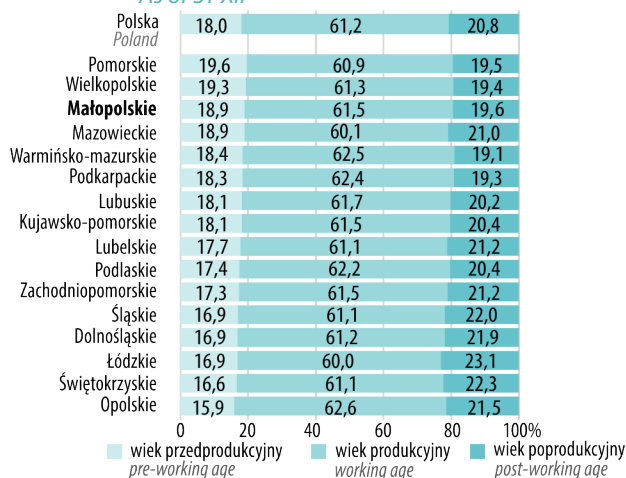

a Województwa uporządkowano od najniższej wartości prezentowanej cechy do najwyższej.
a Voivodships were ordered from the lowest value of the presented feature to the highest.

Wykres 22. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku^b w województwach w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 22. Structure of population by economic age groups^b in voivodships in 2017
As of 31 XII

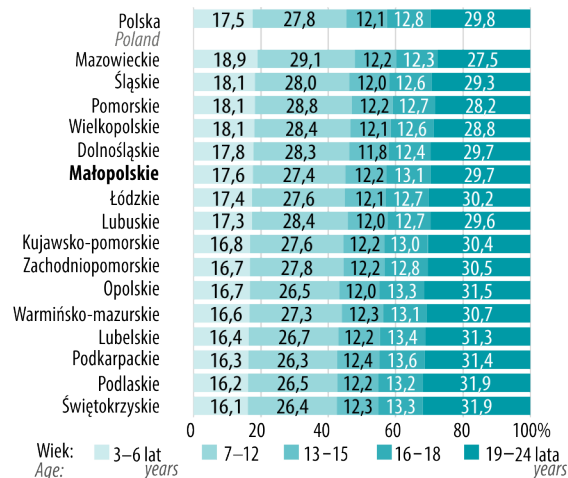

b Województwa uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku przedprodukcyjnego.
b Voivodships were ordered from the highest value of the pre-working age group.

Wykres 23. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w województwach w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 23. Structure of population by educational age groups in voivodships in 2017
As of 31 XII

c Województwa uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku 3-6 lat do najniższej.
c Voivodships were ordered from the highest value of the age group 3-6 years to the lowest.

Rozdział 3

Chapter 3

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

W 2017 r. w wielu zjawiskach kształtujących ruch naturalny ludności w województwie małopolskim obserwowano korzystne zmiany. W porównaniu z 2016 r. wzrosła liczba urodzeń i małżeństw, zmniejszyła się liczba rozwodów i separacji. Utrzymał się dodatni przyrost naturalny – wyższy niż w poprzednim roku. Niekorzystnym zjawiskiem był wzrost liczby zgonów, w tym niemowląt.

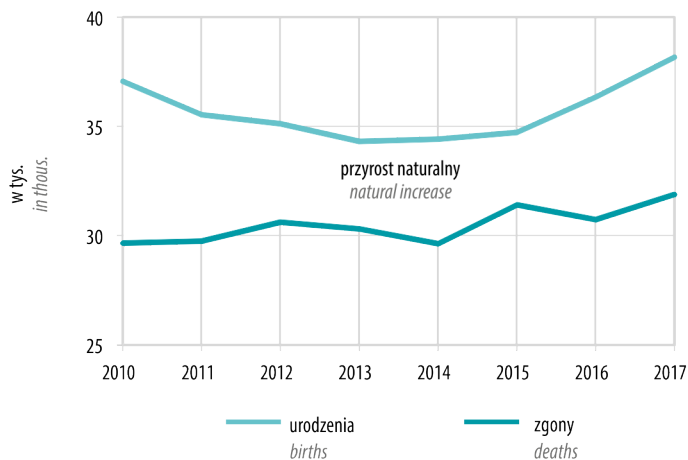
3.1. Przyrost naturalny

3.1. Natural increase

W 2017 r. w województwie małopolskim przyrost naturalny wyniósł plus 6,3 tys. osób (kraj – minus 0,9 tys. osób). Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności był dodatni i wyniósł plus 1,9‰ wobec plus 1,7‰ w 2016 r. (kraj – minus 0,02‰). W poziomie tego wskaźnika wystąpiło zróżnicowanie między miastem i wsią, wskaźniki natężenia wynosiły odpowiednio: plus 1,1‰ i plus 2,6‰ (kraj – miasta minus 0,5‰; wieś plus 0,7 ‰).

Przyrost naturalny ludności określany jest jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Wykres 24. Ruch naturalny ludności
Chart 24. Vital statistics of population

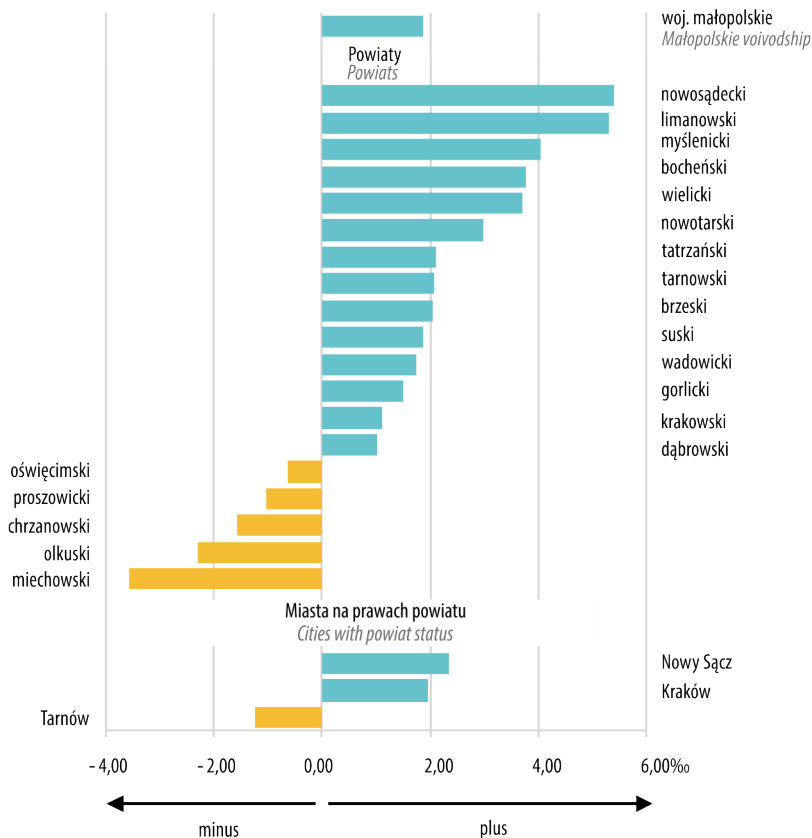

Wśród 22 powiatów, najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności obserwowano w: nowosądeckim i limanowskim (odpowiednio plus 5,4‰ i plus 5,3‰), a najniższy – w powiecie miechowskim (minus 3,6‰).

Zgodnie z założeniami prognozy ruchu naturalnego⁸ przewiduje się, że w województwie małopolskim liczba zgonów przewyższy liczbę urodzeń już w 2021 r. Do 2050 r. przyrost naturalny będzie osiągał wartości ujemne. Prognozuje się, że w 2050 r. osiągnie wartość minus 12,2 tys. osób.

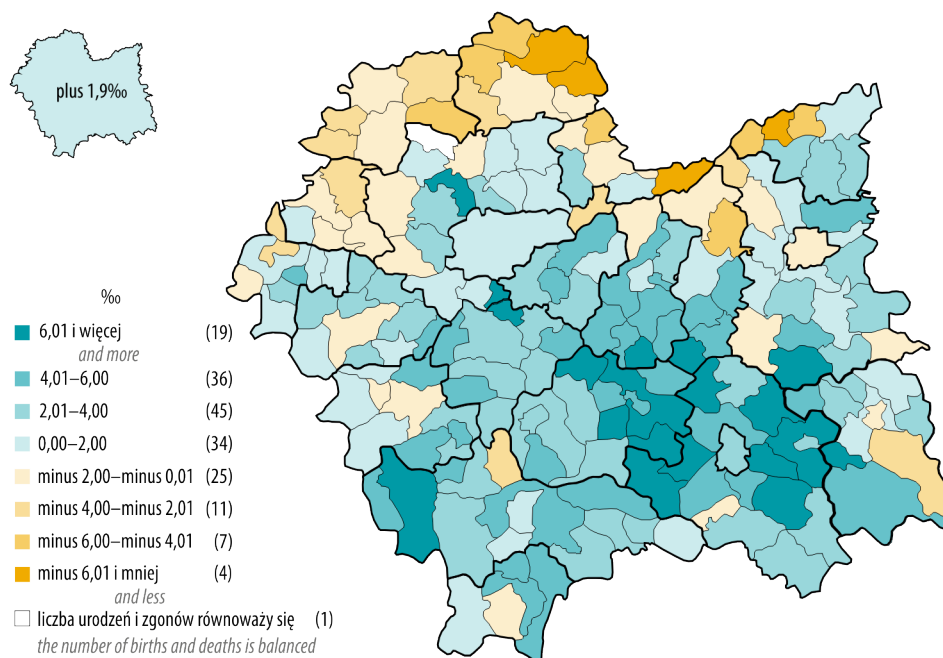
Wykres 25. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.

Chart 25. Natural increase per 1 thous. population by powiats in 2017

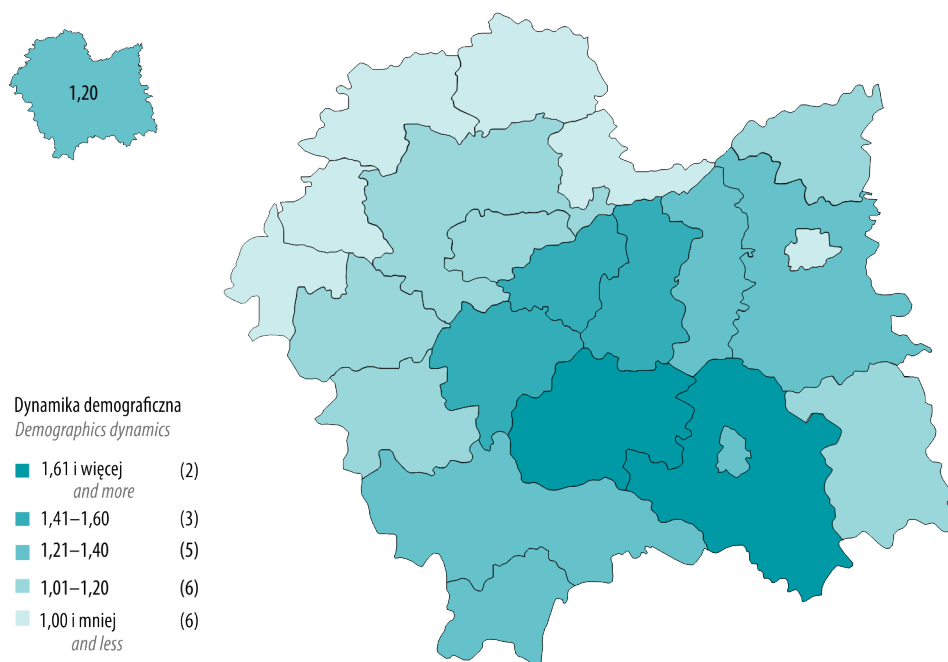

W 2017 r. spośród 182 gmin województwa małopolskiego, w 134 gminach odnotowano dodatni przyrost naturalny. Najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności, tj. ponad 8‰, odnotowano w sześciu gminach wiejskich: Słupnice (pow. limanowski) – plus 9,9‰; Jabłonka (pow. nowotarski) i Łącko (pow. nowosądecki) – odpowiednio po plus 8,5‰; dwie gminy w powiecie nowosądeckim: Podegrodzie i Łososina Dolna (odpowiednio po plus 8,1‰) oraz Żegocina (pow. bocheński) – plus 8,0‰.

⁸ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r-1,5.html>.

Mapa 11. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r. Map 11. *Natural increase per 1 thous. population by gminas in 2017*

Najniższy współczynnik na 1 tys. ludności odnotowano w gminie wiejskiej Książ Wielki (pow. miechowski) – minus 8,0‰. Liczba urodzeń i liczba zgonów równoważyła się w Sułoszowej – gminie wiejskiej powiatu krakowskiego.

Mapa 12. Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2017 r. Map 12. *Demographics dynamics ratio by powiats in 2017*

Współczynnik dynamiki demograficznej to stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie (najczęściej 1 roku) do liczby zgonów w tym okresie (liczba urodzeń przypadająca na 1 zgon).

W 2017 r. w województwie małopolskim współczynnik dynamiki demograficznej wyniósł 1,20 (kraj – 1,00). Taką samą wartość współczynnika odnotowano w Krakowie.

Wyższe współczynniki od wojewódzkiego obserwowano w 10-ciu powiatach: nowosądeckim (1,71), limanowskim (1,65), myślenickim (1,48), wielickim (1,45), bocheńskim (1,44), nowotarskim (1,38), Nowym Sączu (1,26), tarnowskim (1,24), brzeskim i tatrzańskim (odpowiednio po 1,23).

Roczna liczba urodzeń nie przekroczyła rocznej liczby zgonów w 11-tu powiatach. Najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie miechowskim (0,73).

3.2. Urodzenia i dzietność kobiet

3.2. Births and female fertility

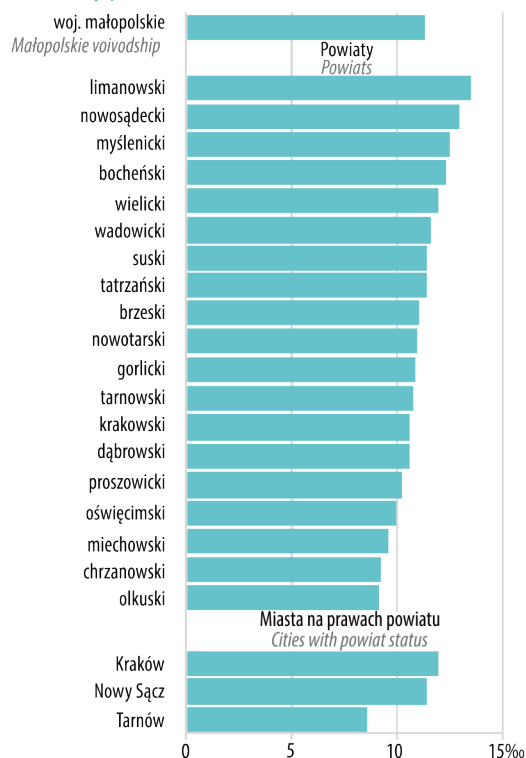
W 2017 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 38,2 tys. urodzeń żywych, tj. o 5,0% więcej niż w 2016 r. (kraj – wzrost o 5,2%). Na wsi urodziło się 20,0 tys. dzieci, tj. o 9,8% więcej niż w miastach. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,3‰, w miastach – 11,1‰, na wsi – 11,4‰ (kraj ogółem – 10,5‰; miasta – 10,2‰; wieś – 10,8‰).

W powiatach województwa małopolskiego obserwowano znaczne zróżnicowanie liczby urodzeń.

Najwięcej dzieci urodziło się w Krakowie (9,2 tys.). Do grupy powiatów, w których liczba urodzeń przekroczyła 2 tys. zaliczono: krakowski (2,9 tys.), nowosądecki (2,8 tys.), tarnowski (2,2 tys.) i nowotarski (2,1 tys.). Najmniej dzieci urodziło się w powiecie proszowickim (0,4 tys.).

Wykres 26. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.

Chart 26. Live births per 1 thous. population by powiats in 2017

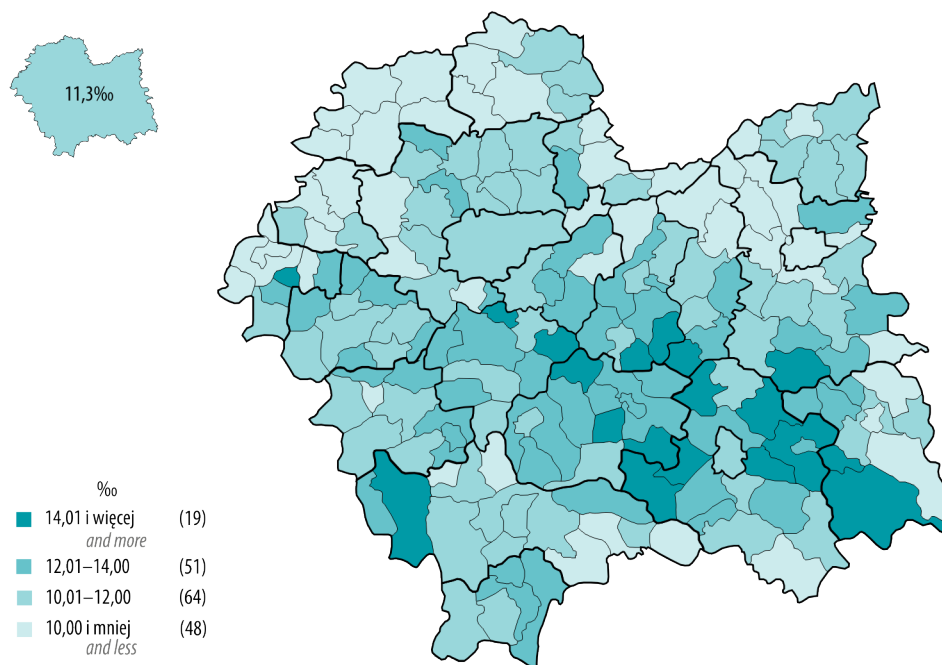
Najwyższe wartości współczynnika urodzeń żywych na 1 tys. ludności obserwowano w powiatach: limanowskim (13,5‰), nowosądeckim (13,0‰) i myślenickim (12,5‰). Najniższy współczynnik odnotowano w Tarnowie – (8,5‰).

W przekroju gminnym (oprócz gmin miejskich będących równocześnie miastami na prawach powiatu), w 2017 r. najwięcej urodzeń żywych zarejestrowano w gminach miejsko-wiejskich: Wieliczce (pow. krakowski) – 0,7 tys., Myślenicach (pow. myślenicki) i Andrychowie (pow. wadowicki) – odpowiednio po 0,5 tys.; wśród gmin miejskich w Oświęcimiu (pow. oświęcimski) – 0,4 tys. urodzeń, a spośród gmin wiejskich w Grybowie (pow. nowosądecki) – 0,4 tys. urodzeń.

Najwyższe natężenie urodzeń żywych na 1 tys. ludności odnotowano w gminie wiejskiej Żegocina (pow. bocheński) – blisko 16 urodzeń, a najmniejsze – 7 urodzeń w gminie wiejskiej Bolesław (pow. olkuski).

Mapa 13. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.

Map 13. Live births per 1 thous. population by gminas in 2017

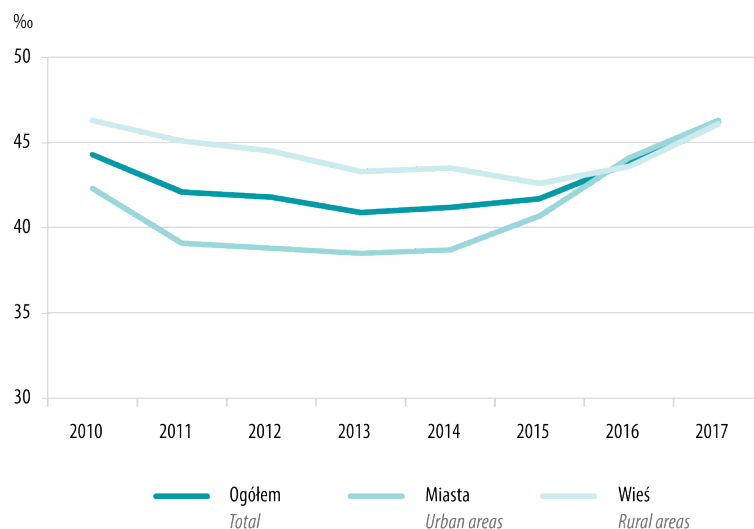

Inną miarą natężenia urodzeń jest współczynnik płodności kobiet, który w badanym roku w województwie małopolskim wynosił 46,2‰, wobec 43,8‰ w 2016 r. Zarówno w miastach jak i na wsi, na 1 tys. kobiet w wieku od 15–49 lat przypadało przeciętnie 46 urodzeń żywych. Współczynnik płodności w województwie był wyższy od krajowego o 2 punkty promilowe.

Współczynnik płodności to stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie do liczby kobiet będących w wieku rozrodczym (15–49 lat).

W omawianym roku najwyższa płodność kobiet zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego wystąpiła w następujących grupach wieku: 25–29 lat (103 urodzenia), 30–34 lata (91 urodzeń) i 20–24 lata (48 urodzeń). Ponad połowa matek (53,7%) nowonarodzonych dzieci posiadała wykształcenie wyższe, wykształcenie średnie – 32,4%, zasadnicze zawodowe – 10,2%, a wykształcenie gimnazjalne i podstawowe odpowiednio 1,9% i 1,3%.

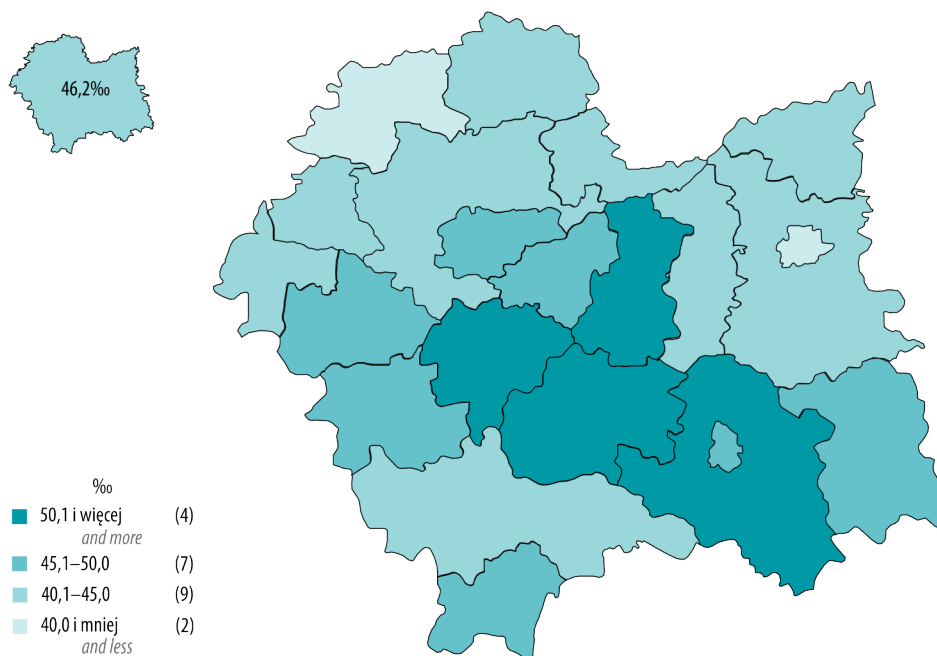
Wykres 27. Współczynnik płodności
Chart 27. Female fertility rate

Najwyższy poziom współczynnika płodności odnotowano w czterech powiatach: limanowskim (54,5‰), nowosądeckim (51,5‰), myślenickim (50,4‰) i bocheńskim (50,1‰). Najniższą liczbę urodzeń przypadającą na 1 tys. kobiet w wieku 15–49 lat obserwowano w Tarnowie i powiecie olkuskim (odpowiednio: 37,0‰ i 40,0‰).

W 2017 r. w żadnym z powiatów województwa małopolskiego poziom urodzeń nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń.

Mapa 14. Współczynnik płodności według powiatów w 2017 r.
Map 14. Female fertility rate by powiats in 2017

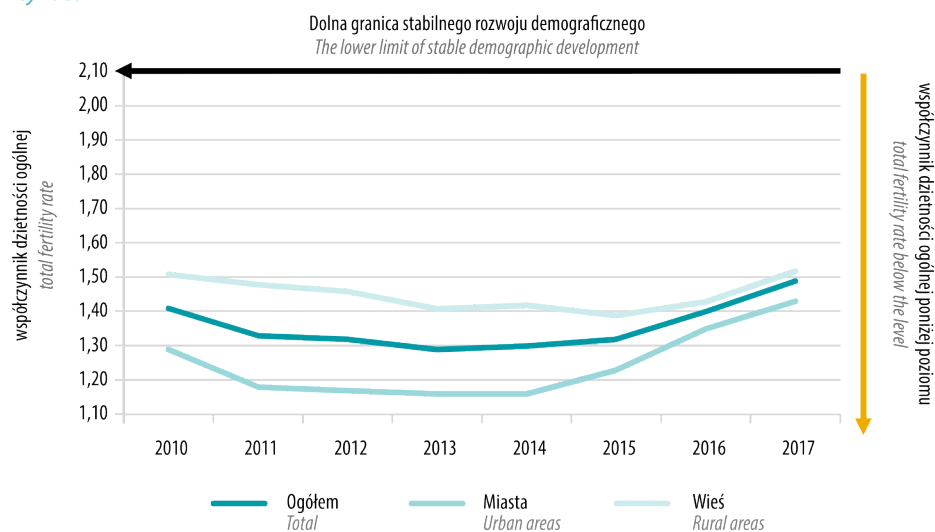

Współczynnik dzietności to suma cząstkowych współczynników płodności. Oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynnik dzietności ogólnej powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

Wykres 28. Współczynnik dzietności ogólnej

Chart 28. Total fertility rate

Od 2014 r. obserwowano tendencję rosnącą współczynnika dzietności. W badanym roku wynosił 1,49 (kraj – 1,45) wobec 1,40 w 2016 r. W miastach województwa współczynnik kształtował się na poziomie 1,43, a na wsi wynosił 1,52.

W omawianym roku, w województwie wiek środkowy⁹ matek wynosił 30,3 lat. Matki, które rodziły pierwsze dziecko były najmłodsze – liczyły 28,0 lat, a ósme i dalsze dziecko – 39,8 lat.

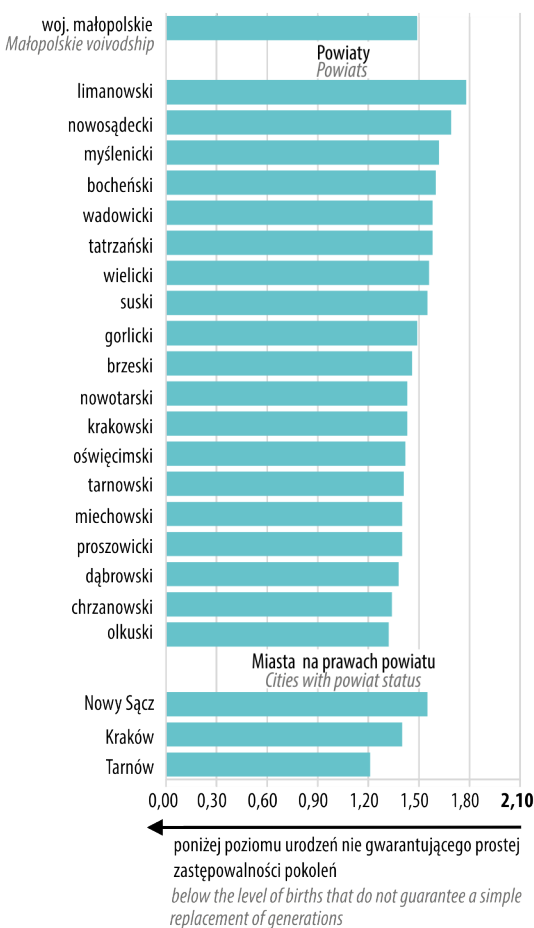
Biorąc pod uwagę kolejność urodzenia dziecka, najczęściej odnotowano urodzeń po raz pierwszy (16,2 tys.) i po raz drugi (14,9 tys.). Natomiast po raz ósmy i dalszy odnotowano znacznie mniej, tj. 26 urodzeń. W województwie małopolskim przeważały urodzenia żywe pojedyncze (37,2 tys.), ale odnotowano także blisko 1 tys. urodzeń bliźniąt i 15 urodzeń trojaczków.

Statystyki obejmują także dane dotyczące urodzeń według miesięcy i dni tygodnia. W 2017 r., dzieci najczęściej rodziły się w miesiącach: sierpniu i wrześniu, a dniem tygodnia była środa.

W 2017 r., najwyższe współczynniki dzietności odnotowano w trzech powiatach: limanowskim – 1,78, nowosądeckim – 1,69 i myślenickim – 1,62, natomiast najniższy wystąpił w Tarnowie – 1,21.

⁹ Wiek matek w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Wykres 29. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2017 r.
 Chart 29. Total fertility rate by powiats in 2017

3.3. Umieralność

3.3. Deaths

W 2017 r. w województwie małopolskim zmarło 31,9 tys. osób, tj. o 3,7% więcej niż przed rokiem (kraj – wzrost o 3,8%). W miastach zarejestrowano 16,4 tys. zgonów, tj. o 1 tys. więcej niż na wsi. Struktura zgonów według płci potwierdza w dalszym ciągu niekorzystną relację – określaną nadumieralnością mężczyzn względem kobiet. W 2017 r. odnotowano o 4,1% więcej zgonów mężczyzn niż zgonów kobiet. Udział zgonów mężczyzn w ogólnej liczbie zgonów wynosił 51,0% (kraj – 51,6%).

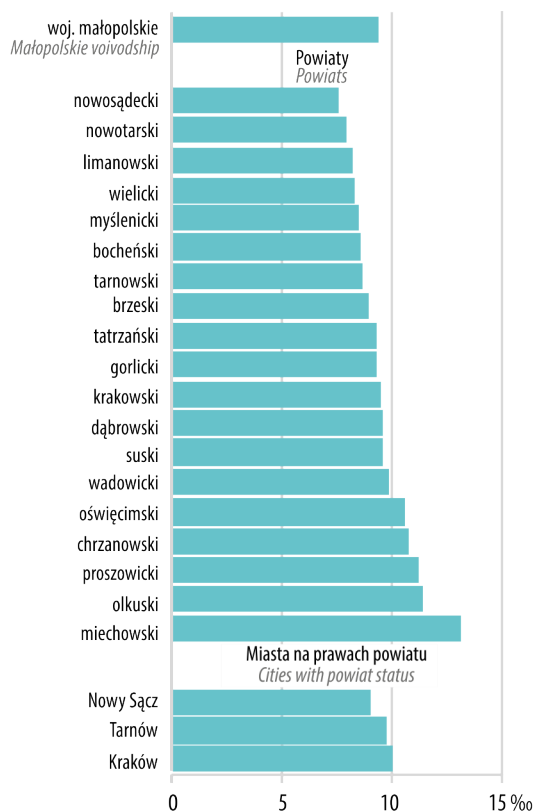
Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wynosił 9,4‰, w miastach – 10,0‰, na wsi – 8,8‰ (kraj ogółem – 10,5‰; miasta – 10,7‰; wieś – 10,2‰).

W powiatach województwa małopolskiego obserwowano zróżnicowanie liczby zgonów. Najmniej osób zmarło w powiecie proszowickim (0,5 tys.), a najwięcej w Krakowie (7,7 tys.). Do grupy powiatów, w których zarejestrowana liczba zgonów przekroczyła 1,5 tys. należały: nowotarski (dokładnie 1,52 tys.), wadowicki, nowosądecki, oświęcimski (odpowiednio po 1,6 tys.); tarnowski (1,7 tys.) oraz krakowski (2,6 tys.).

Najniższą wartość współczynnika natężenia zgonów odnotowano w powiecie nowosądeckim (7,6‰), a najwyższą w powiecie miechowskim (13,1‰).

Wykres 30. Zgony na 1 tys. ludności według powiatów^a w 2017 r.
 Chart 30. Deaths per 1 thous. population by powiats^a in 2017

^a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.
^a Powiats have been ordered from the lowest values of the coefficient to the highest

W przekroju gminnym najmniej tj. 20 zgonów zarejestrowano w gminie wiejskiej Spytkowice (pow. nowotarski), a najwięcej (oprócz gmin miejskich będących równocześnie miastami na prawach powiatu) w gminie miejsko-wiejskiej powiatu olkuskiego – Olkusz (546 zgonów).

Rozpiętość współczynnika natężenia zgonów w przekrojach gmin była znacznie większa, niż w powiatach. Najmniej, tj. 4 zgony na 1 tys. ludności odnotowano w gminie wiejskiej powiatu nowotarskiego – Spytkowice, a najwięcej – 19 zgonów na 1 tys. ludności – w gminie wiejskiej powiatu dąbrowskiego – Bolesław.

Zgony niemowląt – to liczba zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia.

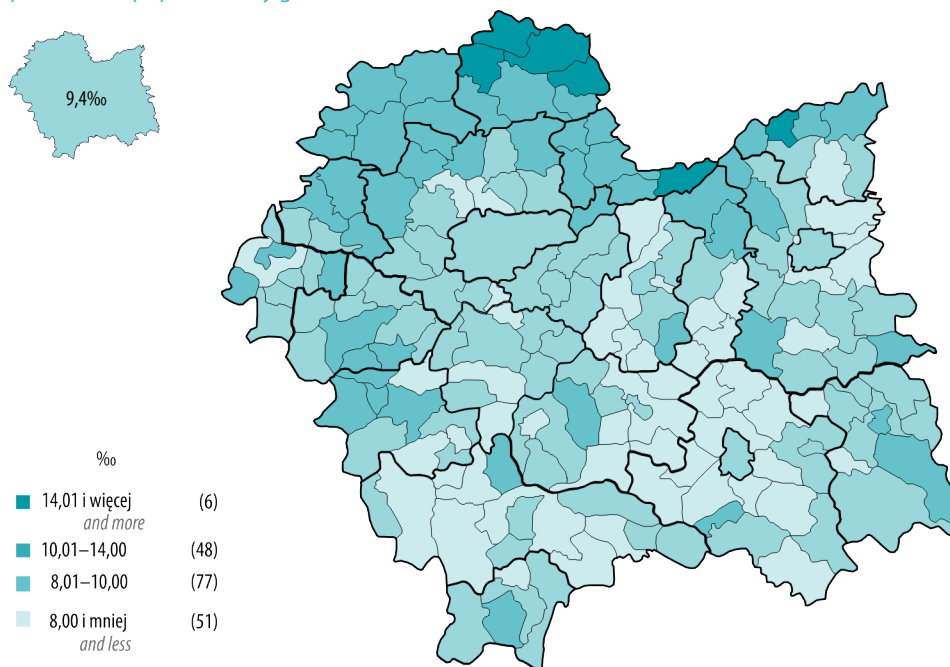
Współczynnik zgonów niemowląt – stosunek liczby zgonów niemowląt w badanym okresie do liczby urodzeń żywych w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Wraz ze wzrostem ogólnej liczby zgonów, w 2017 r. wzrosła także liczba zgonów niemowląt. Zarejestrowano 142 zgony, tj. o ponad 16% więcej w porównaniu z 2016 r. Współczynnik zgonów niemowląt na 1 tys. urodzeń żywych, w porównaniu z poprzednim rokiem był wyższy o 0,4 punktu promilowego i wynosił 3,7‰.

Głównymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa małopolskiego były choroby układu krążenia i nowotwory. W 2016 r.¹⁰ w ogólnej liczbie zgonów, która wynosiła 30,7 tys., zgony z wymienionych przyczyn stanowiły razem 77,1%, a ich udział był wyższy o 6,5 p. proc. niż w kraju (70,6%).

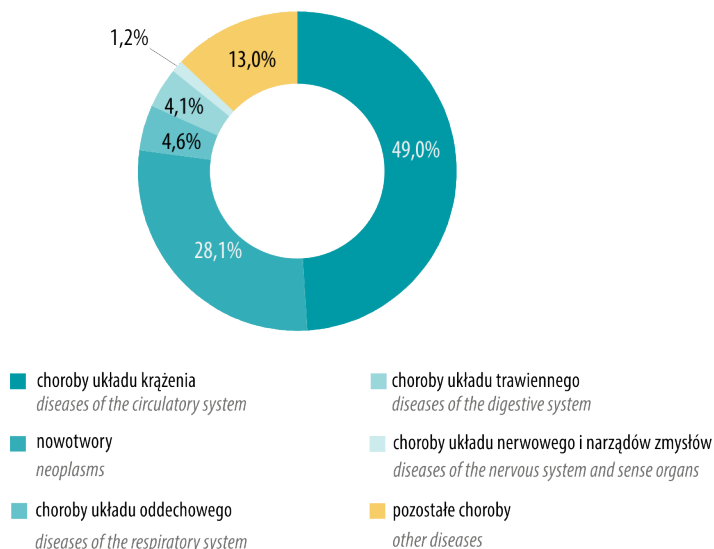
Mapa 15. Zgony na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.

Map 15. Deaths per 1 thous. population by gminas in 2017

Wykres 31. Struktura zgonów według przyczyn¹¹ w 2016 r.

Chart 31. Structure of deaths by causes in 2016

¹⁰ Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2016 r. Użyte nazewnictwo poszczególnych chorób lub ich grup jest zgodne z X-Rewizją Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.

¹¹ Jw.

Znacznie mniejszy odsetek stanowiły zgony z powodu chorób układu oddechowego (4,6%); trawiennego (4,1%); nerwowego i narządów zmysłu (1,2%).

Do grupy pozostałych chorób (13,0%) zaliczono zgony z przyczyn chorób: układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej; chorób krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektórych chorób przebiegających z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych oraz chorób zakaźnych i pasożytniczych.

W 2016 r. w porównaniu z 2015 r. obserwowano spadek liczby zgonów z powodu:

- chorób zakaźnych i pasożytniczych (o 18,2%),
- chorób krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektórych chorób przebiegających z udziałem mechanizmów auto-immunologicznych (o 11,1%),
- chorób układu krążenia (o 4,4%),
- chorób układu oddechowego (o 3,2%),
- nowotworów (o 2,2%),
- zewnętrznych przyczyn zachorowań i zgonu (o 1,9%).

W tym samym okresie obserwowano niekorzystne zjawisko wzrostu liczby zgonów z powodu:

- niektórych stanów rozpoczynających się w okresie okołoporodowym (o 50,0%),
- chorób skóry i tkanki podskórnej (o 37,5%),
- zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania (o 21,2%),
- chorób układu moczowo-płciowego (o 20,6%),
- chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (o 15,8%),
- wad rozwojowych wrodzonych, zniekształceń i aberracji chromosomowych (o 13,7%),
- chorób układu trawiennego (o 9,7%),
- objawów, cech chorobowych oraz nieprawidłowych wyników badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowanych (o 6,8%).

Na tym samym poziomie utrzymała się liczba zgonów z powodu ciąży, porodu i połogu (0,0%).

Statystyka zgonów według przyczyn pozwala na określenie potrzeb i wynikających z nich zadań głównie w zakresie ochrony zdrowia. Szczególne znaczenie mają w tym zakresie dostępne dane dotyczące umieralności z powodu chorób układu krążenia oraz nowotworów, które jak wspomniano wcześniej, łącznie stanowią wysoki odsetek wśród przyczyn zgonów.

Ważność analiz szczególnie w zakresie zgonów z powodu chorób układu krążenia oraz chorób nowotworowych podkreślana jest w opracowaniach Rządowej Rady Ludnościowej m.in. w opracowaniu ogólnopolskim, które jest częścią monografii pt. „Zachorowalność i umieralność na choroby układu krążenia a sytuacja demograficzna Polski” oraz w Raportach o sytuacji demograficznej¹², a także w opracowaniu pt. „Zachorowalność i umieralność na nowotwory a sytuacja demograficzna”¹³.

¹² https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5468/22/1/1/statystyka_umieralnosci-w_wyniku_chuk.pdf;
<http://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/sytuacja-demograficzna-polski/>.

¹³ <http://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/sytuacja-demograficzna-polski/>.

Umieralność z powodu chorób układu krążenia

W 2016 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 15,1 tys. zgonów z powodu chorób układu krążenia. Pomimo wysokiego udziału liczby zgonów z tej przyczyny w ogólnej liczbie zgonów (49,0%), w porównaniu z 2015 r. korzystnym zjawiskiem był spadek umieralności o ponad 4%.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, liczba zgonów z tej przyczyny na wsi przekroczyła o blisko 1% liczbę zgonów w mieście.

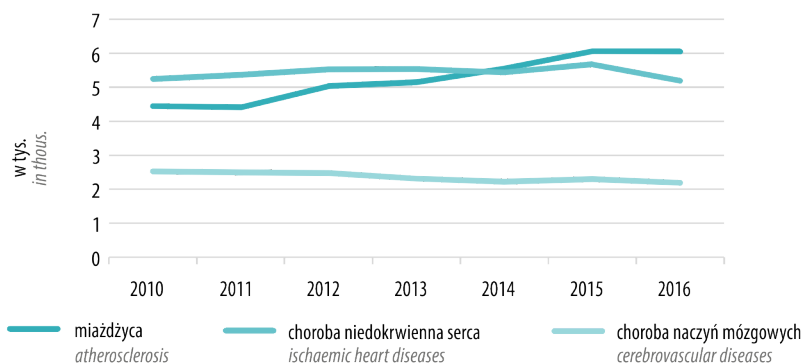
W 2016 r. częstość zgonów obu płci w grupie osób 65 lat i więcej była blisko 7-krotnie wyższa niż w wieku 0–64 lata. W przedziale wiekowym do 64 roku życia z powodu tej choroby odnotowano blisko 4-krotnie więcej zgonów mężczyzn niż kobiet. Natomiast w przedziale wieku 65 lat i więcej odnotowano o 2,3 tys. więcej zgonów kobiet.

Najczęstsze zgony z powodu chorób zaliczanych do chorób układu krążenia to: miażdżyca, choroba niedokrwienna serca oraz choroby naczyń mózgowych.

Z powodu tych chorób w 2016 r. w województwie małopolskim zmarło odpowiednio: 6,1 tys. osób; 5,2 tys. osób i 2,2 tys. osób. W 2016 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost liczby zgonów z powodu miażdżycy (o 36,1%), a spadek z powodu choroby niedokrwiennej serca (o 1,0%) i chorób naczyń mózgowych (12,9%).

Wykres 32. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia

Chart 32. Deaths caused by selected diseases of the circulatory system

W 2016 r., w 11-tu powiatach województwa małopolskiego udział zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia przekroczył połowę ogólnej liczby zgonów w powiecie. Najwyższy udział odnotowano w powiatach gorlickim i miechowskim (odpowiednio po 53,4%), a najniższy w Nowym Sączu (41,0%).

W 2016 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności, w województwie małopolskim przypadało 45 zgonów wywołanych chorobami układu krążenia. Wyższe wskaźniki od wojewódzkiego odnotowano w 11 powiatach, w tym najwyższy w powiecie miechowskim – blisko 66 zgonów na 10 tys. ludności.

Umieralność z powodu nowotworów

W 2016 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 8,6 tys. zgonów z powodu nowotworów, co stanowiło 28,1% w ogólnej liczbie zgonów. W porównaniu z 2015 r. korzystnym zjawiskiem był spadek umieralności o ponad 2%.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, liczba zgonów z tej przyczyny była o blisko 20% większa w mieście niż na wsi.

W 2016 r. częstość zgonów obu płci w grupie osób 65 lat i więcej była ponad 2,5-krotnie wyższa niż w wieku 0–64 lata. Biorąc pod uwagę płeć, wśród osób w wieku do 64 roku życia odnotowano 1,5 razy więcej

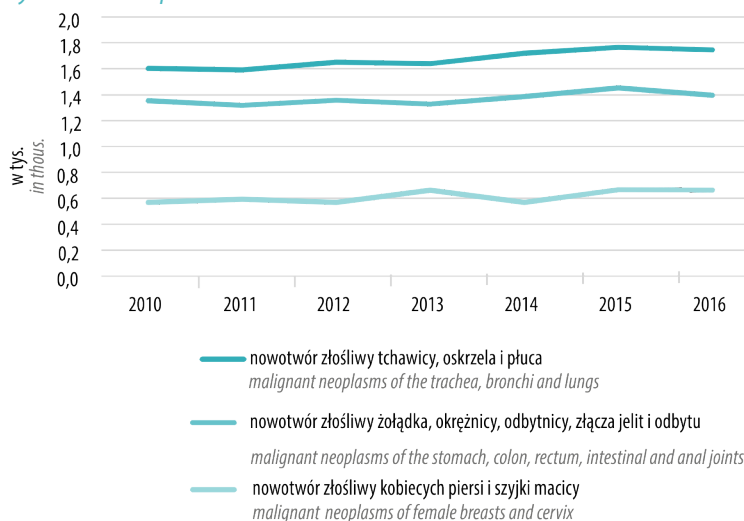
zgonów mężczyzn niż kobiet. Natomiast w wieku 65 lat i więcej zarejestrowano o 0,4 tys. więcej zgonów mężczyzn niż kobiet.

Najczęściej rejestrowanymi przyczynami zgonów z powodu chorób nowotworowych były zgony spowodowane nowotworami złośliwymi: tchawicy, oskrzeli i płuc (1,7 tys. osób); żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu (1,4 tys. osób) oraz piersi i szyjki macicy (0,7 tys. osób).

W porównaniu z 2010 r. wzrosła o 8,9% liczba zgonów z powodu nowotworów tchawicy, oskrzeli i płuc; o 3,3% z powodu chorób żołądka; o 16,7% z powodu nowotworu piersi.

Wykres 33. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych

Chart 33. Deaths caused by selected neoplasms

W 18-tu powiatach województwa małopolskiego odnotowano ponad 25-cio procentowy udział zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi w ogólnej liczbie zgonów w powiecie. Najwyższy udział odnotowano w miastach na prawach powiatu: Nowym Sączu i Tarnowie (odpowiednio po 31,7%) i Krakowie (30,7%).

W 2016 r. na 10 tys. ludności w województwie przypadało blisko 26 zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi. W 10 powiatach wskaźniki były wyższe od wojewódzkiego. Najwięcej, 34 zgony na 10 tys. ludności odnotowano w powiecie miechowskim, a najmniej – 21 zgonów w powiecie nowosądeckim.

Umieralność na pozostałe choroby

W 2016 r. w województwie małopolskim na gruźlicę płuc zmarło 35 osób, z powodu chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej – 44 osoby; wad rozwojowych wrodzonych, zniekształceń i aberracji chromosomowych – 83 osoby; objawów, cech chorobowych oraz nieprawidłowych wyników badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowanych odnotowano – 1376 osób.

Wysoki poziom umieralności spowodowany był także zewnętrznymi przyczynami zachorowania i zgonu – w 2016 r. odnotowano 1451 zgonów. Do tej grupy przyczyn zgonów zalicza się m.in. wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków (1004 zgony), samobójstwa (407 zgonów) oraz zabójstwa (19 zgonów).

Przyczyny zgonów niemowląt

Wśród 122 zgonów niemowląt, najczęściej występującymi przyczynami były: niektóre stany powstające w okresie okołoporodowym (52% w ogólnej liczbie zgonów niemowląt), zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu (40%), wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (39%).

3.4. Trwanie życia

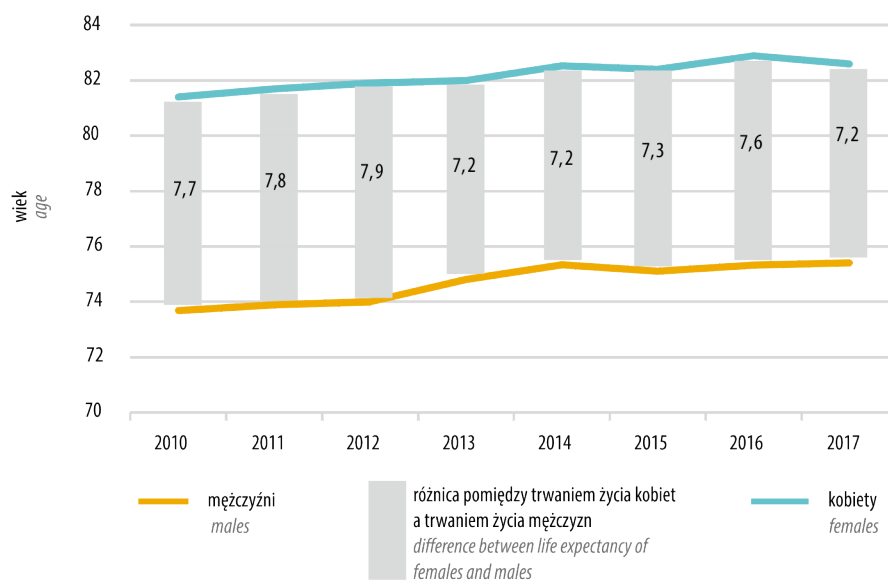
3.4. Life expectancy

Poprawa kondycji zdrowotnej społeczeństwa poprzez rozwój nowoczesnych metod leczenia; prowadzenie coraz lepszego, zdrowszego stylu życia ma odzwierciedlenie w wydłużeniu życia zarówno mężczyzn jak również kobiet.

Statystyczny mężczyzna w województwie małopolskim w 2017 r. żył przeciętnie ponad 75 lat, a w porównaniu z 2010 r. jego życie było dłuższe o 1 rok i 7 miesięcy. Natomiast statystyczna kobieta żyła przeciętnie blisko 83 lata i w porównaniu z 2010 r. jej życie wydłużyło się o 1 rok i 2 miesiące. W relacji do średniej krajowej, zarówno mężczyźni jak też kobiety województwa małopolskiego, statystycznie żyli dłużej.

Wykres 34. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet

Chart 34. Life expectancy of males and females

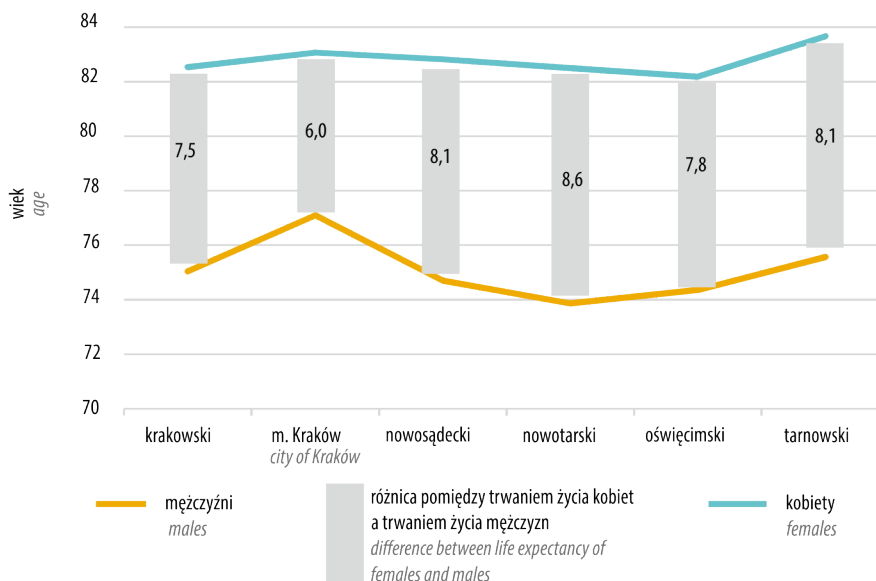

Tablice trwania życia opracowywane są także w układzie podregionów¹⁴. Ze względu na późniejszy termin ich opracowania poniżej przedstawiono dane za rok 2016, w którym przeciętna długość życia mężczyzn w województwie wynosiła 75,3 lat, a kobiet – 82,9 lat.

Wśród sześciu podregionów województwa małopolskiego statystycznie najdłużej, tj. ponad 77,1 lat, żyli mężczyźni w Krakowie, natomiast najdłuższy wiek życia kobiet – 83,7 lata ustalono w podregionie tarnowskim.

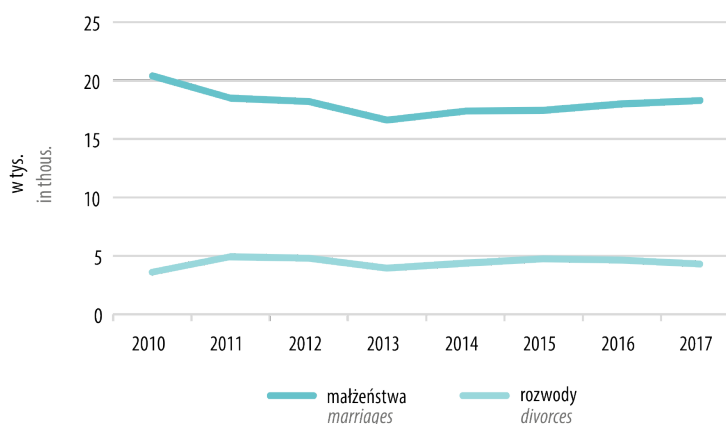
Najkrótszą w województwie przeciętną długość życia w 2016 r. mężczyzn odnotowano w podregionie nowotarskim (73,9 lat), a dla kobiety (82,2 lat) w podregionie oświęcimskim.

¹⁴ Dane za 2016 r.

Wykres 35. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet w podregionach w 2016 r. Chart 35. *Life expectancy of males and females in subregions in 2016***3.5. Małżeństwa, rozwody i separacje***3.5. Marriages, divorces and separations*

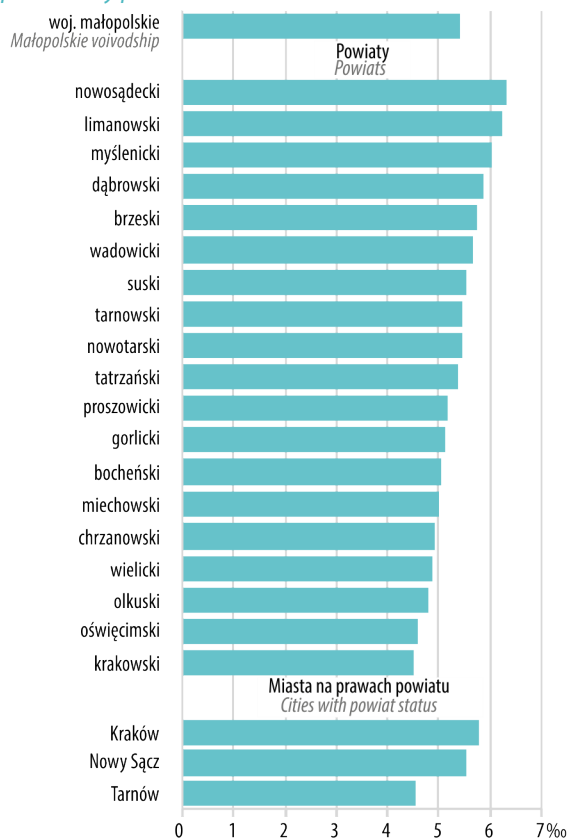
W 2017 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 18,3 tys. związków małżeńskich, tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem (kraj – spadek o 0,5%). Na wsi zawarto 9,6 tys. małżeństw, tj. o 9,6% więcej niż w miastach.

Współczynnik małżeństw wyrażający liczbę zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w 2017 r. wyniósł 5,4‰ (kraj – 5,0‰), przy czym na wsi wyniósł 5,5‰ i był wyższy o 0,1 punktu promilowego niż w miastach.

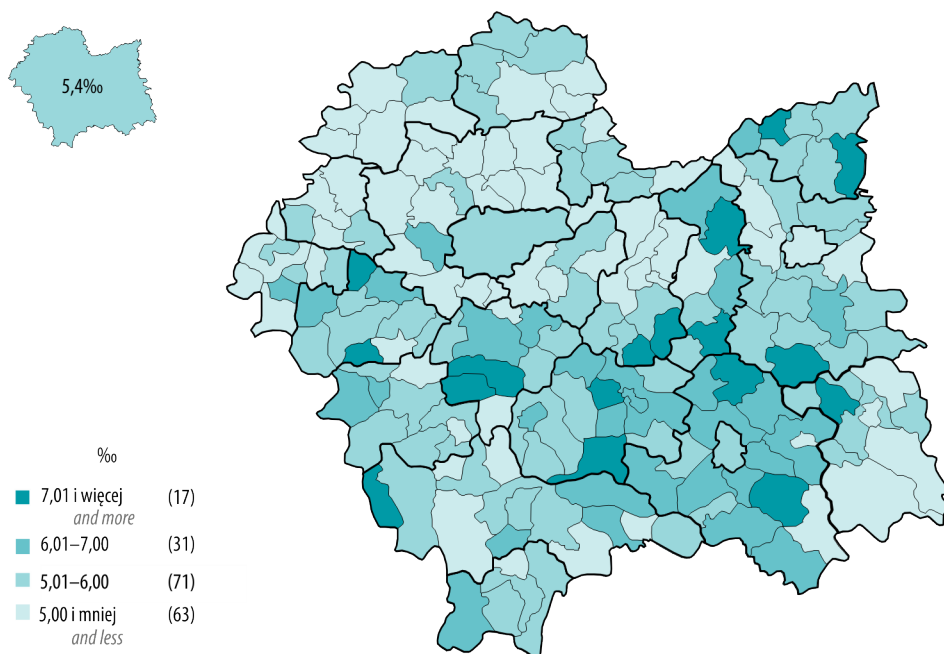
Wykres 36. Małżeństwa i rozwody Chart 36. *Marriages and divorces*

W układzie powiatowym województwa małopolskiego, najwięcej zawartych małżeństw na 1 tys. ludności przypadło w powiatach: nowosądeckim (6,3‰) i limanowskim (6,2‰), a najmniej w powiatach: krakowskim i w Tarnowie (odpowiednio po 4,5‰).

Wykres 37. Małżeństwa na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.
 Chart 37. *Marriages per 1 thous. population by powiats in 2017*

Mapa 16. Małżeństwa na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.
 Map 16. *Marriages per 1 thous. population by gminas in 2017*

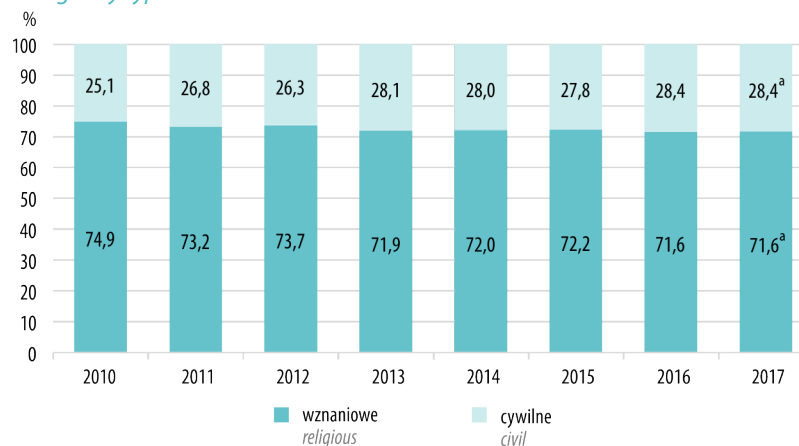

W przekroju gmin, współczynnik natężenia małżeństw charakteryzowała większa rozpiętość. Najwięcej, tj. dziewięć małżeństw na 1 tys. ludności przypadło w gminie wiejskiej: Bolesław (pow. dąbrowski), a najmniej – blisko trzy małżeństwa na 1 tys. ludności w gminie wiejskiej Igołomia-Wawrzeńczyce (pow. krakowski).

Małżeństwa wyznaniowe, czyli zawarte w kościołach lub związkach wyznaniowych i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego stanowiły 71,6% wszystkich zawartych małżeństw w 2017 r. (kraj 62,3%). W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba wzrosła o 1,8% (kraj – spadek o 1,6%).

Wykres 38. Struktura małżeństw według rodzaju

Chart 38. Structure of marriages by type

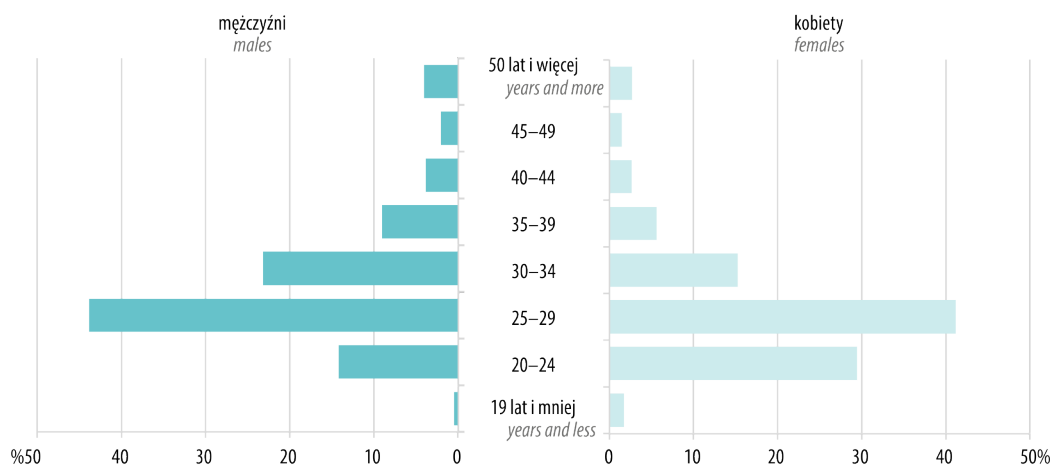
a W wyniku zaokrągleń dane dla 2017 r. są takie same jak w 2016 r.
a As a result of rounding data for 2017 are the same as in 2016.

Wśród powiatów, najwyższy udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie zawartych małżeństw w danym powiecie odnotowano w: limanowskim (84,4%), nowosądeckim (83,2%) i brzeskim (80,9%). Najniższy udział, tj. poniżej 65% wystąpił w dwóch powiatach: oświęcimskim (63,0%) i chrzanowskim (59,3%) oraz w dwóch miastach na prawach powiatu: Krakowie (61,8%) i Tarnowie (61,4%).

Na zawarcie związku małżeńskiego decydowały się najczęściej pary, w których mąż był starszy od żony od 1 do 2 lat, co stanowiło 27,4% ogólnej liczby zawartych małżeństw. Małżeństwa, w których żona była starsza od męża od 1 do 2 lat stanowiły 10,8%.

Wykres 39. Nowożeńcy według płci i wieku w 2017 r.

Chart 39. Newlyweds by sex and age in 2017

Najwięcej par zawarło związek małżeński w wieku 25–29 lat, w którym mężczyźni stanowili – 43,8% w ogólnej liczbie nowożeńców, a kobiety – 41,1%.

Wykres 40. Nowożeńcy według płci i poziomu wykształcenia w 2017 r.
Chart 40. *Newlyweds by sex and level of education in 2017*

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, przeważały pary z wykształceniem wyższym; policealnym i średnim. Wykształcenie wyższe posiadało 53,4% kobiet wchodzących w związek małżeński i 36,7% mężczyzn, a policealne i średnie – 35,2% kobiet i 40,0% mężczyzn.

W 2017 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 4,3 tys. rozwodów¹⁵, tj. o 6,7% mniej w porównaniu z 2016 r. (kraj – wzrost o 2,8%). Najmniej par małżeńskich rozwiódło się w powiatach: dąbrowskim i proszowickim (odpowiednio 52 i 54 rozwody), a najwięcej w Krakowie (1,3 tys.).

Współczynnik rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wynosił 1,6‰ (kraj 2,1‰). Podobnie jak w kraju, w miastach intensywność tego zjawiska była wyższa niż na wsi. Współczynniki natężenia wynosiły odpowiednio 2,1‰ i 1,1‰.

Do głównych przyczyn¹⁶ rozwodów orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu, należały (wyłącznie): niezgodność charakterów małżonków (1,3 tys.), niedochowanie wierności małżeńskiej (0,4 tys.) oraz nadużywanie alkoholu (0,2 tys.). Większość rozwodów orzeczonych prawomocnie to rozwody z powództwa żony, które stanowiły 67% w ogólnej liczbie rozwodów w województwie.

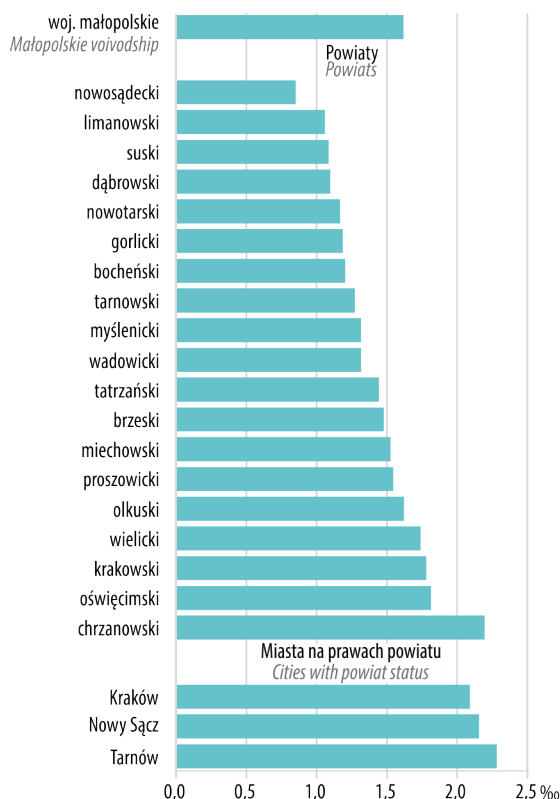
Najwyższe natężenie rozwodów – ponad 2 rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej obserwowano w Tarnowie, Nowym Sączu i Krakowie oraz w powiecie chrzanowskim. Najniższe natężenie – nieprzekraczające jednego rozwodu odnotowano w powiecie nowosądeckim.

Biorąc pod uwagę wiek w momencie wniesienia powództwa, najczęściej rozwiódły się kobiety w wieku 30–34 lat oraz mężczyźni w wieku 35–39 lat, co stanowiło odpowiednio 21,8% i 21,1% ogólnej liczby rozwodów.

¹⁵ Dane o rozwodach orzeczonych podano według miejsca zamieszkania powoda – strony, która wniosła powództwo o rozwód.

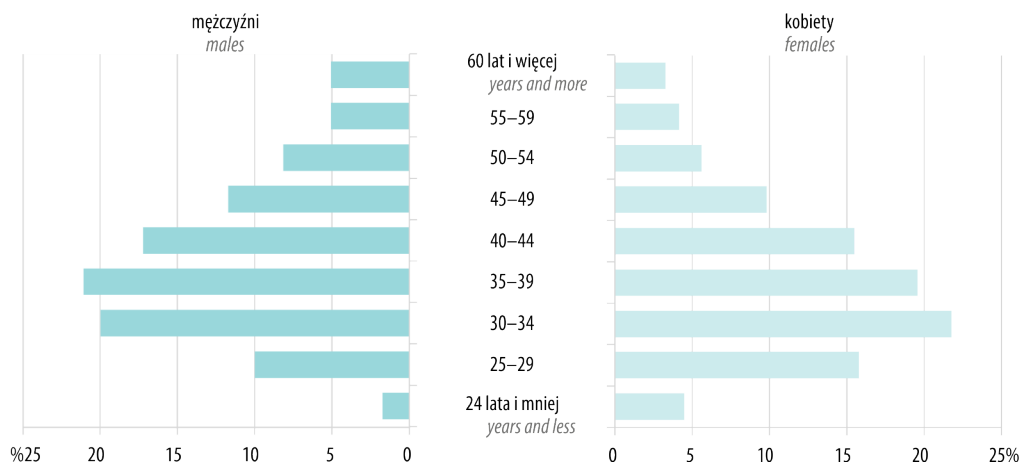
¹⁶ Wzięto pod uwagę przyczyny rozwodów wyłącznie z podanego powodu, bez powiązania z innymi przyczynami.

Wykres 41. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w powiatach^a w 2017 r.
 Chart 41. Divorces per 1 thous. population aged 20 years and more in powiats^a in 2017

a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.
 a Powiats have been ordered from the lowest value of the coefficient to the highest.

Wykres 42. Rozwiedzeni według płci i wieku w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.
 Chart 42. Divorced by sex and age at the time the petition was filed in 2017

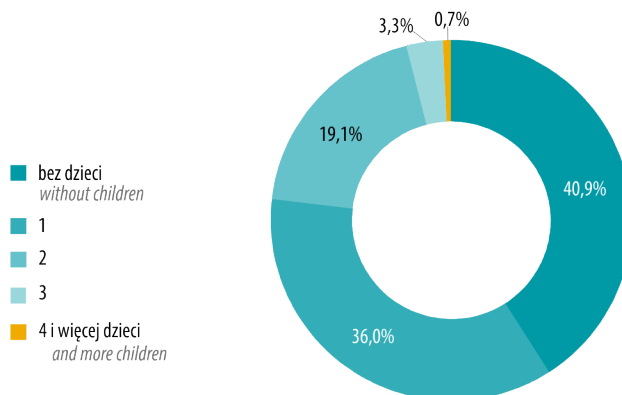

Porównując poziomy wykształcenia rozwodzących się małżeństw, pary z wykształceniem wyższym żony stanowiły 35,3%, męża – 22,3% w ogólnej liczbie rozwodów; z wykształceniem policealnym i średnim żony – 38,6%, męża – 33,2%. Ponadto, obserwowano – o ponad 16 p. proc. wyższy odsetek mężczyzn niż kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym, który wynosił 36,8% w ogólnej liczbie rozwodów.

Wykres 43. Rozwiedzeni według płci i poziomu wykształcenia w 2017 r. Chart 43. *Divorced by sex and educational level in 2017*

W 2017 r. najwięcej rozwodów, tj. 1,8 tys. odnotowano wśród par bezdzietnych, które stanowiły blisko 41% w ogólnej liczbie rozwodów oraz ponad 1,6 tys. par z jednym niepełnoletnim dzieckiem (36,0%).

W większości przypadków wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem niepełnoletnim powierzono matce.

Wykres 44. Rozwody według liczby małoletnich dzieci^a w małżeństwie w 2017 r. Chart 44. *Divorces by the number of underage children^a in the marriage in 2017*

a Dzieci poniżej 18 lat.
a Children below the age of 18.

W 2017 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 151 separacji, tj. o 1,3% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju spadek o 2,7%).

Najwięcej orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu separacji odnotowano w Krakowie (32 separacje) oraz w powiatach: krakowskim i tarnowskim (odpowiednio po 14 separacji). W czterech powiatach: miechowskim, proszowickim, limanowskim i suskim odnotowano po jednym przypadku separacji.

Na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w województwie przypadało blisko 6 separacji. Najniższe natężenie odnotowano w powiecie limanowskim – 1 separacja, a najwyższe w powiecie dąbrowskim (15 separacji), brzeskim i Tarnowie (odpowiednio po 12 separacji).

Równocześnie, co roku odnotowuje się przypadki zniesienia separacji¹⁷. W 2017 r. w województwie małopolskim orzeczono 17 przypadków zniesienia separacji małżeństw (2016 r. – 14 separacji).

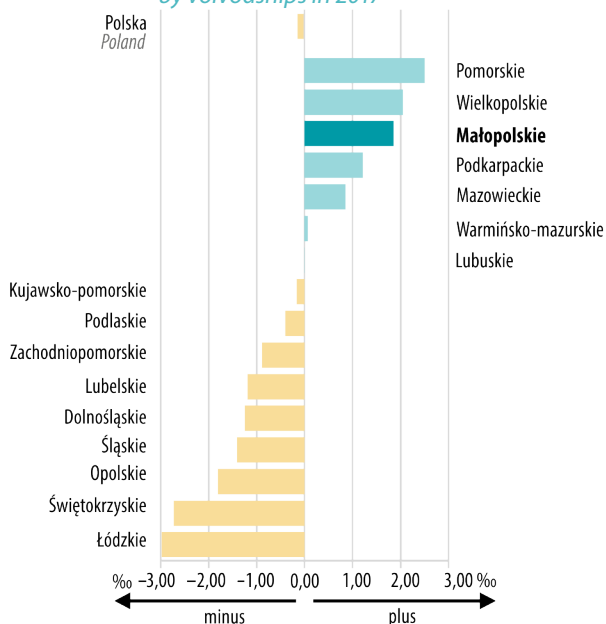
¹⁷ Według województwa, w którym zniesiono separacje.

Województwo na tle kraju i pozostałych województw – ruch naturalny

Voivodship against the background of the country and other voivodships – vital statistics

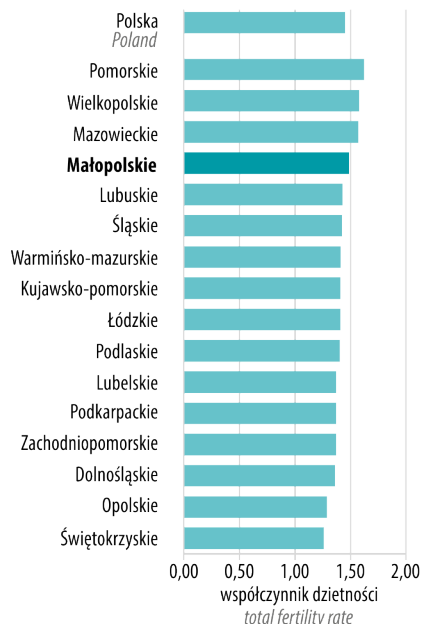
Wykres 45. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.

Chart 45. Natural increase per 1 thous. population by voivodships in 2017

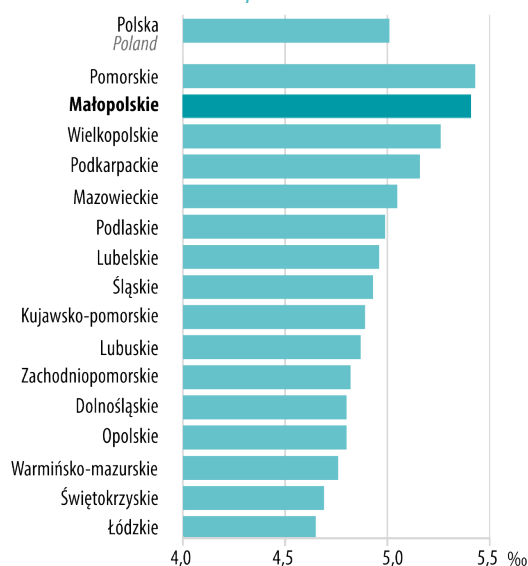
Wykres 46. Współczynnik dzietności według województw w 2017 r.

Chart 46. Total fertility rate by voivodships in 2017

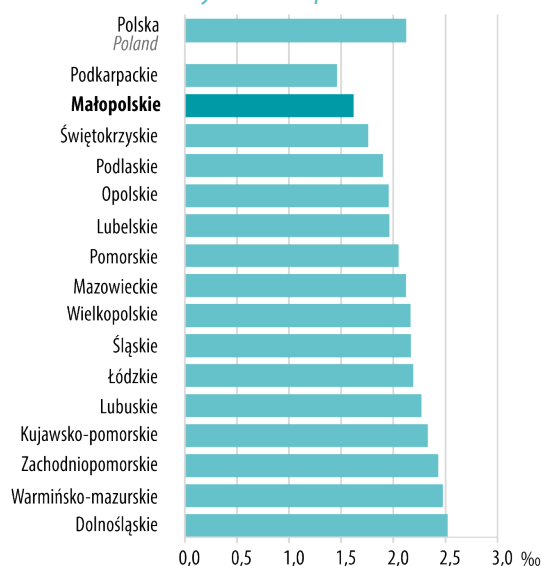
Wykres 47. Małżeństwa na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.

Chart 47. Marriages per 1 thous. population by voivodships in 2017

Wykres 48. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej^a według województw w 2017 r.

Chart 48. Divorces per 1 thous. population aged 20 years and more^a by voivodships in 2017

a Województwa uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.

a Voivodships have been ordered from the lowest value of the coefficient to the highest.

Rozdział 4

Chapter 4

Migracje

Migration

W 2017 r. w wielu zjawiskach kształtujących ruch wędrowną ludności w województwie małopolskim obserwowano korzystne zmiany. Dodatnie saldo migracji stałej było uzależnione od salda migracji między województwami i od salda migracji zagranicznych. Liczba mieszkańców, którzy przybyli z innych województw była wyższa od liczby mieszkańców opuszczających województwo. Zmianie uległa tendencja w zakresie migracji zagranicznej – w 2017 r. nadwyżka imigrantów nad liczbą emigrantów spowodowała dodatnie saldo migracji zagranicznej.

Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy, a czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie lecz niższe w porównaniu z poprzednim rokiem.

Korzystny wpływ na zwiększenie liczby ludności województwa małopolskiego miało dodatnie saldo migracji na pobyt stały, które wynosiło plus 4,1 tys. osób wobec plus 3,7 tys. osób w 2016 r. (kraj – plus 1,4 tys. osób). Saldo migracji na 1 tys. ludności wynosiło plus 1,2‰ (kraj – plus 0,04‰) wobec plus 1,1‰ w 2016 r. W miastach współczynnik natężenia wynosił plus 0,1‰ (2016 r. – plus 0,02‰), a na wsi – plus 2,3‰ (2016 r. – plus 2,1‰).

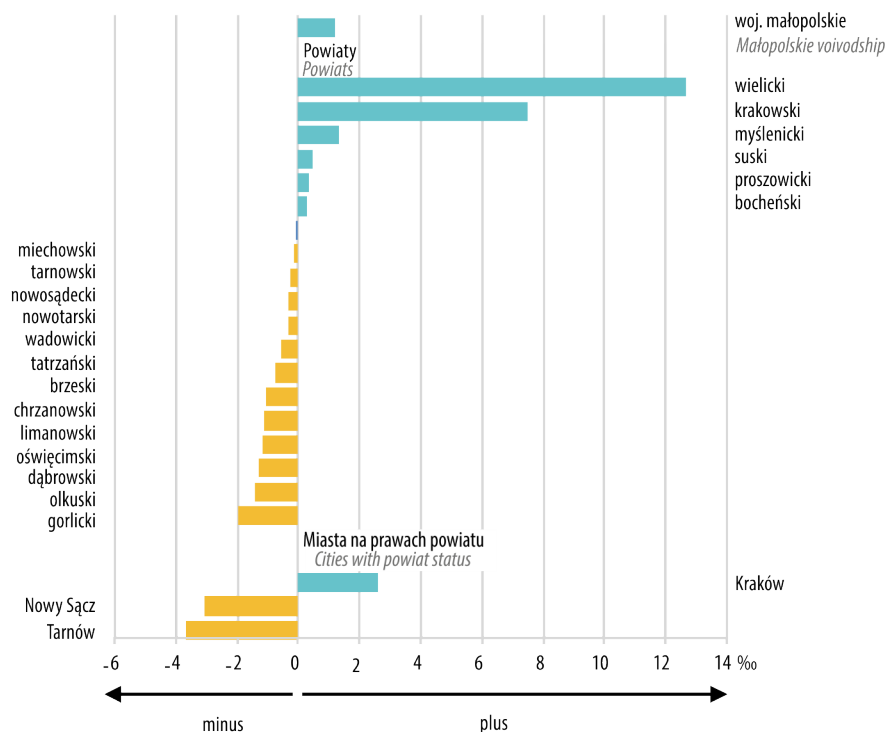
Saldo migracji stałej to różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Spośród powiatów województwa małopolskiego, najwyższe współczynniki na 1 tys. ludności odnotowano w dwóch powiatach: wielickim i krakowskim (odpowiednio: plus 12,7‰ i plus 7,5‰), a najniższe w Tarnowie i Nowym Sączu (odpowiednio: minus 3,6‰ i minus 3,0‰).

W 94 gminach współczynnik na 1 tys. ludności osiągnął wartości dodatnie. Najwyższą wartość współczynnika odnotowano w gminie wiejskiej Wielka Wieś (pow. krakowski) – plus 30,8‰. Natomiast w 85 gminach wartość współczynnika na 1 tys. ludności była ujemna, przy czym najniższą odnotowano w gminie wiejskiej Rytro (pow. nowosądecki) – minus 7,9‰. Liczba zameldowań równoważyła się z liczbą wymeldowań w dwóch gminach wiejskich: Bystra-Sidzina (pow. suski) i Nowy Targ (pow. nowotarski) oraz w gminie miejskiej Mszana Dolna (pow. limanowski).

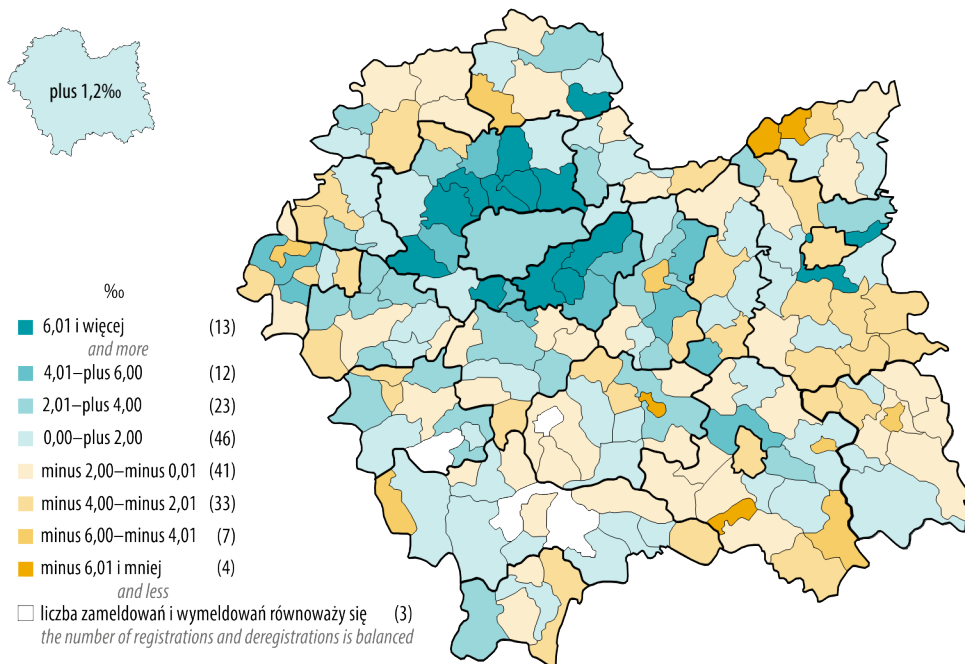
Wykres 49. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według powiatów w 2017 r.

Chart 49. Permanent net migration per 1 thous. population by powiats in 2017

Mapa 17. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według gmin w 2017 r.

Map 17. Permanent net migration per 1 thous. population by gminas in 2017

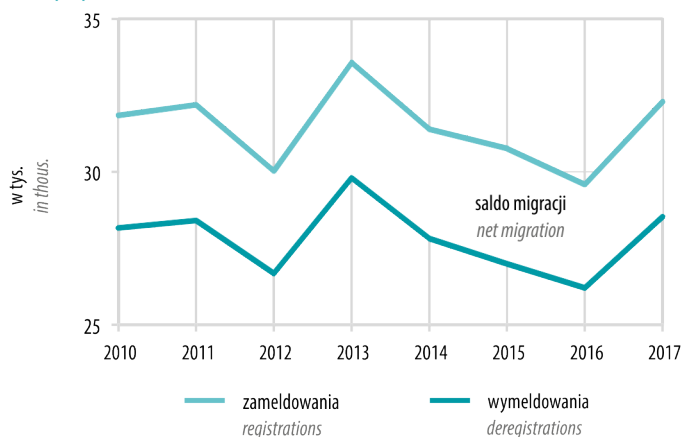

4.1. Migracje wewnętrzne stałe

4.1. Permanent internal migration

W 2017 r. w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowało się 32,3 tys. osób, tj. o 9,1% więcej w porównaniu z 2016 r., natomiast wymeldowało się z pobytu stałego 28,5 tys. osób – tj. o 8,9% więcej niż przed rokiem. Saldo migracji wewnętrznych wynosiło plus 3,8 tys. osób wobec plus 3,4 tys. w 2016 r.

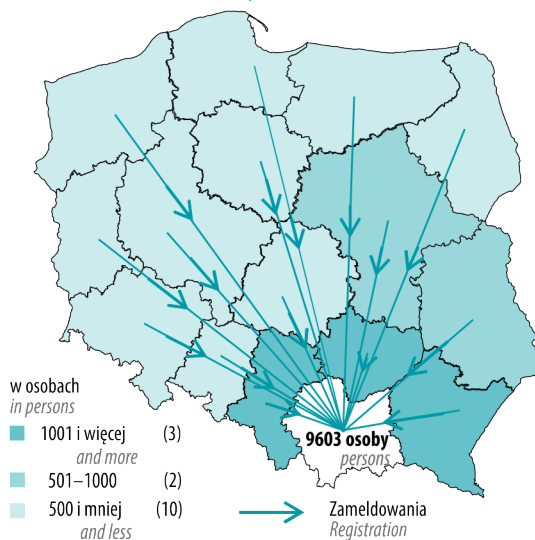
Wykres 50. Migracje wewnętrzne ludności
Chart 50. Internal migration of the population

Z terenu innych województw, w województwie małopolskim zameldowało się na stałe 9,6 tys. osób, a wymeldowało się do innych województw 5,8 tys. mieszkańców. Najwięcej osób przybyło z województwa śląskiego (3,0 tys. osób), podkarpackiego (2,2 tys. osób) i świętokrzyskiego (1,1 tys. osób). Opuszczający województwo najczęściej na miejsce stałego pobytu wybierali województwa: śląskie (1,9 tys. osób), mazowieckie (1,0 tys. osób) i podkarpackie (0,9 tys. osób).

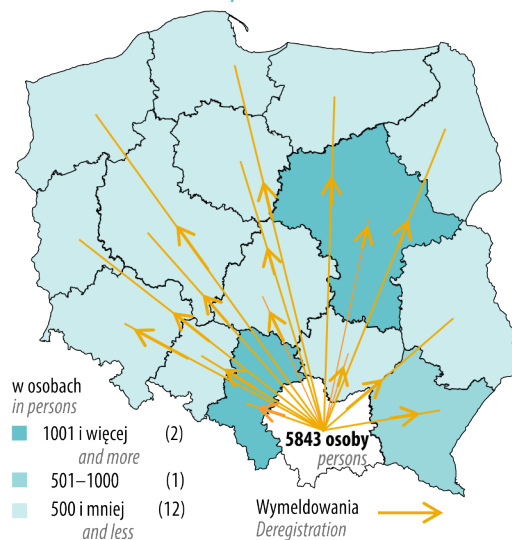
Mapa 18. Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2017 r.

Map18. Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2017

Mapa 19. Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2017 r.

Map 19. Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2017

W 2017 r. napływ i odpływ w miastach utrzymał się na podobnym poziomie. Do miast województwa przybyło na stałe 15,2 tys. osób, saldo migracji wewnętrznej wynosiło minus 40 osób. Na stałe zamieszkanie na wsi zdecydowało się 17,1 tys. osób, a wymeldowało się z pobytu stałego ze wsi 13,3 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały na wsi było dodatnie i wynosiło plus 3,8 tys. osób (2016 r. – plus 3,5 tys. osób).

Największa liczba ludności z innych województw na stałe osiedliła się w Krakowie (4,6 tys. osób) oraz w powiatach: krakowskim (0,8 tys. osób), wielickim (0,5 tys. osób) i oświęcimskim (0,4 tys. osób). Równocześnie najwięcej osób wymeldowało się do innego województwa z Krakowa (1,7 tys. osób) i powiatu oświęcimskiego (0,5 tys. osób).

W ruchu wewnętrznym najwyższe – dodatnie saldo odnotowano w powiatach: krakowskim (plus 2,0 tys. osób) i wielickim (plus 1,5 tys. osób) oraz w Krakowie (plus 1,6 tys. osób).

Ujemne saldo wystąpiło w 14-tu powiatach – najniższe w Nowym Sączu (minus 253 osoby), Tarnowie (minus 218 osób) oraz w powiatach: gorlickim (minus 212 osób) i oświęcimskim (minus 190 osób).

4.2. Migracje zagraniczne

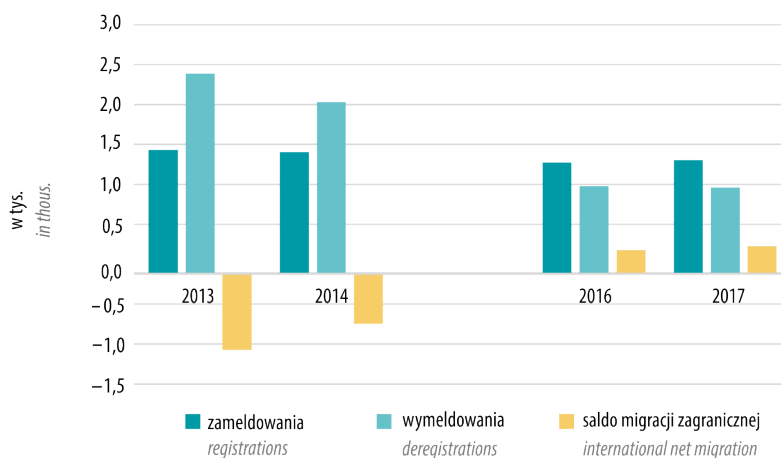
4.2. International migration

Dane dotyczące migracji zagranicznych opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności nie obejmują wszystkich emigrantów i imigrantów. Powodem jest niedokonywanie formalności związanych z zameldowaniem i wymeldowaniem przez osoby migrujące przy znacznym swobodnym przepływie ludności.

Z dostępnych danych, obserwowano korzystne zjawisko dodatniego salda migracji zewnętrznej (346 osób), co oznaczało, że liczba osób napływających do województwa przewyższyła liczbę wymeldowujących się z niego. Dla porównania, w 2013 r. i 2014 r. odnotowano ujemne wartości salda migracji zagranicznej (odpowiednio: minus 951 i minus 625), w 2016 r. – plus 296 osób.

W 2017 r. na pobyt stały w województwie małopolskim zameldowały się 1433 osoby z zagranicy, tj. o 32 osoby więcej niż w 2016 r., a wymeldowało 1087 osób (tj. o 18 osób mniej w porównaniu z 2016 r.).

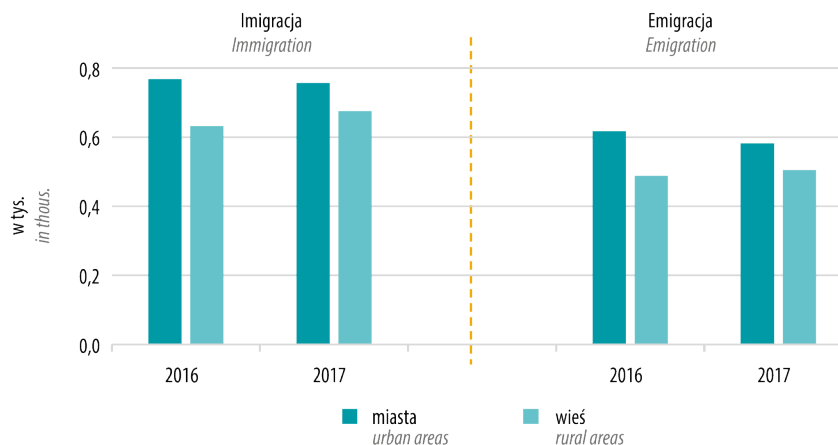
Wykres 51. Migracje zagraniczne ludności^a
Chart 51. International migration of the population^a

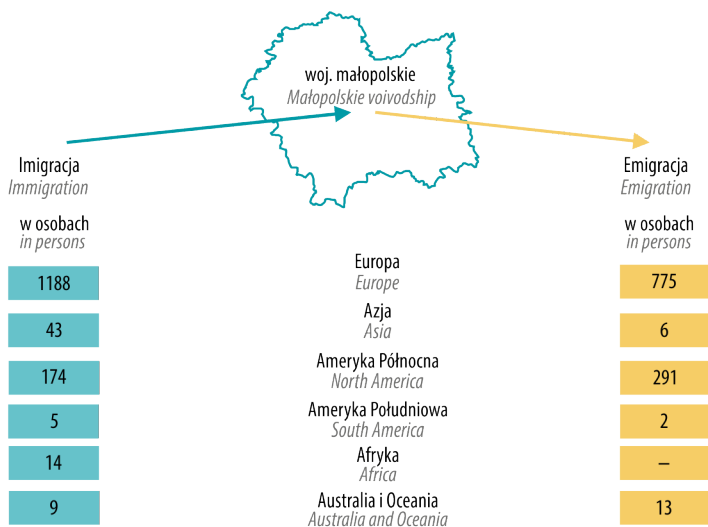
^a Z powodu niedostatecznej jakości danych (brak kompletności) na wykresie 51 nie zaprezentowano 2015 r.
a Due to insufficient data quality (lack of completeness), in chart 51 no 2015 was presented.

Podobnie jak w 2016 r. więcej imigrantów osiedliło się na stałe w miastach (757 osób) niż na wsi (676 osób). Na stałe województwo małopolskie opuściło 582 mieszkańców miast i 505 mieszkańców wsi.

Wykres 52. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania
Chart 52. International migration of the population by the place of residence

Rysunek 1. Kierunki migracji na pobyt stały według kontynentów w 2017 r.
Drawing 1. Directions of permanent migration by continents in 2017

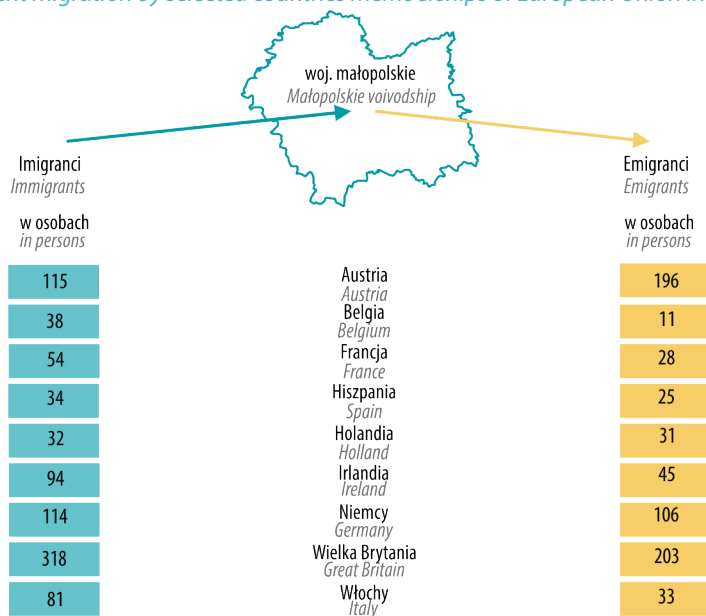
W 2017 r. większość imigrantów przybyła z krajów europejskich – 1188 osób, w tym najwięcej osób z Wielkiej Brytanii (318), Austrii (115) i Niemiec (114). Na pobyt stały osiedliło się także 145 osób ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Większość emigrantów wybrała na stałe miejsce zamieszkania Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (259 osób), Wielką Brytanię (203 osoby) i Austrię (196 osób).

Największa przewaga imigrantów w Krakowie oraz w powiatach: krakowskim, nowosądeckim i wielickim spowodowała wystąpienie dodatniego salda migracji zagranicznej (odpowiednio: 386, 85, 33 i 30 osób). Do powiatów, z których najwięcej osób wyjechało na pobyt stały należał Tarnów. Z miasta wymeldowało się tam 236 mieszkańców, a zameldowało 56 osób – powodując ujemne saldo, które wyniosło minus 180 osób.

Rysunek 2. Kierunki migracji na pobyt stały według wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej w 2017 r.

Drawing 2. Directions of permanent migration by selected countries memberships of European Union in 2017

W przekroju gmin, najwięcej osób z zagranicy na stałe miejsce zamieszkania wybrało miasta: Kraków (473 osoby), Tarnów (56 osób) i Nowy Sącz (36 osób), gminę wiejską Czarny Dunajec (pow. nowotarski) – 31 osób, a najwięcej zdecydowało się wyjechać na stałe z Tarnowa (236 osób) i Krakowa (87 osób) oraz z gminy miejsko-wiejskiej Andrychów (pow. wadowicki) – 47 osób.

4.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni

4.3. Persons registered temporarily and residents temporarily absent

Ruch wędrownicy ludności to nie tylko migracje stałe, ale także migracje czasowe.

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. na pobyt czasowy trwający ponad 3 miesiące, w województwie zarejestrowano 53,3 tys. osób, tj. o 5,0% mniej w porównaniu z 2016 r., chociaż najprawdopodobniej skala zjawiska jest wyższa od zgłoszeń w ewidencji ludności. Podobnie jak w kraju, więcej osób zameldowało się w miastach województwa (34,0 tys.) niż na wsi (19,3 tys. osób).

W województwie małopolskim zarejestrowano 46,0 tys. osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania, tj. o 3,2% mniej niż w 2016 r.

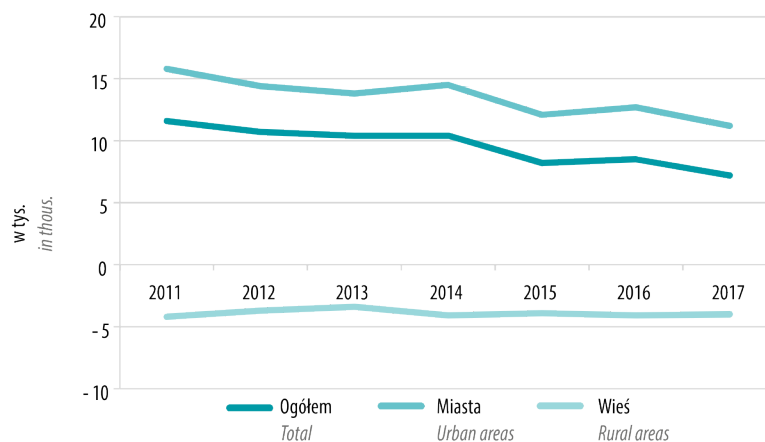
Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy, a czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie i wynosiło 7,2 tys. osób.

Natężenie salda migracji czasowej na 1 tys. ludności w województwie małopolskim było dodatnie i wynosiło plus 2,1‰ (2016 r. – plus 2,5‰).

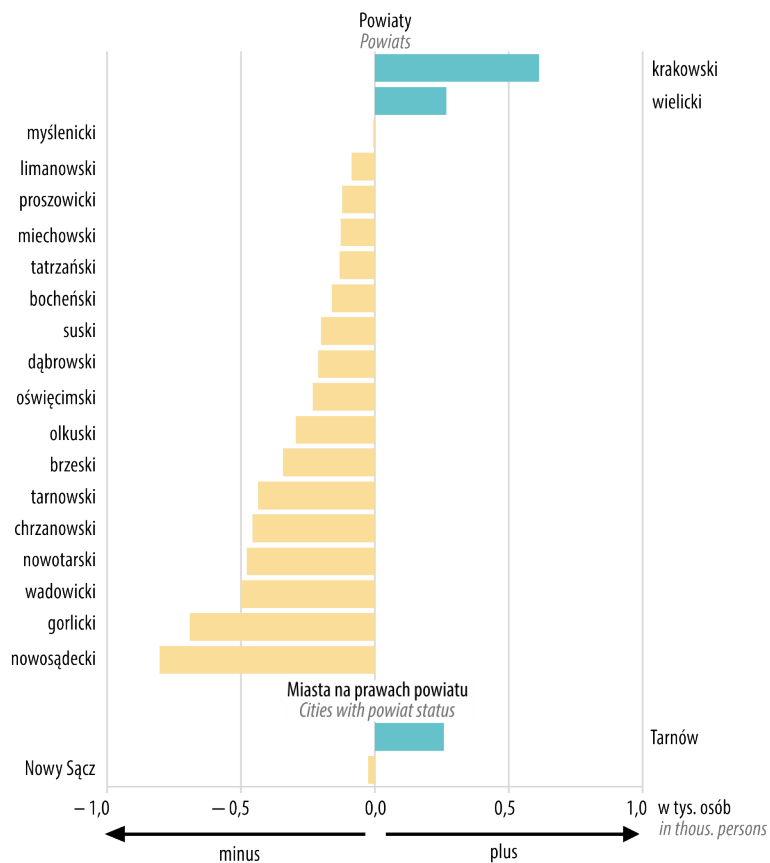
Zróżnicowanie salda migracji czasowych obserwowano na poziomie miast i wsi województwa małopolskiego. Od wielu lat w miastach województwa małopolskiego odnotowuje się dodatnie saldo, które w 2017 r. wynosiło plus 11,2 tys. osób. Natomiast na wsi utrzymuje się ujemne saldo, które w 2017 r. wynosiło minus 4,0 tys. osób.

Wykres 53. Saldo migracji czasowej

Stan w dniu 31 XII

Chart 53. Temporary net migration
As of 31 XII**Wykres 54. Saldo migracji czasowej^a według powiatów w 2017 r.**

Stan w dniu 31 XII

Chart 54. Temporary net migration^a by powiaty in 2017
As of 31 XII

^a Na wykresie nie przedstawiono danych dla woj. małopolskiego (7,2 tys. osób) i Krakowa (11,4 tys. osób), ze względu na wysokie wartości salda w porównaniu z pozostałymi powiatami i miastami na prawach powiatu.

^a The chart does not show data for the Małopolskie voivodship (7.2 thous. persons) and Kraków (11.4 thous. persons), due to high balance values compared to other powiaty and cities with powiat status.

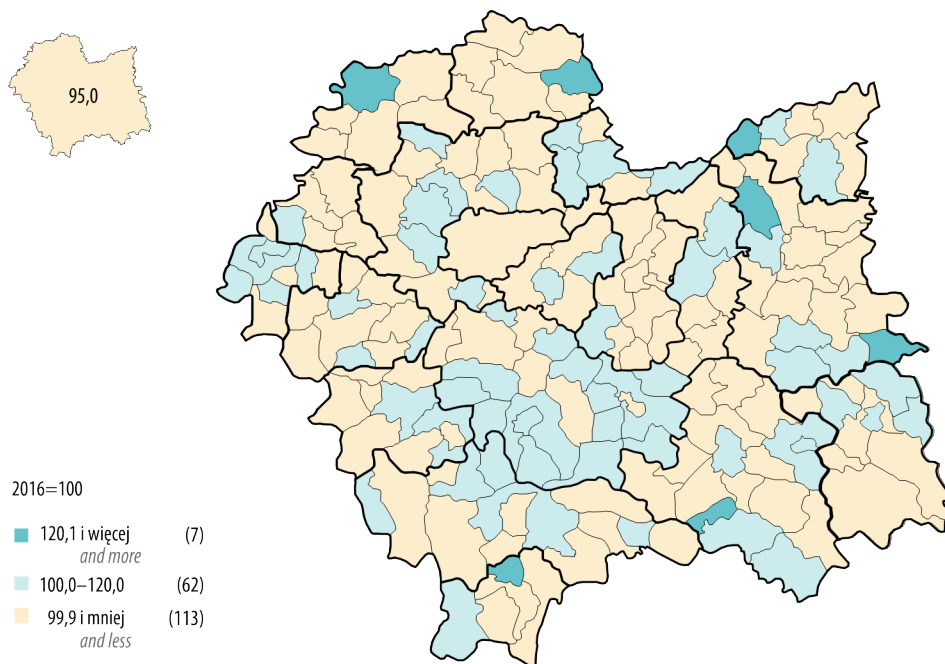
Dodatknie saldo migracji czasowych odnotowano w czterech powiatach województwa małopolskiego: Krakowie (11,4 tys. osób), krakowskim (0,6 tys.), wielickim i Tarnowie (odpowiednio po 0,3 tys. osób). Pozostałe powiaty osiągnęły ujemny bilans migracji czasowych.

Najczęściej na pobyt czasowy (oprócz miast na prawach powiatu) meldowały się osoby w gminie miejsko-wiejskiej: Wieliczka (pow. wielicki) – 715 osób i gminie wiejskiej Zielonki (pow. krakowski) – 666 osób.

Mapa 20. Dynamika liczby ludności zameldowanej na pobyt czasowy według gmin w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

*Mapa 20. Dynamics of population number registered for temporary stay by gminas in 2017
As of 31 XII*

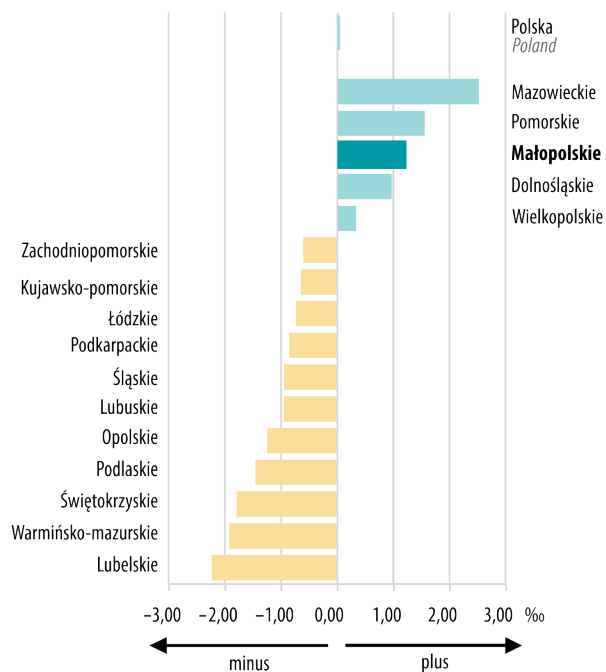
W 2017 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w 113 gminach dynamika ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące kształtowała się na poziomie poniżej 100,0. Dynamikę – 120,1 i więcej obserwowano w siedmiu gminach: miejsko-wiejskiej Radłów (pow. tarnowski) i wiejskich: Biały Dunajec (pow. tatrzański), Gręboszów (pow. dąbrowski), Klucze (pow. olkuski), Rytro (pow. nowosądecki), Słaboszów (pow. miechowski) i Szerzyny (pow. tarnowski). W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. najwyższy wzrost liczby zameldowań na pobyt czasowy, tj. o 52,0% odnotowano w Szerzynie – gminie powiatu tarnowskiego.

Województwo na tle kraju i pozostałych województw – migracje

Voivodship against the background of the country and other voivodships – migration

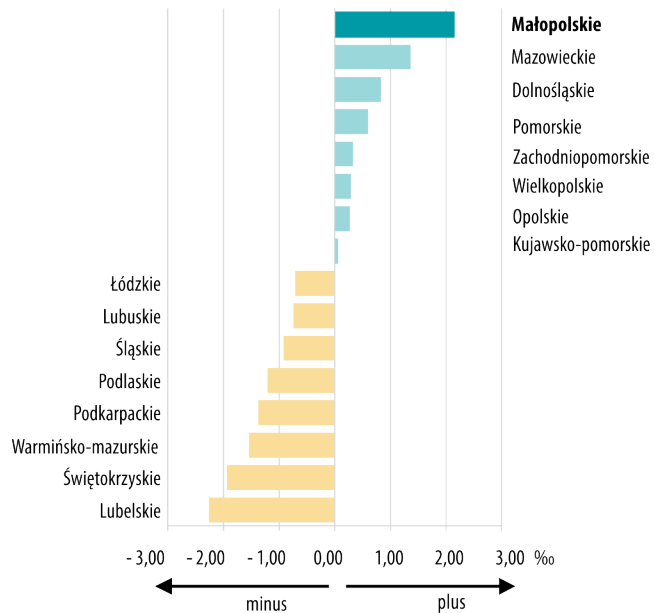
Wykres 55. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.

Chart 55. Permanent net migration per 1 thous. population by voivodships in 2017

Wykres 56. Saldo migracji czasowej na 1 tys. ludności według województw w 2017 r.

Chart 56. Temporary net migration per 1 thous. population by voivodships in 2017
As of 31 XII

Uwagi metodologiczne (ogólne)

1. Dane o liczbie ludności i strukturze zostały opracowane **metodą bilansową**, według następującego schematu:

Stan ludności na początek okresu (roku, kwartału)

+ urodzenia żywe

– zgony

+ zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy)

– wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału terytorialnego i za granicę)

+ zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału terytorialnego)

– wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału terytorialnego)

+(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych

= Stan ludności na końcu okresu (roku, kwartału).

Informacje o liczbie i strukturze ludności prezentowane w tej publikacji opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski (województwa) przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności). Od 2010 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., a dane składowe (urodzenia, zgony i migracje) pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego i biur ewidencji poszczególnych gmin oraz z rejestru PESEL.

2. **Współczynniki demograficzne dla lat 2000 i 2005** obliczono z uwzględnieniem ludności stałej na 30 VI na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, natomiast od 2010 r. wszystkie współczynniki obliczono z uwzględnieniem ludności zamieszkałej (wcześniej, ludności zameldowanej na pobyt stały) według stanu w dniu 30 VI na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

3. **Podstawą wyliczania wszystkich współczynników demograficznych** oraz dotyczących migracji ludności (na 1000 ludności) jest średnia liczba ludności zamieszkująca dany obszar (województwo, powiat, gminę, tereny miejskie/wiejskie) lub stan ludności z połowy danego okresu; w przypadku danych rocznych jest to liczba ludności według stanu w dniu 30 czerwca.

Współczynnik zgonów niemowląt jest liczony w odniesieniu do liczby urodzeń żywych z tego samego okresu.

4. **Roczny przyrost ludności** stanowi sumę przyrostu naturalnego i salda migracji stałej w danym roku oraz różnicy (rok do roku poprzedniego) w saldzie migracji czasowej wewnętrznej. Badanie migracji czasowych nie jest obserwacją ciągłą (jak to ma miejsce w przypadku badań ruchu naturalnego i migracji stałych). Jego wyniki wykazują liczbę osób zameldowanych na pobyt czasowy oraz liczbę osób czasowo nieobecnych w danej gminie według stanu w dniu 31 XII danego roku.

5. **Wskaźnik maskulinizacji** to liczba mężczyzn przypadająca na 100 kobiet. Objaśnienie pojęcia opublikowane zostało na stronie: http://strateg.stat.gov.pl/slider/ns_2015_PL.pdf str. 22.

6. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność **w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. 0–17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

7. Edukacyjne grupy wieku:

- 3–6 lat;
- 7–12 lat;
- 13–15 lat;
- 16–18 lat;
- 19–24 lat.

W publikacji zaprezentowano grupę dzieci w wieku 0–2 lata¹⁸, które nie są zaliczane do wieku edukacyjnego. Liczba dzieci w wieku żłobkowym 0–2 lata określa wielkość specyficznych potrzeb i wynikających stąd zadań dla instytucji ochrony zdrowia. Mowa tu o usługach z zakresu pediatrii, wysiłkach zmierzających do dalszego obniżania umieralności niemowląt, miejscach w żłobkach dla dzieci kobiet pracujących zawodowo, domach małego dziecka, a także urlopach i zasiłkach wychowawczych itp.

8. Przeciętne dalsze trwanie życia¹⁹ wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w danym wieku, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

9. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej;
- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się).

10. Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Od 1999 r. – na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) – w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa, podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego, zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu kościołach (Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko–Augsburski, Kościół Ewangelicko–Reformowany, Kościół Ewangelicko–Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonowiańtkowy) i w Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

¹⁸ <http://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/sytuacja-demograficzna-polski/> „Sytuacja demograficzna Polski – Raport 2016–2017”, str. 61.

¹⁹ Publikacja GUS „Trwanie życia w 2016 r.” <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2016-r-2,11.html>.

11. **Stan cywilny prawny** określono dla osób w wieku 15 lat i więcej – zdefiniowany jako stan cywilny według obowiązującego w danym kraju prawa. Ustalono następujące kategorie stanu cywilnego prawnego: kawaler, panna, żonaty, zamężna (w tym także małżeństwa posiadające prawne orzeczenie separacji), wdowiec, wdowa oraz rozwiedziony, rozwiedziona.
12. **Instytucja separacji** została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 XII 1999 r. orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, z dwoma wyjątkami:
  - małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
  - na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Orzeczenia o zniesieniu separacji wystąpiły w województwie po raz pierwszy w 2005 r.
13. Prezentowane dane o urodzeniach dotyczą urodzeń żywych.
14. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Wskaźnik wykazuje się w ‰. Oprócz ogólnych współczynników płodności stosuje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.
15. **Współczynnik dzietności** ogólnej oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.
16. Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca pobytu (stałego lub czasowego) w kraju, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się.

Informacje te nie obejmują zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na miasto i wieś. Do migracji wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.
17. Użyte w tekście i w tablicach określenia „**napływ**” i „**odpływ**” należy rozumieć odpowiednio jako nowe zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego.
18. **Prognoza ludności do 2050 r.** opracowana została na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym od 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.
19. Do przedstawienia procesów starzenia się społeczeństwa w układzie terytorialnym zastosowano typologię powiatów i gmin uzyskaną przy wykorzystaniu **trójkąta Osanna**. Trójkąt Osanna zbudowano w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z grup wiekowych osób. Osie wyskalowane od 0% do 100%. Dla każdego powiatu lub gminy jako kryterium podziału ludności na sześć typów zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty i gminy według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie, starzejące się demograficznie
20. Do **typologii demograficznej Webba** wzięto pod uwagę przyrost naturalny i saldo migracji stałej.

Typy demograficzne według Webba dla jednostek AKTYWNYCH:

  - Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,

- Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- Typ D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny.

Typy demograficzne według Webba dla jednostek NIEAKTYWNYCH:

- Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- Typ F – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji,
- Typ G – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie większym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji,
- Typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

21. Dane za 2000 r. obliczono (według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r.) przy przyjęciu skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, powiększonej o liczbę ludności gminy miejskiej Sławków (należącej w latach 1999–2001 do województwa małopolskiego). W pozostałych latach w każdorazowym podziale administracyjnym kraju.
22. W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta i wieś, przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
23. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym kraju.
24. W związku z prezentacją danych za 2017 r. wzięto pod uwagę podział administracyjny i statystyczny (NTS) obowiązujący do 31 XII 2017 r. <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/system-kts/nomenklatura-nts/>

Prezentowane dane odpowiadają poziomowi 2 – regionalnemu (16 województw) oraz lokalnemu dla województwa małopolskiego poziomowi 3 (6 podregionów), 4 (22 powiaty, w tym 3 miasta na prawach powiatu) i 5 (182 gminy, w tym 3 miasta posiadające status miasta na prawach powiatu) Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami. NTS obowiązująca od 1 I 2015 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów zmieniającym rozporządzenie w sprawie Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) z dnia 3 XII 2014 r. (Dz.U.2014 poz. 1992) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego (poziom 4) następująco:

- Podregion krakowski obejmuje powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki,
- Podregion m. Kraków: miasto na prawach powiatu – Kraków,
- Podregion nowosądecki – powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki, miasto na prawach powiatu: Nowy Sącz,
- Podregion nowotarski – powiaty: nowotarski, suski, tatrzański,
- Podregion oświęcimski – powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, wadowicki,
- Podregion tarnowski – powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski; miasto na prawach powiatu: Tarnów.

Dane prezentowane według podregionów odpowiadają poszczególnym poziomom obowiązującej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r., z późniejszymi zmianami. Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r.

Informacje o Rewizji NUTS 2016 obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. dostępne są na stronie <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>

25. Liczby względne (wskaźniki, odsetki), obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
26. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości „ogółem”.
27. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: malejąco lub rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami: czerwonym (pierwsza lokata) i zielonym (ostatnia lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicach. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Dane dla cech statystycznych, które są stymulantami uporządkowano malejąco, a destymulanty uporządkowano rosnąco.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na podmiot, który opisuje.

- ludność na 1 km²,
- urodzenia żywe na 1 tys. ludności,
- przyrost naturalny na 1 tys. ludności,
- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- małżeństwa na 1 tys. ludności.

Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na podmiot, który opisuje.

- zgony na 1 tys. ludności,
- kobiety na 100 mężczyzn,
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- mediana wieku,
- rozwody na 1 tys. ludności.

28. W przypadku destymulanty – pod wykresami zamieszczono informację o uporządkowaniu województw lub powiatów od najniższej do najwyższej wartości prezentowanej cechy.
29. Wymieniając kolejno województwa, powiaty lub gminy wzięto pod uwagę ich wartości, a nie układ alfabetyczny.
30. Podane ogólne saldo migracji stałej oraz współczynniki na 1 tys. ludności w 2015 r. uwzględniają migracje zagraniczne za 2014 r.
31. W legendach map cyfry w nawiasach oznaczają liczbę powiatów lub gmin.

Szczegółowe informacje metodologiczne opublikowane zostały w Roczniku Demograficznym 2017.

Podział administracyjny kraju według województw w 2017 r. (Stan w dniu 31 XII)

Województwo małopolskie według powiatów w 2017 r. (Stan w dniu 31 XII)

Methodological notes (general)

1. Data on size of population have been prepared using the **balance method**, according to the following pattern:

Size of population at the beginning of the period (year, quarter)

+ life births

– deaths

+ registrations for permanent residence (moving from other units of territorial division and from abroad)

– deregistration from permanent residence (in connection with moving to other units of territorial division and abroad)

+ registration for temporary stay above 3 months (moving from other units of territorial division)

– deregistration from temporary stay above 3 months (in connection with moving to other units of territorial division)

+(-) changes in population caused by administrative change

= Size of population at the end of the period (year, quarter).

The data on the number and structure of population presented in this publication have been developed according to the national definition of residence. This means that the population balance does not include persons who have arrived from abroad for temporary stay (regardless of the duration of their temporary stay), but included permanent residents of Poland temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence). Since 2010 the basis of the balance are the results of the Population and Housing Census held on March 31, 2011, and component data (births, deaths and migration) comes from the reports of civil status offices, local registration offices of individual gminas and PESEL register.

2. **Demographic rates for years 2000 and 2005** were calculated considering permanent population as of 30 VI on the basis of results of the Population and Housing Census 2002, however since 2010 all rates have been calculated considering actually residing population – de jure population (before, population registered for permanent residence) as of 30 VI on the basis of results of the Population and Housing Census 2011.
3. **The base for a calculation of the all demographic** and the migration of the population rates (per 1000 population) is average number of persons actually residing in a given area (voivodship, powiat, gmina, urban/rural areas) or the size of the population from the middle of a given period; for annual data it is the population as of 30 June.

The infant death rate is calculated in relation to live births in the same period.

4. **Yearly increase of population** in voivodship means the sum of natural increase and net permanent migration in the given year and difference (year to previous year) in net temporary internal migration. Research of temporary migration is not continuous (like in natural increase and permanent migration research). Its results refer to the amount of people registered for temporary residence and temporarily absent in a given gmina as of 31 December of particular year.
5. **Masculinization rate** is the number of males per 100 females. Definition of the term has been published on the site: http://strateg.stat.gov.pl/slider/ns_2015_PL.pdf p. 22.
6. The **working age** population refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The non-working age population is defined as the **pre-working** age popula-

tion, i.e., 0–17 and the **post-working** age population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

7. **Educational age groups:**

- 3–6 years;
- 7–12 years;
- 13–15 years;
- 16–18 years;
- 19–24 years.

For needs of the publication a group of children aged 0–2 years¹⁸ was presented, who are not included into educational age groups. The number of children at nursery age 0–2 defines the size of specific needs and resulted tasks hence for health care institutions. This is the question of services from the scope of paediatrics, efforts towards further decreasing of infant mortality, places for children of females working professionally, orphanages, and also leaves and maternity leaves etc.

8. **The average life expectancy**¹⁹ is expressed by the average number of years that a person at a given age still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.
9. The data on **vital statistics** is presented in the following territorial division:
- births – by the place of permanent residence of the new born child's mother;
  - deaths – by the place of permanent residence of the deceased;
  - marriages – by the place of residence of the husband before the contract of the marriage (when the husband before the contract of the marriage lived abroad, the place of residence of the wife before the contract of the marriage was taken);
  - divorces – by the place of residence of person filling petition for divorce (in case that the person filling petition for divorce lived abroad, the place of residence of the person's spouse was taken; data by the territorial division exclude cases of divorces adjudicated on the basis of the persons' petition who both resided abroad at the moment of filling petition);
  - separations – by place of residence of the person filling petition for separation (in case that the person filling petition for separation lived abroad, the place of residence of the person's spouse was taken; in case of unanimous petition of both – the place of residence of husband; data by the territorial division exclude cases of separations adjudicated on the basis of the persons' petition who both resided abroad at the moment of filling petition).
10. **The data on marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. Since 1999 – according to the Act from July 24, 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) – marriages subordinate to the internal law of the Church or the Religious Association are also registered in the Civil Status Offices. Marriages contracted in this form are subordinate to the Polish law and induce the same civil and law consequences as marriages contracted in the local Civil Status Offices.

¹⁸ <http://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/sytuacja-demograficzna-polski/> "Demographic situation of Poland – Report 2016–2017", p. 61.

¹⁹ Publication of CSC "Life expectancy in 2016" <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2016-r-2,11.html>.

The religious marriages may be contracted in ten Churches (Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy) and in the Religious Association – Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

11. **Legal marital status** has been defined for population aged 15 and more – as marital status according to the law valid in a given country. The following categories of legal marital status have been defined: single, married (of which also marriages remaining in a legal separation), widowed as well as divorced.
12. **The institution of separation** is introduced according to the law dated 21 May 1999 (Journal of Laws No. 52, item 532), since 16 December 1999 the separation induces similar consequences as the dissolution of a marriage by divorce, with two exceptions:
  - spouse living in separation cannot contract a marriage,
  - on concerted demand of spouses the court adjudicates the annulment of separation.

Adjudications of the annulment of separation made first appearance in the voivodship in 2005.
13. Data on births refer to live births.
14. **Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). The rate is expressed in ‰. Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age of 50 and over - to the group 45–49.
15. Total **fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant.
16. **Internal migration** is understood as changes in the place of residence (permanent or temporary) in Poland, connected with crossing the border of an administrative unit with the purpose to settle.

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept. Internal migration includes also the cases of change from the temporary to the permanent stay in the same administrative unit, if the previous place of permanent stay was in another gmina.
17. The terms “**inflow**” and “**outflow**” used in tables should be understood as new registrations of arrival for permanent stay and deregistrations from permanent residence.
18. **Population projection until 2050** was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration.
19. For presenting ageing processes of the population in a territorial layout, the typology of powiats and gminas with **Osanna triangle** was used. The Osanna triangle was built in a coordinate system, which axes are sides of equilateral triangle characterising one of age groups of persons. Axes were scaled from 0% to 100%. For each powiat or gmina average shares of particular age groups of persons were used as a criterion of a division of the population on six types (a place of a point in the triangle indicates a share of particular age groups in total number of the population). Types of age of the population were grouped classifying powiats and gminas by structures of age of the population as demographically young, demographically stable and demographically ageing.

20. Natural increase and permanent net migration have been taken into account for the **demographic typology of Webb**.

Demographic types according to Webb for ACTIVE units:

- A-type – positive natural increase surpasses negative net migration,
- B-type – positive natural increase is higher than positive net migration,
- C-type – positive natural increase is lower than positive net migration,
- D-type – positive net migration with surplus compensates negative natural increase.

Demographic types according to Webb for NON-ACTIVE units:

- E-type – negative natural increase is not compensated by positive net migration,
- F-type – negative natural increase with negative, but not lower (in absolute value) net migration,
- G-type – negative natural increase with negative, but not bigger (in absolute value) net migration,
- H-type – negative net migration is not compensated by positive natural increase.

21. Data for 2000 were calculated (according to the administrative division valid as of 31 XII 2002) assuming the revised number of population considering results of the Population and Housing Census 2002, augmented by the number of population of the urban gmina Sławków (included in years 1999 - 2001 into the Małopolskie voivodship). In other years in each administrative division of the country.

22. In tables including information in a division on urban and rural areas the term “urban area” is understood as area located within the administrative borders of these units, while “rural area” is understood as the remaining territory of the country.

23. Data presented in publication – unless otherwise stated – in each administrative division of the country.

24. Due to the presentation of data for 2017, the administrative and statistical division (NTS) in force until 31 XII 2017 was taken into account <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/system-kts/nomenklatura-nts/>

Presented data correspond to levels 2 – regional (16 voivodships) and local for Małopolskie voivodship level 3 (6 subregions), 4 (22 powiats, of which 3 cities with powiat status) as well as 5 (182 gminas, of which 3 cities with powiat status) of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the common classification of territorial units for statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003) with later amendments. NTS in force since 1 I 2015 was introduced by the decree of the Council of Ministers amending the decree of Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) of 3 XII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1992) replacing the NTS in force until 31 XII 2014.

Subregions (level 3) group powiat-level entities (level 4) as follows:

- Subregion krakowski includes powiats: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki,
- Subregion city of Kraków: city with powiat status – Kraków,
- Subregion nowosądecki – powiats: gorlicki, limanowski, nowosądecki, city with powiat status: Nowy Sącz,
- Subregion nowotarski – powiats: nowotarski, suski, tatrzański,
- Subregion oświęcimski – powiats: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, wadowicki,

- Subregion tarnowski – powiats: brzeski, dąbrowski, tarnowski; city with powiat status: Tarnów.

Data presented by subregions correspond to particular levels of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS), obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003, with later amendments. Changes in force since 1 I 2018 was introduced by the Commission Regulation (EU) No 2016/2066 from 21 XI 2016.

Information about Revision NUTS 2016 in force since 1 I 2018 are available on site <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>

25. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
26. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".
27. To determine the position of gmina or powiat, depending on the type of rate data were ordered: decreasingly or increasingly. For clarity of the ranking the highest and the lowest values are colour marked; red colour (first position) and in green (the last position). To determine the positions were used more precise values of rates than those specified in the tables. Gminas or powiats for which the rate has the same value were given the same place. Next gminas or powiats have next place, therefore, the number of positions can be less than the number of gminas or powiats.

Data for statistical features, which are stimulants were ordered decreasingly, and destimulants were ordered increasingly.

Stimulant (S) – feature, which the higher value has a positive effect on the subject it describes.

- Population per 1 km²,
- Live births per 1 thous. population,
- Natural increase per 1 thous. population,
- Net permanent migration per 1 thous. population,
- Marriages per 1 thous. population.

Destimulant (D) – feature, which the higher value has a negative effect on the subject it describes.

- Deaths per 1 thous. population,
  - Females per 100 males,
  - Non-working age population per 100 persons in working age population,
  - Median of age,
  - Divorces per 1 thous. population.
28. In case of destimulant – under the graphs there is an information about the ordering of voivodeships or powiats from the lowest to highest values of the presented feature.
  29. Listing respectively voivodeships, powiats or gminas their values were taken into account not alphabetical order.
  30. Presented total net permanent migration and ratios per 1 thous. population in 2015 including international migrations in 2014.
  31. In the map legends numbers in parentheses identify the number of powiats or gminas.

More detailed definitions, terms and symbols are included in the Demographic Yearbook 2017.

Administrative division of Poland by voivodships in 2017 (As of 31 XII)

Małopolskie voivodship by powiats in 2017 (As of 31 XII)

